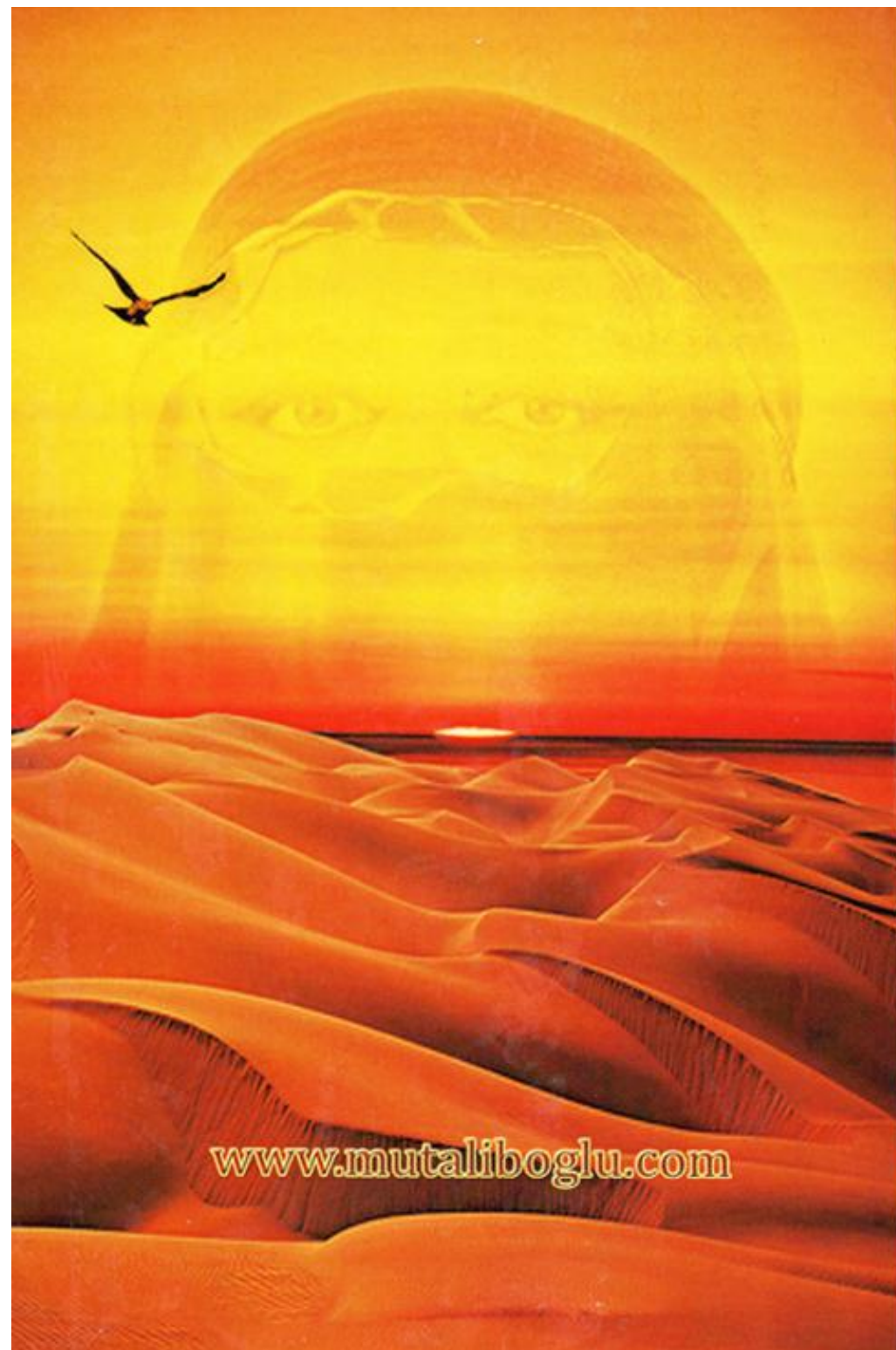
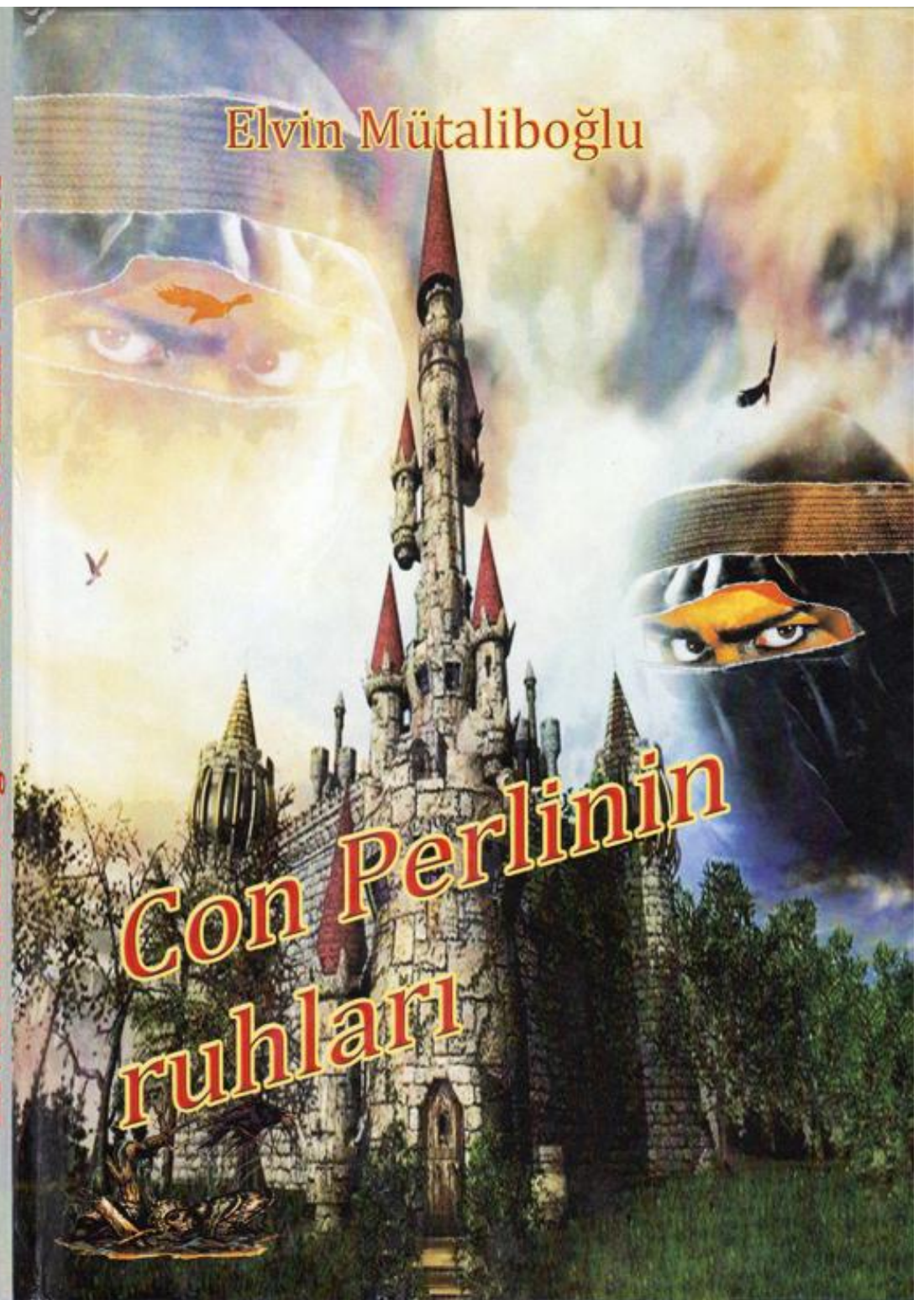

www.mutaliboglu.com

Elvin Mütaliboğlu || Con Perlinin ruhları

Elvin Mütaliboğlu

Con Perlinin
ruhları

Elvin Mütəliboğlu
(Hüseynov)

1987-ci il noyabr ayında Bakıda anadan olub.

1995-ci ildə təhsilini Mingəçevir şəhərindəki Dilqəm Nağıyev adına 9 nömrəli orta məktəbdə başlayıb. 1998- 2002-ci illər ərzində 3 saylı uşaq incəsənət məktəbini bitirib.

2006-cı ildə Təfəkkür Universiteti İqtisadiyyat fakültəsinin maliyyə - kredit ixtisasına daxil olub. 2009-cu ilin iyulundan Yeni Azərbaycan Partiyasının Nərimanov rayon təşkilatının (Bakı şəhəri) üzvüdür.

Elvin Mütəliboğlunun üç şeir və poemalar kitabı işıq üzü görüb: "Həmin o rəyalar yaşadır məni", "Mən dünyanı öz dünyamda yaşadım" və "Mənim də səmada bir ulduzum var".

"Con Perlinin ruhları" romanı onun sayca dördüncü kitabı olmaqla detektiv janrda ilk romanıdır.

Elvin Mütaliboğlu

Con Perlinin
ruhları

Bakı 2011

Redaktor: Yusif Mirbağiroğlu, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü.

Montaj: Təranə Hüseynova

Elektronlaşdıran: Sənubər Hüseynova

Elvin Mütəliboğlu. Con Perlinin ruhları.

Bakı, «Çaşıoğlu». 2011, səh.134.

www.mutaliboglu.com

elvin@mutaliboglu.com

ISBN 978-9952-27-306-9

Əsasən lirik şeirlər və poemalar, həzin mahnılar müəllifi kimi tanınan Elvin Mütəliboğlu bu kitabında detektiv janra müraciət edib. Onun üç qəhrəmanından biri azərbaycanlıdır. Bu səyyahların qədim Hələbdə başlarına gələn macəralar romanın süjet xəttini təşkil edir.

"Con Perlinin ruhları" romanı geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulub.

© Elvin Mütəliboğlu, 2011.

Lirik "mən" dən qəhrəmanlığa çağırış

Elvin Mütəliboğlu gənc şairdir. Onun üç kitabı nəşr olunaraq oxucularına çatdırılıb. Bu kitabların lirik qəhrəmanı şairin özüdür. Çünki sevgi yanğısı, həsrət motivi, eşq arzusu şairin qəlbindən süzülür və lirik "mən"ə çevrilir. Poemaları da bu qəbildəndir.

Yaşadığı doğma torpağına bağlılıq, qoynunda gəzdiyi şəhər və onun adamları Elvinin poeziya süzgəcindən keçib şeirləşir. Bütövlüyünə çat düşmüş Vətənin hayına yetmək, onun bütövlüyü uğrunda vuruşmaq da şairin arzusudur.

Elvin şeirdən-şeirə, kitabdan-kitaba adladıqca qələminin möhkəmliyinə inamını artırır. Dar və məhdud çərçivədən çıxaraq onu narahat edən, qəlbində yuva qurmuş mövzulara yanaşır, ona öz yaradıcılıq prizmasından baxır. Elə bu kitabda qələmə aldığı hadisələr kimi. "Con Perlinin ruhları" detektiv janra söykənsə də, hadisələr eramızdan əvvələ gedib çıxsada onun qələmi milli kökdən və ruhdan ayrılmır. İnsanları əsrlər boyu narahat edən cəmiyyət naqislikləri onun da diqqətini cəlb edir.

Dünyamızı bürüyən müharibə alovları, tiranlıq arzusu, dağıdılan şəhərlər, kəndlər, qırılan sadə insanlar, terror aktları, bir-birinin inkişafına paxıllıq edən ölkələr, dini ayrı-seçkilik fonunda dartışmalar və s. bu günümüzün

reallıqlarındandır. İkiüzlülük, yalançılıq, xəsislik, acgözlük, sərvət və şöhrət hərisliyi baş alıb gedir. Gənc qələm sahibini də bu və ya digər hallar narahat edir, öz dünya baxışı, yaradıcılıq manerasından sözünü deməyə çalışır.

Con Perlin kimdir? O, ruh olmaq etibarilə həm də insan cildinə girmiş bir qaniçən, tax-tac səltənətinə yiyələnmək istəyən, daha çox yaşamaq, ölməzlik qazanmaq arzusunda olandır. Ona qarşı mübarizə aparanlar- üç səyyah isə bir- birinə yaxın olan ölkələrin adamlarıdır. Azərbaycanlı Cavidan, misirli Yusif və türk Mevzat, Hələb şəhərinin sultanı, onun ailəsi, ətrafındakılar və s. Hələb sultanının ailəsinə, şəhərin özünə vurulan yaralar, qırılan günahsız adamlar nəyin qurbanı olurlar? Nə vaxtsa Amerikadan bir yerdə gətirilmiş boyunbağı və medalyon – fitnə- fəsad, ölümlər kabusunun Hələbə gətirilməsi, özü də Con Perlində boyunbağının, medalyonun isə Sulində olması hamının dinc həyatını pozur, qanlar tökülür, təlaşlar yaşanır. Con Perlin ölməzlik qazanmaq üçün qovğalardan keçərək Sulinə gəlib çatmış medalyona sahib olmaq istəyir. Çünki həm boyunbağının, həm də medalyonun onda olması ona ölməzlik, əbədilik gətirərdi. O da Hələbi qana boyadığı, insanları atasız, qardaşsız qoyduğu kimi bütün dünyaya meydan oxuyardı. Şər qüvvə ilə insanlığın, əmin-amanlığın mübarizəsi səngimək bilməzdi. Yaxşı ki, həyatda olduğu kimi əsərdə də şər qüvvəyə

qarşı çıxan işıqlı qüvvələr var. “Con Perlinin ruhları”na qədər çox olsalar da artımlı deyillər, gec-tez sonda məhvə məhkumdurlar.

Hələb camatının nə günahı vardı? Onlar daim narahat yaşayırdılar. Bu təşviş və qorxu Con Perlinin insanları ölüm ilə hədələməsindən, evləri, şəhərləri viran qoymasından irəli gəlirdi. Dağıntılar, ölüm kabusu daha çox mənəvi eybəcərliyin zamanəmizlə uzlaşması, artıb qorxunc həddə çatmasındadır ki, müəllif buna qarşı öz səsinə ucaldır, öz sözünü deyir.

Əsərdə səyyahların yol məcaraları, Con Perlinin qəsri ətrafında cərəyan edən hadisələr də diqqəti çəkir, maraqla izlənilir. Oxucunu intizarda saxlayır.

Cavidanla Sulinin gizli aşiqliyinin xoşbəxt sonluqla bitməsi, sultan oğlu Məhəmmədin ləyaqətli, ağıllı və namuslu Cəzirəyə olan məhəbbəti də oxucunun marağını özünə cəlb edən sujet xətlərindəndir.

Xeyirin şər üzərindəki qələbəsi çalxalanan planetimizdə də əmin-amanlığın, sakitliyin bərqərar olması istəyinə köklənib...

Kitabın məziyyətləri barədə çox danışmaq olar. Əlbəttə, bu kitabda hələ cilalanmağa, dolğunlaşdırılmağa ehtiyac duyulan sətirələrə, fikirlərə də rast gəlinə bilər. Fəqət burada səmimi və inadkar yazarın ovqatı əks olunub.

Detektiv janrın çoxillik ənənələri ilə tərbiyənlənmiş tələbkar və nəzakətli oxuculara "Con Perlinin ruhları" kitabını təqdim etməyi lazım bildik...

Yusif Mirbağiroğlu,
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü.

Artıq bu hadisədən əsrlər keçməsinə baxmayaraq, Hələb şəhərinin sakinləri hələ də bunu yaddan çıxarmamışlar. Çünki, o zamanlar bütün ölkələrin diqqəti məhz bu şəhərdə baş verən hadisələrə yönəlmişdi. Bütün bunların sayəsində şəhər həm Ərəbistanda, həm də bütün dünyada şöhrət qazanmışdı. Düzdür, bu şöhrət hər kəsin düşündüyü kimi xoşbəxtlik, sevgi və ya səadət üzərində qurulmamışdı. Tam əksinə, lənət və qorxulardan ibarət olan ağlasığmaz macəralarla dolu idi.

Çox uzun illər öncə Hələb şəhərində Con Perlin adıyla məşhur olan cadugər vardı. Əslən amerikalı olan cadugər uzun müddət idi ki, bu şəhərdə məskən salmışdı. Şəhər əhalisi onun qəzəbindən çox qorxardı. Sehrli gücə malik olan Con Perlin amansız və qəddar idi. Onun adi insanlardan üstün cəhəti də onda idi ki, şər Allahı ona bir deyil, bir neçə ruh və onların üzərində hakimlik vermişdi. Onların hər biri cadugərin boynundakı boyunbağıya tabe idilər. Ruhların hamısı vaxtilə insan olsalar da acgözlükləri ucbatından bu günə düşmüşdülər. Cadugərin boyunbağısına sahib olmaq istəkləri indi onların özlərini həmin boyunbağının quluna çevirib yaşam və ölüm arasında qoymuşdu.

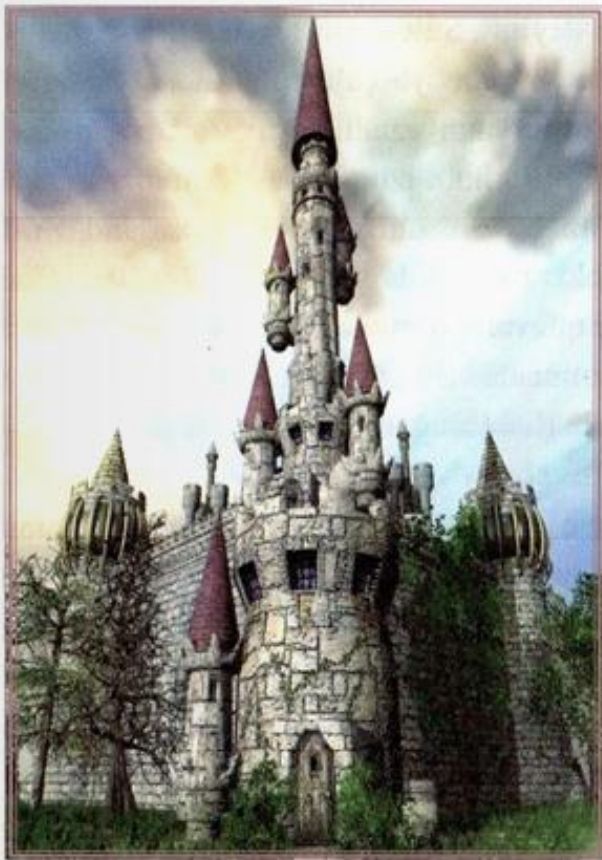
İndi cadugərin istəyi şəhəri işğal edib öz hakimiyyətini qurmaq, bir də gözəllər gözəli Sulini ələ keçirmək idi. Sulin uzun illər Hələbdə hakimlik etmiş Sultan Səid ər Təfahirin sonuncu övladı, yeganə varisiydi. Sultan Səid ər Təfahir oğlu ilə bircə cadugərin hiyləsinə tuş gələrək

məhv edilmişdi. Sultanlıq taxtına müvəqqəti olaraq onun ögey qardaşı Əli ər Təfahir çıxmışdı. Yeni sultan ögey olsa da, qardaşı qızı Sulini nəzarətsiz buraxmırdı. Bilirdi ki, ailənin son varisi və davamçısı olduğuna görə atası və qardaşı kimi onu da öldürmək istəyəcəklər. Bu qorxuyla yaşayan Sultan Əli ər Təfahir Sulinə sarayın daxilində yaşamağı, yalnız vacib olan hallarda kənara çıxma bilməsini əmr etmişdi. Sultan Əli ər Təfahir onu Con Perlinin əlinədən sona kimi qoruya bilməyəcəyini düşünüb, ailəsinin ölümündən sonra onun yoxa çıxdığı haqda şəhərə xəbər yaymışdı. Hətta onun ölümü və ya harada gizlənməsi haqqında doğru məlumat verən hər kəsə bəxşiş verəcəyin də söyləmişdi.

Sultanın bu hiyləsi cadugər Con Perlini həqiqətən də çaşdırmışdı. O elə bilirdi ki, Sultan Əli ər Təfahir qardaşı Sultan Səid ər Təfahirə ögeyliyinə görə nifrət bəsləyir. Hakimiyyəti bir daha geri qaytarmasın deyər, qardaşı qızı Sulini öldürmək üçün axtardığını və ya artıq öldürdüyünü zənn edir. Çünki, Əli ər Təfahir sultanın ögey qardaşı olduğuna görə hakimiyyətdə sonacan qalması mümkün deyildi. Haçansa Sulinin ailə quracağı təqdirdə onun həyat yoldaşı taxta çıxmaqla hakimiyyət yenidən geri dönməli idi. Con Perlin üçün Sultan Əli ər Təfahiri aradan götürmək o qədər də çətin deyildi. Ancaq nədənsə hələ ki, bu haqda fikirləşmirdi. Onun əsas hədəfi birinci növbədə Sulin idi. Cadugərə görə Sulinə sahib olmadan hər hansı bir hərəkət etmək təcrübəli cadugər üçün böyük təhlükə

doğura bilərdi. Onun Sulini nə məqsədlə axtarması isə heç kəsə bəlli deyildi. Sultan Əli ər Təfahirsə hansı yolla olsa cadugəri məhv etməyə çalışırdı. Ancaq cadugəri öldürüb Hələb şəhərini tam azadlığa çıxarmaq o qədər də asan deyildi. Con Perlinin izinə düşüb, onu məhv etmək istəyənin özü az bir zamanda ölümə cəzalandırılırdı. Dağın zirvəsindəki meşəlikdə özünə qəsər salan Con Perlini yalnız şərq qüvvələr qoruyurdu. Qəsrin ətrafı qara tikanlarla əhatə olunmuşdu. Bu tikanlar qəsrin gözetçiləri sayılırdı. Onlar zəhərli olduğundan qəsər hamı üçün əlçatmaz görünürdü.

Sultan Əli ər Təfahirin həyat yoldaşı xanım Rəbiyyə Sulinə qarşı yaxşı münasibətdə deyildi. Ailənin yeganə oğlu Məhəmməd isə atası kimi təmiz ürəkli və mehriban olduğundan əmisi qızının ələ keçməməsi üçün qızı daim nəzarətdə saxlayırdı. Ona heç kəslə əlaqə saxlamağa imkan vermirdi. Ancaq onun sarayda, dörd divar arasında sıxılmaması üçün tez-tez ən vacib işlərini belə atıb ona baş çəkirdi. Sultan isə yalnız axşamdan-axşama onunla görüşə

bilirdi. Çünki o nəinki Sulini cadugərdən, həm də hər ehtimala qarşı bəzi saray qulluqçularından da gizlədirdi. Yaxşı bilirdi ki, Con Perlin hər vaxt onun qarşısını kəsə bilər. Əslində Sultan Əli ər Təfəhir başa düşürdü ki, qızı gizlətdiyini cadugər anlasa, onu da qardaşı kimi dəhşətli bir sonluq gözləyər. Günlər keçdikcə Con Perlin daha da səbirsiz və amansız olurdu. Hər hansı bir insan öz cildini tamam dəyişib tanınmaz hala keçsə belə cadugər onun kim

olduğunu əziyyət çəkmədən təyin edə bilərdi. Buna baxmayaraq Sulinlə bir neçə dəfə qarşılaşsa da nədənsə onu tanımamışdı. Con Perlin tez-tez əhalinin arasında gəzir, söhbətlərə qulaq asır və özünə lazım olan məlumat yığırdı. O, bu yolla Sulinin yeri haqqında dəqiq məlumat əldə edəcəyinə ümid edirdi.

Con Perlin əhali arasına çıxanda kimdəsə şübhə yaratmamaq üçün hər dəfə cildini dəyişirdi. Bu da onun üçün çətin olmurdu. Beləliklə də onu kimsə tanımırdı, cildini tez-tez dəyişməyi cadugərin hər işində ona yardımçı olurdu. Ancaq əhali arasında rahat gəzmək cadugər üçün az da olsa təhlükəli idi. Con Perlinin bundan yeganə çıxış yolu əhalinin içindən özünə casus seçmək idi. Ancaq yenə də nəzərə alsaq ki, məşhur cadugər Con Perlinin ölümünü hamı səbirsizliklə gözləyir, başa düşərik ki, bu da heç o qədər asan çıxış yolu deyilmiş. Həm də seçdiyi adamın da kimə xidmət edəcəyi müəmmalı görünürdü. Beləliklə, bir müddət tamam səssiz və hərəkətsiz qalmağı düşünən cadugər izini az da olsa itirməklə bərabər, həm də özünə çıxış yolu fikirləşməli idi.

Bu aralar Sulin də güclü nəzarətdə saxlanılırdı. Onun heç vaxt boynundan çıxarmadığı bir boyunbağı vardı. Həmin boyunbağı təmiz platindən ərəb qılıncı təsvirində,

Sulin

üzərinə isə brilyantdan hazırlanan qıvrılmış ilan təsvir olunmuşdu. Atası Sultan Səid ər Təfahir həmin boyunbağıya böyük maraq göstərdiyindən, Sulin də onu hər zaman boynunda gəzdirirdi. Boyunbağı ona daim atasını xatırladırdı. O, atasını uşaqlıqdan itirdiyindən çox az xatirələrə malik idi. Əmisi Sultan Əli ər Təfahir ona atasıyla bağlı xatirələri xatırlamaqda kömək edirdi. Ancaq bəzi suallar hələ də sultan qızını təəccübləndirirdi. Atası və qardaşının müəmmalı insanın əlində çox sirli bir şəraitdə ölməsi və

hələ də cəsədlərinin tapılmaması onu çox düşünməyə vadar edirdi.

Döyüşün baş verdiyi yerdə yalnız sultanın və onun oğlunun atları başı bədənindən ayrılmış şəkildə tapılması, cadugərin bu yolla nəyəsə işarə verməsi və ələ keçməmək-çün bir az uzağa atılmış boyunbağı da orda baş verənləri dəhşətə bürünmüş mənzərə şəklində canlandırırdı. Sultan Səid ər Təfahirin ölümünü tapılmış boyunbağısı, bir müddət sonra isə çaydan çıxan libası təsdiqləyirdi. Onun oğlu Faruk ibn ər Təfahir haqqında isə hələ də məlumat yox idi. Sulin isə onların ölmədiklərinə, əksinə yaşadıklarına inanırdı. Çox təəssüf ki, ondan savayı buna inanan yox idi. Con Perlinin nə qədər murdar, qəddar və hiyləgər olduğunu tək o deyil, hamı bilirdi.

Əslində cadugər hadisə baş verən yerə tez-tez gəlirdi. O başa düşürdü ki, Sulin bütün bu suallara cavab tapmaq üçün haçansa ora gedəcək. Ona görə bu fürsəti əlindən vermək istəmirdi. Yeni sultan da öz növbəsində cadugərdən heç də az hiyləgər deyildi. Sulin atasının öldürüldüyü yerə çox tez- tez gedirdi. Lakin Con Perlin ona rast gəlmirdi. Bu, Sultan Əli ər Təfahirin Sulinə verdiyi əmrlə əlaqədar deyildi. Sadəcə olaraq Sultan Əli ər Təfahir Sulinə tamamilə təhlükəsiz bir yeri göstərərək ailəsinin orda qətlə yetirildiyini bildirmişdi. O sultanlıq taxtında qardaşı Sultan Səid ər Təfahirdən zəif olsa da, ağılda ondan geri qalmırdı. Anlayırdı ki, qız çətinə düşən kimi birinci ora qaçacaq və bu da onun üçün həyatı bahasına

başə gələ bilər. Sultan çox dərin düşüncəyə malik və savadlı bir insan idi, amma buna baxmayaraq dövlət işlərində o qədər də səriştəsi yox idi. Onun qardaşından üstün cəhəti onda idi ki, heç vaxt düşünülməz qərar verməzdi. Həmişə də dönə-dönə deyərdi:

- Bir iş görəndə gərək ona çəkəcəyin əziyyət qədər də fikirləşəsən, yoxsa faydası olmaz.

Bu aralar Hələb çox sakit bir dövəmdə yaşayırdı. Cadugərdən xəbər yox idi. O hələ də öz sakitliyini saxlamaqda davam edirdi. Sulinin bu qədər müddət ərzində gözdən itməsi onu çox düşündürürdü. Sultan ailəsinin axırına çıxmaqçün əlindən gələni edən Con Perlin Sulini ələ keçirməmiş öz sakitliyini pozmaq istəmirdi. O, Sulinin şəhərdən qaçıb getməsindən ehtiyat edirdi. Arabir Sultan Əli ər Təfahirin ona qarşı oyun qurmağından şübhə edən Con Perlin, tez-tez gecələr onun sarayının əhatəsində dolanırdı. Fikirləşirdi ki, bir gün Sulinin orda olması haqqında nəşə bir əsasla üzləşəcək. Ancaq son zamanlar onun saraya ziyarətinin artması sultanın oğlu Məhəmməd ibn Əli ər Təfahiri şübhələndirmişdi. Yuxunun ən şirin vaxtında itlərin dayanmadan hürüşmələri, pəncərənin önündən qara kölgənin keçməsi Məhəmmədi çox narahat edirdi. Əlində dəqiq bir dəlil olmadığından atasına bu haqda danışa bilmirdi. Fikirləşirdi ki, atası onu cadugərdən çox qorxduğu üçün əksini gözüünün önünə gətirməsini düşünər və bu da Məhəmmədin şəxsiyyətinə uyğun olmayan bir düşüncə tərzilərdi. Axı Məhəmməd ibn Əli

ər Təfahir bir Allahın qəzəbindən, bir də valideynlərini itirməkdən savayı həyatda heç nədən qorxmurdu. Ona görə də Məhəmməd bircə Con Perlinin onun ailəsinə ziyan vuracağından çox ehtiyat edirdi və bu səbəbdən o tələş içində idi. Cadugəri görmədən rahatlıq tapmayan Məhəmməd gecələr sarayın bəzi gizli yerlərində pusqu qurmağı qərara alır. Ancaq bu bir o qədər də fayda vermir. Çünki cadugər onun bu əməlindən xəbərdar idi. Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir yalnız hər gün eyni zamanda yataq otağının pəncərəsi qarşısından keçən ruhdan savayı heç nə hiss edə bilmirdi. Bunu da cadugər onun gözüünü qorxutmaqdan ötrə qəsdən edirdi.

Vaxt keçdikcə Con Perlinin varlığı və əməlləri, cadugərliyi bütün şən- şöhrəti dünyaya yayılır. Səyyahların Hələbə axını başlayır. Çoxlarının marağına səbəb olan cadugəri görmək istəyənlərin siyahısı get-gedə çoxalır. Ancaq onu görmək istəyənlərin yarısı cadugərin varlığına inanır, yarısı isə inanmırdı. Buna görə də onu öz gözləriylə görmək istəyirdilər. Lakin bu, Hələb əhli üçün təhlükənin artması demək olardı. Çünki əhalinin sakit keçən dövəmi bir anda zülmətlərə qərqlub tamam dəyişə bilərdi. Buna görə həm sultan, həm də şəhər əhalisi həddindən artıq tələş keçirirdi. Əslində qorxmağa da dəyərdi. Axı cadugərin qəzəbi az da olsa hələ indi-indi soyuyurdu. Heç kəs onun yenidən qəzəblənməsini gözüünün önünə belə gətirmək istəmirdi. Onun sifəti qara sufi əbası ilə örtülü olmasına baxmayaraq baxışı ilə qəzəbini

açıq biruzə verə bilirdi. Con Perlin hirsli baxışlarıyla baxanda bəs edərdi ki, iri zəhmli gözləri hər kəsi vahiməyə salsın.

Cadugər Con Perlin

Bir gün Sultan Əli ər Təfahirin yanına sarayın ən hörmətli adamlarından biri, həm də sultanın yaxın köməkçisi və vəziri olan Calal ibn Osman daxil olub

yaxınlarda Hələbə səyyahların gələcəyini söyləyir. Bu xəbər Sultan Əli ər Təfahiri bir az düşünməyə vadar edir. Sultan onları yaxşı qarşılamayı, burda olan müddət ərzində xüsusi qayğı göstərməyini, çox məmnun halda yola salmağını şəxsən vəzirin özünə tapşırır və səyyahların təhlükəsizliyi üçün ordunun ən güclü əsgərlərindən istifadə etməyini bildirir:

- Çalış keçən səfər olanlar təkrarlanmasın - deyər ona dönə-dönə xəbərdarlıq edir.

Sultan Səid ər Təfahirin dövründə Con Perlin haqqında araşdırma aparan səyyahlardan ikisi ölümlə üzləşdiyindən o vaxtdan bura səyyah axını qismən kəsilmişdi. Sultan Əli ər Təfahir isə bunu yenidən bərpa etmək üçün əlindən gələni edirdi. Sultan, vəziri Calal ibn Osmana cadugər haqqında səyyahlara heç bir məlumatın verilməməsini, hətta onun çox uzun müddət qeyb olmasını bildirməsini tapşırır və söyləyir:

- Calal, çalış Con Perlinin qəzəbinə bir də tuş gəlməyə. Artıq neçə vaxtdır ki, cadugər gözdən itib, hamımız da hüsur içində yaşayırıq. Heç bir problemimiz yoxdu, əhali də şəhərdə rahat nəfəs alır. Cadugər peyda olandan yerli əhali şəhərdə xeyli seyrəlmişdi. Hələ təzə-təzə hamı özünə gəlir. Əgər bütün olanlar yenidən bir də baş versə Hələbdə ikimizdən, bir də Con Perlinin ruhlarından savayı heç kəs qalmayacaq - deyər sultan sözünü zarafatyana bitirdi.

Calal ibn Osman isə bunun o qədər də asan olmayacağını sultana çatdırır. Çünki onların bura nə məqsədlə gəlişi hamıya bəlli idi. Sultan Əli ər Təfahir bu işi də vəzirin öhdəsinə verir. Özü isə dincəlmək məqsədi ilə oğluyla birgə ova çıxmağı qərara alır. Hər şey hazır olduqdan sonra sultan, oğlu Məhəmməd ibn Əli ər Təfahirlə birgə ova çıxır. Onlara yol yoldaşı olan Con Perlin arada Məhəmmədi qorxutmaq üçün onun gözüne görünürdü. Sonda quru bir ağacın altında dayanan cadugər axır ki, Məhəmmədin qəzəbinə tuş gəlir. Tüfəngi qaldırıb cadugəri hədəf alan kimi sultan silahın lüləsini sol əliylə yuxarı qaldırır:

-Silahla çalış düzgün davranasan. İnsan boyuna bərabər nəinki nişan almaq, hətta tutmaq belə təhlükəlidir – deyir.

Məhəmməd qurumuş ağacın yanından keçən çayın kənarına baxanda oradakı çəmənlikdə oynayan balaca qızı diqqətindən yayındırdığını başa düşür. Sultan əlini oğlunun başına çəkib gülümsəyir və yola davam edirlər. Ovun uğurla nəticələnməsinə baxmayaraq Məhəmməd hələ də səhər olanları unuda bilmir. Sultan isə ova oğlu ilə çıxdığına görə həddindən artıq şən və sevincli idi. Çünki o ilk dəfə idi ki, ova şəxsi mühafizəçiləri olmadan yeganə oğlu ilə birgə çıxmışdı.

Axşam geri qayıdanda Məhəmməd çox fikirli görünürdü. O, yorğun halda otağına keçərək dincəlmək istəyir. Amma fikir ona o qədər güc gəlmişdi ki, yuxusu

belə ərsə çəkilməmişdi. Sultan isə Sulinlə birgə sarayın bağçasında oturub söhbət edirdi. Birdən Məhəmmədin gözü pəncərəsinin önündən keçən qara kölgəyə sataşır. O dərhal ayağa qalxıb, həmin pəncərədən sarayın bağçasına baxanda Sulinlə atasının söhbət elədiyini görür. Vaxt itirmədən həyətə doğru iri addımlarla irəliləməyə başlayan Məhəmməd birinci növbədə anasına qətiyyənlə çölə çıxmamağı tapşırır, özünü isə sarayın həyətinə yetirir. Üzünü Sulinə tutaraq:

- Ana, burda oturunca keç qulluqçulara nəzarət et. Axır vaxtlar sarayda özbaşınalıq baş alıb gedir - deyərək qızı oradan saraya çəkmək istəyir.

Tərəddüd içində qalan Sulin hələ ki, nə baş verdiyini anlamır. Məhəmməd əli ilə atasına sarayın üstünə işarə edir. Sultan astaca və heç bir şübhə yaratmadan oğlunun işarə verdiyi yerə baxanda Con Perlinin orda olmasını asanlıqla görür. Gözləri ilə Sulinə işarə verib Məhəmmədin dedikləri kimi saray qulluqçularının işinə baş çəkməsini söyləyir. Nələr baş verdiyini bilməyən Sulin əmisi və Məhəmmədin köməkliyi ilə saraya daxil olur. Sultan Əli ər Təfahir cadugərdə şübhə yaratmamaq üçün bağçada qalır. Saraya daxil olanda Məhəmməd anasına və Sulinə olanları danışır. Vəzir, sarayın döyüşçülərinə hər an hücum hazır olmalarını əmr edir. Sözü gedən məşhur cadugər şər qüvvələrin hakimi Con Perlin sarayın üstündən nəhayət ki, yerə, sultanın yanına enir:

- Hə, sultan, axır ki, görüşə bildik. Düzü, bundan o qədər də məmnun olmadığını görürəm - deyər Con Perlin iti baxışlarla sarayı əhatəyə alan döyüşçülərə baxır.

Sultansa: - Mən, sözün açığı, Con Perlin, haçansa sənin bura gələcəyini gözləyirdim - deyir. Ancaq məhz bu günkü gün olmasını bilmirdim.

Bilirsən nə var? Ölənə kimi səninlə mübarizə aparacam. İndi məni öldürsən belə, axirətdə biz yenə qarşılaşacağıq. Onda yenə də yanında olacam. Əvvəl Allaha sonra isə mənə cavab verməli olacaqsan. Bax, onda sənin gününə baxacam. Mən hələ Sultan Səid ər Təfahiri, onun gənc oğlu Faruk ibn Səid ər Təfahiri, bir də zülm verdiyin bu qədər əhalini demirəm! - deyər qəzəblə cadugərin üzünə baxır.

Cadugər isə hündürdən gülərək ona səslənir: – Mən bütün bunları sənə görə etmişəm. Rahat həyat sürüb, hüsur içində yaşayasan deyər. Guya istəmirdin sultan olmağı? Sən hələ mənə kin bəsləməkdənsə mənə qulluq edib minnətdar olmalısən.

Mənə bax, sultan, mən səni ürəyim istədiyi an öldürə bilərdim, ancaq eləmədim. Sən qardaşın uzun müddət hakimiyyətdə olub. Çox dövlətlər onun gücündən qorxurdular. Gördüyün kimi bu qədər gücə malik olmasına baxmayaraq mən onu asanlıqla məhv elədim. Demək, səni öldürmək də mənimçün çətin deyil. Ancaq mən bunu düşünmürəm. Əksinə, bura sənə razılaşmağa gəlmişəm. Mən Sultan Səidin gücünü sənə qaytaracam. İstədiyin hər

hansısa bir dövlətin torpaqlarını zəbt etməkdə sənə yardımçı olacam. Səni dünyanın ən böyük gücə malik sultanı edəcəm. Ancaq bir şərtim var. Əvəzində Sulini mənə verəsən. Onun sənə himayəndə olduğuna əminəm. Bu qədər illər məni aldatdığına görə də səni cəzalandırma-yacağam. Bircə Sulini mənə ver. Onsuz da o daha sənə lazım deyil. Haçansa ərə getsə, məcburi sultanlıq taxtından getməli olacaqsan. Qardaşın sənə güvənsəydi əsrlər boyu nəsildən- nəsle ötürülən hakimiyyətə qız övladının ərinə də əlavə etməzdi. Çünki qorxurdu ki, bura bir gün sən keçərsən. Yoxsa sultanlıq taxtı indiyə qədər atadan oğula, ya da qardaşa ötürülürdü. Qadınsa taxta o zaman çıxıb bilərdi ki, onun oğlu azyaşlı olsun. İndi düşün, sənə vaxt verirəm. Təklifimi qəbul etsən, mənim qəsrəmə tərəfə gələrsən, yolda özüm səni qarşılayacağam.

Bu aralar Calal ibn Osman döyüşə keçmək istəsə də Məhəmməd icazə vermir. Çünki düşünürdü ki, indi atası təhlükədə olsa da, hücumdan sonra onu riskə atmış olacaq. Ona görə cadugərin hələ ki sakit olduğunu görüb artıq bir hərəkətə yol verməyir. Con Perlin də sultana demək istədiklərini deyib bir andaca qeyb olur. Sultan Əli ər Təfahir isə oğlu Məhəmməd ibn Əli ər Təfahirə baxıb Con Perlinin gəlişindən necə xəbər tutduğunu soruşur. Məhəmməd isə olanları bir-bir anlatmağa başlayır. Sultan bunları vaxtında demədiyi üçün oğluna bir az hirsələnir. Məhəmməd isə buna subutu olmadığından susub qalmağa məcbur olduğunu söyləyir. Hətta, ovda onu silahı çəkməyi cadu-

gərin hiyləsi vadar elədiyini deyəndə sultan artıq özündən çıxır. O, Məhəmmədə:

- Elə olan vaxt adamı xəbərdar elə ki, heç olmaya hazırlıqlı dayanaq. Onun hər gəlişi bu cür sakit keçməyə də bilər - deyə tapşırıq verir.

Sulinsə bir kənarda dayanıb sakitcə baxırdı. İndi onun könlündən cadugəri öldürüb atasının və qardaşının qisasını almaq keçirdi. Ancaq buna o qədər də gücü olmadığını düşünürdü. Vaxt olacaq bir igidin onun qarşına çıxacağını, cadugəri öldürüb bütün dərd- sərini unutturub onun qisasını alacağını gözləyir, elə bu xəyalla da yaşayırdı. Sulin çox gözəl və cazibəli xanım idi. Onun gözəlliyinə baxıb heyran qalmamaq olmazdı. Əslində Con Perlinin hər yerdə onu axtardığını hamı bilirdi. Ancaq onun yaşaması barədə heç kimdə məlumat yox idi. Sultan Əli ər Təfahir hakimiyyətə gələndən bəri Sulinin yaşayıb-yaşamaması müəmmalı olaraq qalmışdı. Çoxları onu əmisi Sultan Əli ər Təfahir, çoxları isə də cadugər Con Perlin tərəfindən öldürüldüyünü düşünürdülər.

Cadugərin peyda olmasından artıq yüz il keçmişdi. Buna baxmayaraq cadugər at belində gəzməklə bərabər çevik və güclü idi. Dindarlar bunu qiyam gününün yaxınlaşdığı üçün Allahın verdiyi işarət kimi, elm adamları isə bunun təmiz yalan olduğunu, əslində bilinməyən başqa bir tərəfinin olduğunu söyləyirdilər. Falçılar isə Con Perlinin sadəcə bir qəzəbli ruh olduğunu və şeytan tərəfindən göndərildiyini deyirdilər. Onun mövcudluğu haqda

söylənilən fikirlər kimi öləcəyi günü söyləyənlər də müxtəlif idi. Din adamları onun tez bir zamanda qeybə çəkilib bir də qiyamət günündə gələcəyini, alimlər bunu yalnız yeni kəşf olunan, içində yuxu dərmanı olan silahın sayəsində onu əvvəl yuxuya aparıb sonra isə məhv ediləcəyini, falçılar isə Allahın göndərəcəyi seçilmiş adamın sayəsində öləcəyini söyləyirlər.

Əslində bir dəfə Con Perlinə qarşı savaşda ona qalib gələn olmuşdu. Lakin həmin adam Rifah ibn İsa savaş zamanı ağır yaralandığı üçün bunun üstü açılmadı. Deyilənə görə həmin adam cadugərin ölüm sirrini bilirdi. Onu ağır vəziyyətdə saraya gətirsələr də, təiblər onu xilas edə bilmədilər. Ölməmişdən əvvəl boynundakı boyunbağını birtəhər çıxarıb Sultan Səid ər Təfahirə verir və çox çətinliklə də olsa onu təzə dünyaya gələn qızı Sulinin boynundan asmasını arzulayır. Sonra isə "Conun cismi yoxdu, ruhu isə....." demişdi. Sözlünü sonacan bitirə bilmədiyi üçün bu hadisə sirr olaraq qalmışdı. Bir müddət sonra Con Perlin bir daha yenidən peyda olur. Beləliklə onun əslində ölmədiyini, sadəcə, ağır yaralandığı fərziyyələri ortaya çıxır. O zaman Sulin dünyaya təzə gəldiyinə görə Sultan Səid ər Təfahir həmin boyunbağını qızının deyil, öncə öz boynuna taxır.

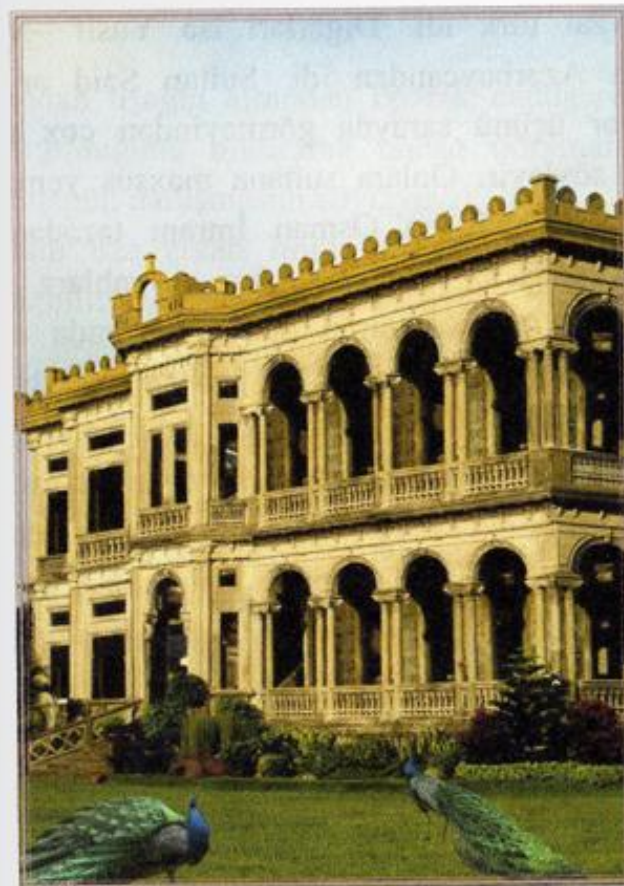
Sultan tez-tez saraydan təkbaşına çıxıb harasa gedirdi. Bunun ona təhlükəli olduğunu desələr də, heç kəsə qulaq asmağı xoşlamırdı. Getdikcə də bu səfərlərini gücləndirirdi. Axır vaxtlar özünə qapanan sultan daha da

səbirsiz olmuşdu. Əslində o həmişə özünü güclü və yenilməz görməkdən həzz alırdı. Buna görə də Con Perlinin ondan güclü olmasını qəbul edə bilmirdi. Sultan Səid ər Təfahirin bir pis cəhəti onda idi ki, bir kəsə sirr verməyi, məsləhət almağı xoşlamırdı. Ancaq ondan fərqli olaraq qardaşı Sultan Əli ər Təfahir isə addımbaşı Calal ibn Osmanla məsləhətləşib sirrini də onunla bölüşürdü. Sultan Səidin günlər keçdikcə cadugəri öldürmək qəzəbi artırdı. Təbii ki bundan da Con Perlinin xəbəri vardı. Sultan ona zərbə endirmək üçün münasib vaxt gözləyirdi. Lakin ani bir səhvin ucbatından bilə- bilə cadugərin qurduğu tora keçir. Artıq hər şeyin gec olduğunu görəndə Con Perlinin əlinə keçməsin deyə, Rifah ibn İsanın Sulin üçün verdiyi boyunbağını çıxarıb bir az kənara atır. Beləcə, hakimiyyət irsən keçəndə isə həmin boyunbağı Sultan Əli ər Təfahirə gəlib çatır. Sarayın vəziri Calal ibn Osman ona bu boyunbağı haqqında məlumat verəndə yeni sultan onu dərhal Sulinə verir.

Con Perlin həmişə üzü örtülü libasda gəzdiyi üçün onun simasını görmək mümkün olmurdu.

Bir gün tezdən Calal ibn Osman Sultan Əli ər Təfahirin yanına gəlir və Türkiyədən təşrif buyuran üç səyyahın artıq saray yaxınlığında olduğunu bildirir. Sultan da dərhal onları yanına dəvət etməsini söyləyir. Calal ibn Osman saray gözetçilərindən olan İmranı çağırıb səyyahların yanına yollayır. Onları sultanın öz sarayına dəvət

elədiyini bildirir. Hər biri müxtəlif dövlətlərin nümayəndəsi olan səyyahlar gözetçi ilə birgə saraya daxil olurlar.

Saray bəzək işləri, oyma naxış və heykəltəraşlıq əsərləri ilə bəzədilmişdi, yerə Səmərqənd xalıları döşənmişdi. Sarayın sultan ailəsinə məxsus olan zəngin kitabxanası da vardı. Saray çox dəbdəbəli idi. Bağda isə bülbüllər cəh-cəh vurur, tovuz quşları vüqarla gəzişirdilər. Buradakı əlvan çiçəklər, hovuzlar bağa hədsiz yaraşlıq verirdi. Sarayın darvazalarında gözetçilər dayanmışdı.

Səyyahlar da bu gözəlliyə heyran qalırlar. Onlar qədim türk elindən gəlməklərinə baxmayaraq, onlardan yalnız biri- Mevzat türk idi. Digərləri isə Yusif –Misirdən, Cavidansa Azərbaycandan idi. Sultan Əli ər Təfahir onların hər üçünü sarayda görməyindən çox məmnun olduğunu söyləyir. Onlara sultana məxsus yeməklərdən süfrə açılır. Calal ibn Osman İmrani təzədən saraya çağırır. Sultan Əli ər Təfahir isə səyyahlara Hələbdə olduqları müddətdə İmranın onların yanında olacağını bildirir. Səyyahlar Sultanın oğlu Məhəmməd ibn Əli ər Təfahirlə də tanış olurlar. Onların bu gəlişinin əsas səbəbləri Con Perlin haqqında araşdırmalar aparmaq idi. Burdan sonrakı səfərləri isə Misirə - Zevsin məbədinə getmək idi. Səyyahlar Sultan Əli ər Təfahirdən onlara qarşı səmimi və qonaqpərvər olmasından çox razı qalmışdılar. Calal isə sultanın dediyi kimi İmrana səyyahların yanında Con Perlin haqqında heç bir söz deməməyini əmr etmişdi. Əks halda onu saraydan qovub Hələbdən sürgün edəcəyi ilə hədələmişdi. Səyyahlar İmrana birlikdə saraydan ayrıldıqdan sonra qalacaqları evə yollandılar. Yolda Mevzat İmrandan soruşur:

- Con Perlinin qəsri buraya yaxındır mı?

İmran isə qorxusundan, tez canını qurtarmaq üçün burda elə biri yaşamır -deyə cavab verir.

Yusif isə Con Perlinin məşhur cadugər olduğunu, illərdi burada yaşadığını bildirir. İmransa bunu necə sübut edə bilərsən? -deyə sual edir.

Bu zaman Cavidan yoldan keçən bir uşağı saxlayıb:

-Con Perlini tanıyırsan? - deyə sual verir.

-Con Perlin pis adamdı və çoxlu ruhları var. Uşaq deyir.

Cavidan uşağın alnından öpərək cadugərin adı bir fırıldaqçı olduğunu bildirərək ondan qorxmamasını və həmişə düzgün danışmasını söyləyir.

Yalanı üzə çıxan İmran pis vəziyyətdə qalıb nə edəcəyini bilmir. Səyyahlar onun üzünə baxaraq heç nə demirlər, sakitcə yollarına davam edirlər. İmransa yalanlarına davam edir.

-Con Perlin artıq yoxdur onu bura gələn bir səyyah öldürüb. O vaxtdan sonra cadugərdən xilas olmuşuq. İndi də hüsur içində yaşayırıq və elə bir problemimiz qalmayıb.

Bu zaman Cavidan yenə də onun dediklərinə inanmadığından, yoldan keçən yeniyetmə bir qızı saxlayıb:

-Con Perlin nə zaman öldü?- deyə soruşur.

-Cadugər ölümsüzdü, indiyə qədər ona kimsə qalib gələ bilməyib. Qız səyyahlara söyləyir.

Cavidan qıza təşəkkür edir, üzünü çevirib İmrana deyir:

-Sən danış, biz eşidirik, Con Perlin öldü, orda qalmışdın.

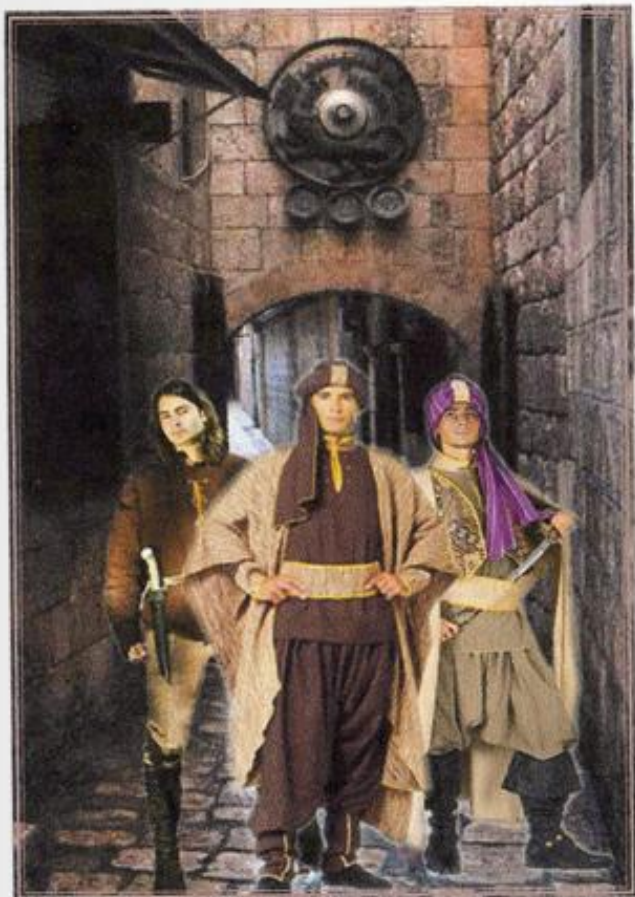
İmran artıq deməyə söz tapmır. Calal ibn Osmanın qorxusundan məsələni tam deyə bilmir və yenidən qayıdır ki, Con Perlin əslində pis insan deyil, sadəcə güclü sehir-

bazdı, ona görə də hamı ondan qorxur. Yoxsa heç kəsə pisliyi dəyməyib.

Cavidan bu səfər də yoldan keçənlərin birini saxlamaq istəyəndə İmran:

-Yaxşı, yaxşı, danışiram. Deyə səslənir.

-Bax belə, bir az yola gəl. Deyərək azərbaycanlı səyyah İmrana bildirir.

Cavidan, Mevzat, Yusif

Beləliklə, İmran sözü başlayır:

-Calal ibn Osman cadugər haqqında sizə nəyə bir məlumat versəm məni saraydan qovub, burdan da sürgün edəcək.

- Maraqlı hekayədi, bəs Con Perlin hanı? Bu vaxt Mevzat dillənir

- Qarşıdakı dağın zirvəsindəki qəsri görürsünüz? - deyə İmran ətrafı meşəlik olan dağın başındakı qəsri göstərir. Con Perlin orada yaşayır, onu öldürmək o qədər də asan deyil. Onu öldürməyə bir dəfə cəhd olundu, amma həmin adamın özü tələf oldu.

Yusif soruşur:

- Bəs deyirlər ki, 120-130 yaşı var, düzdü?

- Yox, yalandı. Sadəcə o, uzun illərdi burda məskunlaşıb. Ancaq yaşı haqqında dəqiq məlumatı heç kəs bilmir-deyə İmran cavab verir.

- Mevzat: -Bəs simasına baxanda yaşlı olması bilinmir?

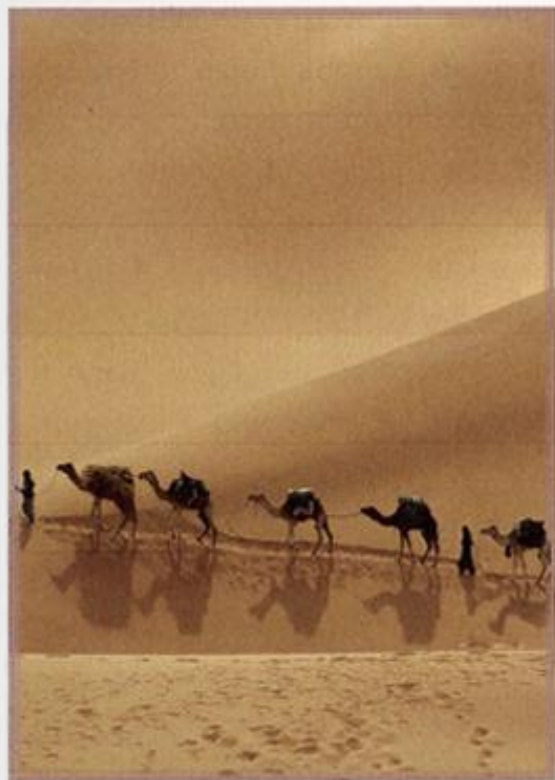
- Yox.Cadugər qara örpəkdə gəzir, onun simasını bu günə qədər görən olmayıb.

Cavidan söhbətə qarışır:

-Bu məsələdən nəyə gözlüm su içmir, bayaq mən uşağa dediyim kimi cadugər sadəcə olaraq bir fırıldaqçıdı. Həyatda nə varsa Allah tərəfindən bərabər paylanıb. Ola bilməz ki, o bizdən dəfələrlə çox yaşasın. Mənə bu məsələ danışılanda 120 yaşa inanmamışdım. O ki, qaldı ölümsüzlüyünə. Bəlkə də Con Perlin sadəcə olaraq bir nəfər deyil.

Buna inanaram, amma bir insanın bu qədər yaşamağına qətiyyən.

İmran səyyahları evə ötürdükdən sonra saraya qayıdır. Orada onu Calal ibn Osman gözləyirdi. Səyyahlara cadugər haqqında nə cavab verdiyini soruşur. İmran isə bu haqda heçnə soruşmadıqlarını bildirir.

Məhfuz və İbrahim qardaşları

Hələbdə Məhfuz və İbrahim qardaşları da yaşayırdı. Onlar tacir ailəsindən olsalar da, ataları Əhməd ər Ədavinin dünyadan çox erkən köçdüynə görə yoxsulluq içində

böyümüşdülər. Məhfuz təhsildə digər həmyaşıdlarından seçilsə də, İbrahim ibn Əhməd ər Ədavinin isə oxumaqla o qədər də arası yox idi. Buna görə də o, karvana qoşulub tacirlik etmək fikrinə düşür. Məhfuz da qardaşını tək qoymamaq üçün təhsilini atıb ona qoşulur. Əvvəllər İrandan gələn karvana qoşulan qardaşlar sonradan özlərinə dəvə alıb ayrıca işə başlayırlar. İndi iki qardaş uzun illərdir ki, Qazaxıstandan arpa- buğda gətirirdilər. Onların və bu işlə məşğul olan bəzi tacirlərin sayəsində Hələbdəki aclığın qarşısı az da olsa alınmışdı. Havaların həddindən artıq isti keçməsi və quraqlıqla əlaqədar taxıl, buğda əkini uğursuzluğa düçar olmuşdu. Zəmilərin çoxu tam yararsız hala düşdüyündən ölkədə qıtlıq hakimlik etməyə başlamışdı. Ölkənin öz ehtiyatları əhaliyə bəs etmirdi. Məhfuz və İbrahim qardaşları buğda almağa imkanı olmayanların dəvələrini özləriylə aparıb buğdaya dəyişirdilər. Əl- ələ verib çalışan iki qardaşın yeddi dəvəsi vardı. Lakin bunların yalnız beşi ilə yola çıxırdılar. Qalan ikisi isə yorulmuş dəvələri əvəz edirdi. İbrahim bəstəboy, zəif, cılız, Məhfuz isə ucaboylu, düz qamətli və ağır çəkiyə malik insan idi.

İbrahimin sadələvhlüyündən istifadə edib onu aldatmaq olurdu. Məhfuz isə çox iti düşüncə tərzinə və dərin bir ağla malik idi. Hələ sağ ikən bir gün Rifah ibn İsa İbrahimə cadugərin boynunda çəkisi 20-25 qrama yaxın təmiz yaqut daşından olan boyunbağıdan danışmışdı. Rifah ibn İsa öləndən sonra cadugərin də öldüyünə əmin olan İbrahim ibn Əhməd ər Ədavi Con Perlinin

boynundakı yaqutu tapmaq üçün qardaşının narazılığına baxmayaraq dəvələrdən birini götürüb onun qəsrinə yollanır və dəvəylə birgə yoxa çıxır. Qardaşı Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi onun dalınca gedəndə yolda Con Perlini görür və onun əlinə keçməsin deyə geri qayıdır. Qardaşının cadugər tərəfindən öldürüldüyünü anlayır. Anasının gecə- gündüz ağlamaqdan gözləri kor olur və bu dərddə dözməyib dünyadan köçür.

Məhfuz qardaşının qisasını almaq üçün cadugərlə üz-üzə gəlsə, bilir ki, onu da öldürəcək və yenə də qisas yerdə qalacaq. Bunun üçün hələ ki səbr edən Məhfuz münasib zamanın gəlməsini gözləyir. Anasının və İbrahimin ölümündən sonra Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi bir-bir dəvələri satıb dolanır. Həyatından küskün olduğu üçün daha əvvəlki kimi karvanla tacirlik etmir. Qardaşının ailəsinə də güc-bəla ilə baxdığından özü ailə qurmağa heç tələsmir. Hər kəsi daha da kədərləndirən isə İbrahim ibn Əhməd ər Ədavinin Sultan Səid ər Təfahir kimi itkin düşməsi idi. Nə qədər axtarsalar da onu tapmaq mümkün olmayıb. Ancaq Con Perlinin həmin ərazidə rahatlıqla gəzdiyinə görə İbrahimi öldürdüyünə əmin olurlar. Ən azından bir dəfə şəhər sakini təsadüf nəticəsində cadugərlə üz-üzə gələndə onun zəhmindən ürəyi partlamışdı.

Cadugər əlində əlcək, qara uzun geyimdə gəzirdi. Onun tək gözləri görünürdü. Amerikadan gəlməsinə baxmayaraq ərəb dilində mükəmməl danışa bilirdi. O həmişə təhlükə hiss edəndə əlini boynundakı yaqut daşının üstünə

tutardı. İbrahim cadugərin qəsrinə yollananda onun yenicə dünyaya gəlmiş Cəzirə adlı qızı var idi. İndi həmin qız Sulinlə həmyaşdı. Ata həsrətiylə böyüyən Cəzirə Allahın ona verdiyi həyatdan çox narazı idi. Gözəl bir qız olması- na baxmayaraq ailə qurmağı qətiyyənlə düşünmürdü. O, əmisinin himayəsində böyüyüb, tərbiyə alıb, onun sayəsində də təhsilə yiyələnmişdi. Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi onun təhsilinə diqqətini çox yönəltdiyi üçün Cəzirə dərin bir savada malik idi. Qızın əsas marağı yenilik keşf etmək idi. Şəhərdə arxeoloji qazıntılar aparan alimlərin yanında çalışan Cəzirə onlarla birgə bu sənəti davam etdirmək və xarici dövlətlərə getmək istəyirdi. Ancaq Məhfuz buna qətiyyənlə razı deyildi. O, həmişə qardaşı qızına sənətini davam elə, ancaq sənəti gözümdən qırağa qoymaram. Bir dəfə atana icazə verdim, hələ də peşmançılığını çəkirəm. Ancaq bu dəfə eyni səhvi təkrarlamayacağam deyərdi. Məhfuz qardaşı İbrahimin ölmündə özünü günahlandırır. Həmişə ondan söz düşəndə kaş icazə verməyəydim getməyə, kaş özüm də onunla gedəydim söylərdi. O həmişə deyərdi ki, bir gün Con Perlin əlimə keçsə, onun diri-diri dərisini soyub, özünü isə hündür bir ağacdən asacam ki, hər kəs onun mənfur vücut olduğunu anlasın.

Ancaq bir gün meşənin əhatəsində gəzəndə, Con Perlinə rast gəlir. Demək olar ki, canını onun əlindən zorla qurtarır. Uzaqdan Məhfuzu seçən cadugər onun arxasıya astaca gəlməyə başlayır. Özünü itirən Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi yığıla-yığıla da olsa özünü şəhərə çatdırır.

Yenidən üzə çıxmaqdan çəkinən Con Perlin geri çəkilməyə məcbur olur. Çünki o nə qədər gözə görünməsə Sulini o qədər də tez ələ keçirəcəyinə əmin idi.

Məhfuz əvvəlki kimi o qədər də güclü, qüvvətli deyildi. Ömrün qırxıncı baharına təzəcə yetişməsinə baxmayaraq altmış yaşındakı kimi görünürdü. Qardaşının dərindən bu hala düşən Məhfuz onun yadigarı, Cəzirəni gözündən kənara qoymurdu. Bu da onun bütün ağrılı- acılı günlərinə təsəlli idi.

İbrahimin ölümü barədə əldə tam bir məlumat olmadığından haçansa onunla üz-üzə gələ biləcəyini düşünüb ələ bu arzuyla da yaşayırdı. Arabir itkin düşən qardaşını cadugərin qəsrində dustaq olmasını zənn edib çox vaxt meşənin kənarlarında saatlarla dolanırdı. Ona ələ gəlirdi ki, cadugər onu hiss etmir, yoxsa çoxdan öldürərdi. Amma dəfələrlə Con Perlin ona çox yaxın məsafədə olmuşdu, lakin nədənsə ona hücum etməmişdi.

Şəhərə səyyahların gəlməsini eşidən Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi onların cadugər haqqında araşdırmalar aparmasından narahat idi. Ən azından bunun nə ilə sona yetməsinə ondan yaxşı bilən olmazdı. Bir gün səyyahların ona yaxın yerdə yaşadığını biləndə onların evinə gedir. Axşam üstü qapılarının döyülməsini görən səyyahlar qapını açanda qarşılarında orta yaşlı bir adam görürlər. Məhfuz salam verib sözə başlayır:

- Sizin bura gəlmə səbəblərinizi yaxşı bilirəm, amma ümidvaram fikrinizi dəyişmisiniz.

Misirli səyyah Yusif onun nədən danışdığını soruşur, Cavidan isə qonağı evə dəvət edir. Səyyahlar süfrə açıb çaydan- çörəkdən gətirirlər. Əvvəl qarşısındakı yeməyə təəccüblə baxan Məhfuz onun nə olduğunu anlamır. Ona görə də imtina edib tox olduğunu söyləyir. Təkidləri görüb birtəhər yeməkdən bir qaşıq aldıqdan sonra fikrini dəyişir və yeməyə başlayır.

Cavidan öz xalqının milli yeməklərindən biri olan "piti" bişirmişdi. Bu yeməyi həyatında ilk dəfə yediyini söyləyən Məhfuz onu bu qədər dadlı bişirdiyinə görə Cavidana təşəkkür edir. Onun bura nə üçün gəldiyini anlayan Mevzat Con Perlin haqqında nə bilirsiniz deyər sual verir.

Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi başına gələn ağrılı- acılı günləri bir-bir onlara danışır. Səyyahlar onu sona kimi dinləyib, dərindən şərik olurlar. Məhfuz səyyahları bu yoldan çəkəndirmək üçün öz həyatını onlara danışır ki, qorxub geri çəkilsinlər. Ancaq bu alınmır. Çünki, səyyahlar cadugər haqqında eşitdikcə həvəslənib araşdırma aparmaq maraqları daha da artırdı. Con Perlinin həqiqətən də cadugər olmasına inanmayan dostlar onun sadəcə, fırıldaqçı olduğunu deyirdilər. Gecə yarısına qədər çəkən söhbətdən sonra Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi sağollaşır evinə qayıdır. Səyyahlar onu qapıya qədər ötürürlər. Məhfuz qapının ağzında:

-Siz yemək bişirməyi öz aranızda necə bölüşdürmüşünüz deyər sual verir.

- Gündə birimiz bişiririk. Deyə Yusif cavab verir.

- Onda iki gün sonra görüşərik. Deyərək Məhfuz ordan uzaqlaşır.

Səyyahlar da yır-yığışdan sonra yatırlar.

Səhər tezdən qapı bir də döyülür. Mevzat qapını açır və qarşısında İmranı görür. Hələ yuxulu olan türk səyyah ona axşamın xeyir deyir. İmransa səhərin çoxdan açıldığını və sultanın onları yanına çağırdığını bildirir. Başını astaca qapıdan çıxarıb gözlərini səmaya dikən türk səyyah hələ ki ay və ulduzların öz yerlərində parladığını görür. Birtəhər yoldaşlarını silkələyib ayıldır. Qalxın, sultan bizi çağırır deyir.

Cavidan: - Bu vaxtı ?

Mevzat: - Hə, səhər çoxdan açılib.

Cavidan təəccüblə pəncərəyə, sonra təkrarən Mevzata baxır.

Mevzat da: - Yəni İmran belə deyir.

Hələ yuxulu halda olan səyyahlar İmranla birlikdə saraya doğru yollanırlar. Yolda Mevzat İmrandan sultanın onları nə üçün belə sübh tezdən çağırdığını soruşsa da İmran bilmədiyini söyləyir. Cavidan isə sən həmişə heç nə bilmirsən deyərək ona irad tutur. Səyyahlar saraya daxil olanda Sultan Əli ər Təfəhiri at belində və yanında da üç at olduğunu görürlər.

Ərəb atlarının ümumilikdə ayaqları çox möhkəm, başı kiçik, alnı enli, sifəti düz və qısadır. Atlarının rəngi əsasən boz, kürən, kəhər və bəzən də qara kəhər olur.

Ərəb atları başqa atlardan dözümlüyü və uzaq məsafəni yaxşı qət etməsi ilə fərqlənir. Bunların üç tipi var: xədban, küheyran və siqləvi. Sultan Əli ər Təfəhirin cins atlardan yaxşı başı çıxırdı. Sultan səyyahları görəndə kimi, hə, qoçaqlar, minin, ova gedirik deyir. O, həm də mahir ovçu idi. Bir söz söyləmədən Cavidan, Mevzat at belinə qalxırlar.

Yusif isə hələ ki yerindən tərpənmirdi. Bir az gözlədikdən sonra İmran ona ata qalxmasını deyir. Misirli səyyah atın yanına gedir. Atın bir tərəfindən birtəhər qalxmaq istəyəndə digər tərəfindən yerə düşür. Sonda Cavidanla Mevzat öz atlarından enib ona ata qalxmaqda

köməklik edirlər. Bu zaman heç nə söyləməyən sultan sakitcə olanları seyr edib gülürdü. Alınmış mənzərədən Yusifin yanaqları qızarmışdı. Sultan onların hazır olub-olmamalarını soruşur. Yusif isə əgər bunu hərəkət etdirə bilsəm, yola düşə bilərik söyləyir. Cavidan və Mevzat yenə də bir-birlərinin üzünə baxırlar və türk səyyah bir daha atdan düşüb Yusifin atını öz atının yəhərinə bağlayır. Beləcə yola düşürlər. Yolda Yusifin atın boğazından bərk-bərk yapıldığını görən sultan atını saxlayır və ona elə dayanma, atı qəzəbləndirərsən deyir. Cavidan ona atda necə oturmasında kömək etdikdən sonra yenidən yola davam edirlər.

Bir ağacın altında dayanmış iki saray keşikçisinin yanında sultan və səyyahlar atdan düşür. Yusifə atdan düşəndə son anda ayağı atın yəhərinə ilişir və üzü üstə yerə dəyir. Tez yoldaşları onun köməyinə yetişir. Sultan onların hər birinə bir ov tüfəngi verir və arxasınca gəlmələrini bildirir. Cavidan Yusifə istəyirsən sənə silahını mən aparım deyir. Misirli səyyah isə yox, bundan başım çıxır deyər cavab verir. Mevzat isə yenə də sən tüfəngini dolu saxlama, bizdən arxada deyil öndə get deyər ona məsləhət görür. Yusif pərt olmuş halda ona baxıb gülür, narahat olma, hər şey yaxşı olacaq deyir. Bu zaman Cavidan Mevzata deyir ki, inan ona deyirsə yaxşı olacaq, demək, ən azından yaşamağa ümidimiz var.

Bu vaxt sultan silahları qaldırın deyər qarşıdakı meşəliyə əli ilə işarə verir. Səyyahlar qarşı tərəfə baxanda

heyrətə gəlirlər. Qalın ağaclarla örtülü olan meşənin içində çay daşlarından tikilmiş qəsrin üstündə bəlkə də yüzlərlə ruhlar uçuşurdu. İlk görünüşdə qorxunc bir nağılı və yalnız yuxu kimi görünən mənzərəni xatırladırdı. Buna inanmaq çətin olsa da, olanlar göz qabağında idi. Ruhları o qədər də yaxından görmək olmasa da, uzaqdan görünüşü insanın aqlını başından alırdı. Dəstə ağcaqanad kimi bir yerdə topalanan ruhlar çox iti sürətlə qarma-qarışıq hərəkət edirdilər. Meşənin üzəri tam onların əsarətində idi. Ora kimsənin yaxınlaşa bilməsi güman ola bilərdi. Çünki ruhlar yalnız şər qüvvələrə məxsus olan Con Perlinin əmrlərinə tabeydi. Yəni ruhların hamısı şər qüvvə idi. Buna görə də hər zaman insanlara hücum etmək təhlükəsi var idi. Ruhların meşənin üzərini qara bulud kimi bütöv örtməsi cadugərin meşəni tam işğal etmək arzusundan irəli gəlmirdi, ruhlar yalnız Con Perlin yuxuya getdikdən sonra onun başına dolanırdılar. Qəsr də meşənin ortasında olduğu üçün ruhlar öz sahibləriylə bərabər həm də meşənin başına dolanırdılar. Meşədən də qətiyyəən səs gəlmirdi. Tək ruhların uğultulu səslərindən başqa. Elə bil meşədə indiyə qədər heyvan, ya da quş olmayıb. Meşədən kənarda hər tərəfin güllü-çiçəkli çəmənlik içində olmasına baxmayaraq, meşənin içində boz torpaqdan savayı heç nə yox idi. Bir-birinə sıx dayanmış ağacların bircəciyi də

meyvə gətirməmişdi. Get-gedə quruyub məhv olmaq təhlükəsiylə üz-üzə qalan ağaclar cadugərin qəsri daha gizlədə bilmirdi.

Con Perlinin qəsri orda olmazdan əvvəl meşə ecazkar gözəlliyə, bir- birindən dadlı, ləzzətli meyvəyə, müxtəlif bitki, heyvan və quş növlərinə malik idi. Con Perlin orada məskunlaşandan meşə yavaş- yavaş öz görkəmini itirdi. Allahın lənətinə düşər olan cadugər onun

yaratdığı hər şeydən məhrum idi. İlk görünüşdə onu şeytanın özü olmasını da anlamaq olardı. Yaşadığı yerdə tez-tez təbii hadisələr baş verirdi. Axşamlar meşənin içi yanan ocaqlara görə qırmızı görünürdü. Sanki cəhənnəmi xatırladan mənzərəni o özü qəsdən yaratmışdı və ondan ləzzət alırdı. Bəzən içəridə Con Perlinə bənzər bir dəstə ruh dolanırdı ki, bu da onu ələ keçirməkdə çətinlik törədirdi. Hərtərəfli yüksək qorumlara malik olan cadugər getdikcə daha da əlçatmaz, daha da güclü olurdu. Zaman- zaman ona sitayiş edən ruhların sayı da artırdı. Bu qədər qorxunc və təhlükəli görünən mənzərəyə baxan səyyahlar bir neçə dəqiqə ərzində özlərini itirdilər. Gözləriylə gördüklərinə inanmasalar da, susmuş şəkildə ruhlara və yalnız qülləsi görünən qəsə baxırdılar.

- Hə bunu axtarmırdınız ? Mən indi tapıb verdim sizə. Bu da sizin araşdırmanız deyə sultan hər üç səyyaha bildirir.

Bir söz tapıb deyə bilməsələr də gördükləri onlara hər şeyi anladır. Sultan Əli ər Təfəhər əlindəki silahı keşikçiyə uzadır və yenidən söhbətə başlayır. Üzünü səyyahlara çevirib mənim sizi bura gətirməyimin iki səbəbi var deyir:

-Birincisi, axtardığınızı sizə göstərib onun necə sehrli olmasını öz gözlərinizlə görməyiniz idi. Con Perlin əgər cadugər olmasaydı, şəxsən onu özüm öldürərdim. Çox təəssüf ki, o bu qədər asan ölən deyil. Səmada heyərlə

seyr etdiyiniz onun günü -gündən çoxalan ruhlarıdır. Cadugəri məhv etmək üçün birinci onun ruhlarından başlamaq lazımdır. O da göründüyü qədər asan bir iş deyil. Çox alimlər onun haqqında araşdırmalar aparıb, amma heç bir qənaətə gəlməyiblər. Çünki bu ruhlardan bəhs olunan elm yoxdur. Buna görə də onların nə cür məhv edilməsi haqqında məlumat vermək mümkün deyil. Bu meşəyə artıq uzun illərdi ki, insan ayağı dəymir. Dəyənin də ölüb ölməməsi bilinmir. İndiyə qədər çox insan onu öldürməyə cəhd edib, amma alınmayıb. Özləri onun tələsinə düşüb

məhv olublar. Con Perlini burda sizin kimi yerli bir səyyah öldürməyə cəhd etmişdi. Amma cadugər onun özünü öldürdü. İndiyə qədər cəmi bir ölən cəsədini ələ keçirə bilmişik. Yerdə qalanlarının izi- tozu hələ də tapılmır ki, tapılmır. Cadugəri məhv etməyin çıxış yolunu yalnız ölən o səyyah Rifah ibn İsadın savayı heç kimin bilməməsidir. O da Con Perlinin boynunda qiymətli bir boyunbağının olmasını demişdi.

Həmin boyunbağının izinə o zamandan bəri çox insanlar düşüb. Hər biri də tamahlarına qurban gediblər. Cadugərin öldüyünü zənn edən tacirlərdən biri də onun dalınca gedib geri qayıtmayıb. Sonradan məlum olub ki, cadugər sən demə, sağ imiş. Tacir İbrahim ibn Əhməd ər Ədavi öləndə mənim cəmi iyirmi üç - iyirmi dörd yaşım var idi. Buraları da məndən iyirmi səkkiz yaş böyük qardaşım Sultan Səid ər Təfahir idarə edirdi. Deyərək sözünü bitirir.

Səyyahların üçünün də yuxusu qaçmışdı. Cavidan Sultandan bura gəlmələrinin ikinci səbəbinin nədən ibarət olmasını soruşur. Sultan Əli ər Təfahir dərindən ah çəkib bir daha sözə başlayır:

- Bura mənim ən dərddi yerimdi. İllər öncə bu məkanda Con Perlinlə savaşıyan qardaşım Sultan Səid ər Təfahir oğlu Faruq ibn Səid ər Təfahirlə birlikdə itkin düşüblər. Zaman -zaman sultanın ölməsini subuta yetirən dəlillər əlimizə keçməsinə baxmayaraq oğlu haqqında heç bir məlumat əldə etmək mümkün olmayıb. Əslində onun

yoldaşı xanım Züleyxa bir gün yeməkdən zəhərlənib öldü. Deyilənlərə görə bunu ona xidmət edən qulluqçulardan biri qəsdən etmişdi. Həmin qulluqçu dərhal edam olundu. Düzünü desəm, artıq bunun da Con Perlin tərəfindən törədilməsinə inanıram. Deyəsən, cadugərin sirrini qardaşım da yaxşı bilirmiş, ona görə də Con Perlin onu məhv elədi. Əgər siz onu məhv edə biləcəyinizi düşünürsünüzsə onda buyurun, bu sizin Con Perlin, bu da siz. Savaşın, necə istəyirsiniz. Mən bir söz demirəm.

- Bizim əsas məqsədimiz onu öldürmək yox, onun haqqında araşdırma aparmaqdı -deyə Mevzat cavab verir.

- Con Perlin o qədər də axmaq deyil, bunlara inansın, onun boyunbağısına sahib olmaq istəyən hər kəs belə deyir. Ancaq bunu da zaman göstərəcək. Sultan gülümsəyərək sözünü bitirir.

- Yox bunlar heç biri bizim araşdırmamıza daxil deyil. Həqiqəti desəm biz hələ o boyunbağı haqqında məlumatı burda eşitmişik. Bura gəlməmizin səbəbi də yalnız Con Perlinin bir həqiqət olmasına əmin olmaq və onun haqqında dəqiq məlumatı əldə edib özümüzlə aparmaqdır. Sübut kimi digər ölkələrdə bu məlumatları yayacağıq –deyə misirli səyyah Yusif bildirir.

Sultan isə fikirdən, düşüncədən ayrılıb misirli səyyaha sual verir:

- Sən özün danışdığın fikrə inanırsan? İndi deyirsən ki, gedib cadugərin qapısını döyüb onun haqqında məlumat toplamayıb Misirə aparacaqsan, vəssalam, eləmi? O

ölməsə nəsə sirlərini bilmək mümkün deyil. Çünki gördüyün kimi ruhların əlindən meşəyə yaxınlaşmaq olmur. O ki qaldı ora girib araşdırma aparasan. Həm də meşədə cadugərə bənzər minlərlə ruh var, onu bunların içində tapıb seçmək də ən ağır problemlərdən biridi- deyə cavablayır.

Sultan səyyahlarla birlikdə saraya qayıdır. Yolda səyyahlar bu işin çox ağır olduğunu nəzərə alıb vaxt itirmədən birbaşa Misirə yollanıb fironlar haqqında yeni araşdırmaların aparılmasına qərar verirlər və hər üçü bu fikirlə razı olur.

Sarayda sultan və onun oğlu Məhəmməd ibn Əli ər Təfahirlə birgə stol arxasına keçirlər. Yeməkdən sonra Sultan səyyahlara sarayın bağçasında rahatlıqla gəzə biləcəklərini söyləyir. Özlərini rahat hiss edən səyyahlar sarayın bağçasında gəzirlər. Cavidan sultanın oğlu Məhəmmədlə birlikdə saraya daxil olur və Sulinlə qarşılaşır. Məhəmməd onu təqdim etsə də, əslində kim olduğunu bildirmir. Ancaq Sulinin gözəlliyi azərbaycanlı səyyahı valeh edir, onun gözlərində işıq saçı. Bu zaman saray əyanlarından biri Məhəmmədə yaxınlaşaraq Sutan Əli ər Təfahirin onu çağırdığını deyir. Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir məcburən Sulin və Cavidanı tərk edib atasının yanına yollanır. Sulinlə uzun müddət söhbət edən Cavidan bura gəlmə səbəblərini ona açıqlayır. Sultan qızı, Cavidanın hansı təbiətə malik olmasını onunla etdiyi söhbət zamanı anlayır. Sultan Səid ər Təfahir haqqında

baş verən hadisənin çox ağır olduğunu səyyah Sulinə danışır. Onun yeganə oğlunun da öldüyündən pis olduğunu söyləyəndə artıq Sulin dayana bilmir. Gözləri dolan qızcığaz Cavidana:

- Onun qızı haqqında nəşə bilirsən deyəndə səyyah susur.

- Sultan onun haqqında heç nə danışmadı deyə səyyah Sulinə cavab verir.

Bu zaman göz yaşlarına bürünən qızcığaz çətinliklə də olsa birtəhər:

- Sultanın qızı da var deyərək səyyahın üzünə baxır.

Deməyə söz tapmayan Cavidan səssizcə Sulinin üzünə baxır və nədən ağladığını başa düşmür. O heç ağlına da gətirməzdi ki, qarşısındakı insan elə sözü gedən Sultan Səid ər Təfahirin qızı ola bilər. Bu sirrin hamıdan gizli saxlanılmasına baxmayaraq Sulin heç özü də bilmədən Cavidanla paylaşır və ona sultan qızı olduğunu hiss etdirir. O, bunun böyük sirr olduğunu, hətta sarayda belə çoxlarından gizli saxlanıldığını deyəndə Cavidan ona bəs nə üçün məndən də gizli saxlamadın sualını verir. Sulinsə ona baxıb susur. Cavidana həyatının ən vacib sirrini açmaqla ona etibar edən Sulinin elə ilk andan ona güvənməsi azərbaycanlı səyyahı çox təəccübləndirir. Bir anlıq sakitlikdən sonra Cavidan Sultan Səid ər Təfahirdən eşitdiyini və bundan çox pərişan olub təsirləndiyini Sulinə bildirir.

- Con Perlinin ölmündən sonra bütün ağırlı-acılı günlər sona gələcək. Cavidan söyləyir.

- Artıq nağıllara inanmıram deyərək Sulin Cavidana cavab verir.

Başına gələnlərdən bezmiş qızcığaz bunu söyləyərkən əsas məqsədi olan ata və qardaşının qisasını ala biləcəyi ümidini itirməmişdi, sadəcə, bu cür təsəlliləri çox eşitməsi idi. Sulin Cavidanın hardan gəldiyini soruşur. Cavidan Azərbaycandan olduğunu deyir. Sulin səyyahdan cadugər haqqında nə üçün bu qədər maraqlandığını soruşur. Cavidansa Con Perlinin səs- sorasını türk səyyah dostundan eşitdiyini və ordaca birgə qərara alıb dərhal buraya yollandığını deyir. Sulin bir az susur və əsas məqsədini soruşur. Cavidan cavabında:

- Burada əsas məqsədimiz bunun dəqiq olub-olmaması idi. Dünyanı bürüyən bu məşhur Con Perlinin həqiqətən də mövcud ola bilməsinə inanmaq üçün buradayıq söyləyir.

Sulin: - Bəs necə oldu, inana bildiniz ?

Cavidan: - Bəli, sultan sağ olsun, məqsədimizi öyrənən kimi köməyini əsirgəmədi.

Sulin: - Onda sizin işiniz də bura qədərmiş. Qayıdıb gedəcəksiniz, elə deyilmi?

Cavidan: - Yox, hələ ki, buradayıq, əlimizdə subutumuz olmasa, bunu kiməsə inandıra bilmərik.

Sulin: - Nə deyim, bacarırsızsa Con Perlini ruhlarıyla birgə özünüzlə aparın. Sizə ən yaxşı sübut elə onun özü ola bilər.

Cavidan: - Yox, cadugəri sizdən ayırmaq istəmərik, bizə məlumat olsa da bəs edər.

Sulin: - Onda sizə belə bir köməklik edə bilərəm. Onun boynunda çox böyük dəyərə malik boyunbağı var. İstəyirsən onu öldür, boyunbağı da sənə olsun. Məncə, gözəl fikirdi.

Cavidan gözlərini qıyıb fikirləşir.

- Məncə, bu ən pis fikirdi. Bizim bu barədə məlumatımız var. Ən azından o boyunbağı bir kərə də olsun Con Perlinin boynundan çıxmayıbsa, deməli, o da lənətlidi. Lap belə olmasa da Con Perlin bir cadugərdir, deməli, o boyunbağının özünün də tilsimi var. Mən elə düşünürəm ki, Con Perlini onun boyunbağısı ilə birlikdə məhv etmək lazımdı. Yoxsa artıq tamah baş yarar, deyirlər biz tərəflərdə. Mən şəxsən belə düşünürəm. O şeytana qulluq eləyən bir varlıqdı.

Cavidanın danışığına diqqət yetirən Sulin onun nə qədər güclü biliyə və dərin düşüncəyə malik olduğunu hiss edir. Cavidan ondan nəşə soruşmaq istəyir, ancaq son anda fikrindən yayınır. Bunu anlayan Sulin ondan nə söyləmək istədiyini soruşsa da Cavidan önəmli deyil deyərək söhbətdən qaçır. Sulin bir daha onun heç nədən çəkinməməsini söyləyir. Səyyah çətinliklə də olsa sözə başlayır.

- Bilirəm, sualıma cavab vermək o qədər də asan deyil. Amma atanız haqqında bilmək istəyirdim. Sultan mənə qısa danışdı. Bircə onu bildim ki, cadugər öldürüb, ancaq nəyə görə cəsədi tapılmadı, cadugər ona nəyə əsasən tələ qurdu, bilmədim. Eləcə də Farukdan bu qədər müddət ərzində bir soruş yoxdur. Bu qədər əhəlinin içində niyə məhz sizin ailə ilə mübarizə aparır? Ortada bir sıra cavabsız suallar var.

Sulin isə bu hadisə baş verəndə onun çox kiçik olmasını və əmisinin onu bu haqda indinin özündə də az məlumatlandırmasını söyləyir. O, Cavidana atasının öldüyü yeri sultanın dediyi kimi anlatmağa başlayır.

- Atam qardaşımla ova gedəndə Con Perlinin tələsinə düşüb. Onları xəbərsiz halda yaxalayan cadugər onlardan əlamət saxlamayıb. Bircə atamın atının başı kəsilmiş olması orada güclü bir mübarizə getməsinin canlı şahididir. Sonradan libasının çaydan tapılması da müəmmalı olaraq qaldı. Artıq bu hadisənin üzərindən çox illər keçib. Mən bir daha öz ailəmi görə bilməyəcəyimi düşünürəm. Ancaq Con Perlin ölməyincə, ümidimi kəsən deyiləm.

Atasının və qardaşının cadugərlə savaştığı yeri Cavidana təsvir edir, indiyə qədər ora tez-tez getdiyini və o məkanın onun həyatında unudulmaz bir dərd qoyduğunu söyləyib kövrəlir.

Cavidan Sulinin kədərləndiyini görüb ondan verdiyi suala görə üzr istəyir. Birtəhər özünü ələ almağı bacaran Sulin Məhəmmədin gəldiyini görən kimi söhbətin

mövzusunu dəyişir. Səyyah da ona səmimi söhbət üçün təşəkkür edib Məhəmmədlə birgə sarayın bağçasına enir. Ancaq Cavidanın fikri çox qarışmışdı. Sulinin dediyi yerlə sultanın apardığı yer qətiyyən bir- birinə uyğun gəlmirdi və tərslikdən hər ikisi də Sultan Səid ər Təfahirə Con Perlinin orda hücum etməsini demişdilər. İki yolun ayrıcında qalan səyyah Sulinin tez kövrəldiyini görəndə sualını da saxladığı üçün bir az fikri qarma- qarışıq olmuşdu. Məhəmməddən bu sualı bir də soruşanda o da Sulinin dediklərini təkrar edir.

Sultandan bu barədə soruşmaqdan çəkinən səyyah nə edəcəyini bilmir. Nədənsə, bu, sultanın ağına gəlmir. Axı o qardaşı qızına bu barədə yalnız bilgilər vermişdi. Sulinin bu barədə Cavidana danışa biləcəyini ağına gətirməyən Sultan Əli ər Təfahir çox sakit halda Calal ibn Osmanla səyyahlar haqqında danışdı. Onların qaldığı evə mütləq gözetçi qoyulmasını və bütün gün ərzində evin önündə durmasını tapşırır.

Səyyahlar qaldıqları evə qayıdanda vəzirin əmrinə əsasən İmran bir gözetçi ilə onların dəstəsinə qoşulur. Evə çatanda İmran gözetçiyə qapının önündən bircə addım da olsun kənara çəkilməməsini tapşırır və bunun kimin əmri olmasını bir daha xatırladır.

Yenidən səyyahlar bir otaqda bir araya gəlirlər. Şəhər gördüklərindən heyrətlənən üç səyyah bir-birləriylə Con Perlin haqqında danışirlər. Yusif Con Perlinin ruhlarını görəndən bəri hələ də özünə gəlməmişdi. Mevzat

bunun nə qədər təhlükəli ola bilməsindən danışdıqca misirli səyyahın az qala dili tutulurdu. Əvvəl bunu heç kim hiss eləməsə də sonradan Cavidan başa düşür. Həmin dəqiqə Mevzata işarə edir və beləcə söhbətin mövzusunu dəyişirlər. Cavidan Yusifə Misir haqqında bir neçə sual verir. Mevzat da ora nə zaman gedəcəklərini soruşur. Artıq burda qalmaqdan çəkinən misirli səyyah nə zaman tez getsək, o qədər yaxşı olar deyərək yoldaşının sualına cavab verir. Onun vəziyyətinin o qədər də yaxşı olmasısını anlayan türk səyyah ona sultanın burda nə üçün gözetçi qoyduğunu xatırladır. Bundan ürəklənən misirli səyyah otağına keçib yatağa uzanır. Otaqda Cavidan və Mevzat yenidən Con Perlin haqqında danışmağa başlayırlar. Mevzat çox təəccübləndiyini və bu haqda beyninə bir fikir girmədiyini bildirir. Cavidan da onun sözünə şərik olur. Səyyahların heç biri meşənin üzərində qıy vuran ruhları gözlərinin önündən çəke bilmir.

Cavidanın fikirləri qarışıq idi. Sulinin və Məhəmmədin ona yalan danışdığını düşünən səyyah qızın kədər-lənməsini yadına salanda onun bu haqda heç cürə yalan danışa bilməməsinə inanır. Böyük bir dövlətin sultanını adi səyyah qarşısında yalan danışmasını düşünmək belə istəmir. Buna görə fikri qarmaqarışıq olan Cavidan digər yoldaşlarına nisbətən yorğun idi. Con Perlinin ruhlarının get-gedə çoxalması Mevzatin beynini qarışdırırdı. O, Cavidandan bu necə ola bilər sualına cavab istəyir. Azərbaycanlı səyyah isə bu haqda beyninə heç bir fikrin

gəlmədiyini söyləyir. Hər gecə o qədər ruhların cadugəri qoruması Con Perlinin nədənsə qorxmasından xəbər verir -deyən Cavidan onun o qədər də güclü olmadığını, yalnız şər qüvvənin sayəsində fəaliyyət göstərməsini, yaşamasını söyləyir. Mevzat onu öldürməyin hansısa bir yolu olduğunu fikirləşir. Lakin bunun nədən ibarət olduğunu anlamayan səyyah əvvəl- axır bu suala cavab tapacağını söyləyir. Cavidan Con Perlinin nə cür yaranmasını, onun bu gücə necə yiyələndiyini fikrindən keçirir. Yer üzündəki bütün insanların gücü birdir. Güclü, qüvvətli, yenilməz və yeganə olmaq bircə Allaha məxsusdu. Mən şəxsən bunu Allahın yerdə bizlər üçün qurduğu bir sınaq ya da şeytanın hazırladığı bir tələ kimi başa düşürəm.

Beləcə uzun və yorucu söhbətdən sonra hər iki səyyah yatmağa uzanırlar. Qorxu hissindən balıncdan bərk- bərk yapışan Yusif o gecə ağzı evdəki pişiyin yumuşaq tükünə dəyməsi nəticəsində diksindir. Həyəcandan qantər içində olsa da, birtəhər özünə gəlir və yenidən yuxuya gedir. Cavidansa bütün gecəni Sulini, onun danışığını fikirləşməkdən yalnız səhər üzü yata bilir.

Sübh açılan kimi sultan vəziri Calal ibn Osmana səyyahlarla çox ehtiyatlı olmalarını bir daha tapşırır. Onların qəsrə tərəf yaxınlaşdığını bilsə, cadugər hər üçünü də məhv edəcəyindən ehtiyat edən sultan onları gəldikləri kimi sağ-salamat yola sala bilməsini səbirsizliklə arzulayırdı. O vaxt başqa səyyahların başına gələnlərin təkrar-

lana bilməsindən ehtiyatlanan sultan bunun baş verməməsi üçün əlindən gələni əsirgəmirdi.

Səhəri çox əzgin halda oyanan səyyahlar Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavini axtarmaq qərarına gəlirlər. Onlara qonşuluqda yaşadığını söylədiyi üçün səyyahlar onu çox asan tapacaqlarına əmindilər. Con Perlin haqqında ən dəqiq məlumatları ondan ala biləcəklərini düşünən səyyahlar səhər yeməyindən dərhal sonra onu axtarmağa çıxırlar. Ancaq bu çox müşkül məsələyə çevrilir. Düzdür, Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi özü də əvvəl tacir olduğundan onu şəhər camaatının yarsı tanıyırdı. Soraqlaş - soraqlaş onun evini yalnız günortaüstü tapa bilirlər. Səyyahlar qapını nə qədər döysələr də açan olmur.

Evə qayıdan Cəzirə səyyahlara yaxınlaşır. Onlar Məhfuzun evdə olmasını soruşanda Cəzirə dərhal yox deyə cavab verir. Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavini nə üçün axtardıklarını soruşanda isə səyyahlar ona heç nə bildirmirlər..... O, sənin nəyəndi deyə Mevzat sual verir. Cəzirə isə əmisi olduğunu söyləyir. Bir az keçmiş Məhfuz qayıdıb gəlir. Səyyahları görən kimi sevinən Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi qonaqlarını evinə dəvət edir. Cəzirə onlara yaxşı qonaq süfrəsi açıb, çaydan- çörəkdən gətirir. Yeyə- yeyə səyyahlar Məhfuzla onları maraqlandıran suallar verirlər. Cavidan ondan Con Perlinin Sultan Səid ər Təfahiri harada və necə ələ keçirməsi haqqında sual verdikdə Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi hadisəni sultanın anlatdığı kimi söyləyir. Bunları eşitdikcə Cavidanın fikri

yenidən qarışır. Onu çox fikirli görən Məhfuz səbəbini soruşur. Cavidan:

- Səhər sultan bizi bir meşəliyin yanına aparmışdı. Uzaqdan baxırdıq. Con Perlinin qəsrinin qülləsi az- maz görünürdü. Üstündə də xeyli ruh vardı. Sultan dedi ki, keçmiş Sultan Səid ər Təfahir biz dayanıb seyr etdiyimiz yerdə cadugərlə vuruşub, itkin düşüb. Saraya qayıdanda Sultan Əli ər Təfahirin oğlu isə onun öldüyü yeri mənə başqa cür təsvir etdi deyir. Sulinin anlatdığını isə gizlin saxlayır. İndi dünəndən bunun nə demək olduğu üzərində düşünürəm.

Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi Cavidanı dinlədikcə bunu anlayır və səyyaha başa salaraq söyləyir:

- Con Perlin çox amansız və qəddardı, onun üçün istər yaşlı, istər cavan olsun, istərsə də körpə, heç bir fərqi yoxdu. Hansı əlinə keçsə heç düşünmədən yerindəcə məhv edir. Sultanın dediyi yer ən dəqiq məlumatdı, Məhəmməd ibn Əli ər Təfahirin dediyi isə səhvdir. Ona sultan özü yalnız məlumat verib.

Bu yerdə Cavidan dərin bir fikrə gedir. Artıq o öz-özlüyündə bilir ki, Sulin gec- tez ora gedəcək və əvvəl-axır da cadugərnən rastlaşacaq, elə Con Perlinə də bu lazımdı. Ona görə bəlkə indinin özündə də həmin yeri nəzarətində saxladığını anlayan səyyah Sulinin bu barədə dəqiq bilmədiyini anlayır və sultan da qıza buna görə səhv məlumat verdiyi ona aydın olur. Ancaq bəzi suallar da ortaya çıxır. Niyə məhz Sulin? Sıra ilə bütün ailənin

ölümünə səbəb olan cadugər bəs nə üçün Sultan Əli ər Təfahirə və ya onun ailəsinə toxunmaq istəmir? Ancaq Sulini öldürməkdən bu qədər zamandı əl çəkmir?

Məhfuz isə bu vaxt Cavidana söyləyir:

- Mənim qardaşım İbrahim ibn Əhməd ər Ədavi itkin düşməzdən əvvəl hansı istiqamətdə və hara gedəcəyini mənə dəqiqliklə anlatmışdı. Getdiyi yerdən qayıtmayanda da onun dalınca getməyə məcbur qaldım. Həmin yerə onun dediyi yolla yox, həmin yola üzbəüz olan yolla getdiyim üçün indi sağam, yoxsa mən də artıq onun tələsinə keçmişdim. Con Perlinin öldüyünə əmin olsam da, ehtiyatımı əldən vermədim. Həmin yerə çatanda gördüm, cadugər ölməyib və həmin yerdə çox rahatlıqla gəzir. Məni görsə də birtəhər özümü şəhərə çatıra bildim. Əhali sıx olduğundan izimi itirdi. Sultan da bütün bunları yaxşı bildiyi üçün yeri səhv göstərir. Mən, sözün açığı, dediyim Sultan Səid ər Təfahirin bir qızı da var. Bütün şəhərə yayıb ki, qız itkin düşüb. Hətta, onun yerini söyləyənə mükafat verəcəyini də bildirib. Con Perlin əgər indi onun yeri barədə xəbər tutsa, öldürməmiş əl çəkən deyil.

Cavidan eşitdiyi sözlərdən çox təəccüblənərək:

- Bəs Con Perlin onu nə üçün öldürmək istəyir - deyə Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavidən soruşur:

- Əslində burda əsas rol hakimiyyət oynayır- deyə Məhfuz fikrini bildirir. İbrahim o vaxt söyləmişdi ki, Con

Perlin hakimiyyəti ələ keçirmək üçün sultan qızını öldürmədən sakitləşməyəcək.

Cavidan Məhfuzə söyləyir:

- Nəşə mənə bu anlaşılmaz gəlir. Sənin sözündən indi belə çıxdı ki, Con Perlin böyük gücə malik olan sultanı bir an içində öldürdü, indi də onun qızından qorxur, yox, burada nəşə ayrı bir iş var.

Əslində bunun belə olduğunu Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi də bilirdi, sadəcə səyyahlara tam məlumat verməkdən çəkinirdi. Sözü dəyişərək cadugərin boynundakı boyunbağıdan danışdı.

- Qiymətli daşdan olan boyunbağı füsunkar gözəlliyə malik olmaqla bərabər, həm də böyük bir tarixin canlı salnaməsidir. Con Perlinin ölümündən sonra həmin boyunbağı kimin əlinə keçsə, tale üzünə güləcək. Çünki indinin özündə cadugər sağ ola-ola həmin boyunbağıya görə ölümü gözə alanlar da çoxdu - deyər Cavidanı sualdan yayındırır.

Mevzat da Con Perlinin boyunbağısından çox onun hamıdan gizlətdiyi simasından maraqlandığını bildirir.

- Bu qədər müddət ərzində onu görənlər olmamışdı. Elə üzünü örtülü şəkildə də xəlvətdə gəzib dolaşır. Mənə elə gəlir ki, bunun da maraqlı bir açıqlaması olmalıdır - deyərək Məhfuzə baxır.

Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi bir az fikirləşir, sonra türk səyyaha üzünü tutaraq bu barədə çoxlu fərziyyələrin olmasını söyləyir.

Ancaq ən əsas iki fərziyyə vardı. Birincisi Con Perlinin çox qorxunc simaya malik olması və bu səbəbdən kimsəyə görünməsini istəməməsidir. İkincisi isə böyük ehtimal ki, o, üzünə açıq halda xalqın içində rahatlıqla gəzib dolanması və heç bir kəsin də onu tanınamaması idi. Bu şəkildə o öz qurbanlarını rahatlıqla seçir, sonra isə aradan götürməsi üçün çətinlik çəkmirdi. Düzdü, bunların heç biri dəqiq deyil, sadəcə bir fərziyyədir. Amma yenə də ən ağlabatan bir məsələdir. Məhfuz bu barədə Mevzata əlavə bir neçə fikir də söyləyir.

Səyyahlar Məhfuzla şirin söhbət edəndə Cəzirə onlara yaxşı qulluq eləyir. Bişirdiyi ləziz yeməklər səyyahların xoşuna gəlir. Onlar Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavinin evindən çox razı bir şəkildə ayrılırlar.

Bu aralar Con Perlin də səyyahların şəhərə gəlməsindən xəbərdar idi. Sadəcə, onu narahat etmədikləri üçün səsinə çıxarmırdı və sakitliyinə davam edirdi. Son ziyarətindən sonra bir daha sultanın sarayına getməyən Con Perlin yenidən ora gedib baş çəkməyi qərara alır. Axşam Sulin Məhəmmədlə və Sultan Əli ər Təfahirlə birlikdə sarayın həyatında söhbət etdikləri vaxtı hiyləgər Con Perlin özünü yetirir. Söhbət çox qızgın getdiyindən onun gəlişini hiss edən olmur. Sakitcə bir küncdə dayanıb stol arxasında əyləşən bu üç insanın kimliyini müəyyənləşdirir. Bu qədər qorumaların içində gözdən yayınmağı bacaran cadugər sultanı və onun oğlu Məhəmməd ibn Əli ər Təfahiri tanısa da onların yanında əyləşmiş gənc və

yaraşıqlı xanımı tanımır. Ancaq onun Sulin olmasını ehtimal edir. Con Perlin diqqətini onların söhbətinə yönəldir ki, bəlkə qızın kim olduğunu dəqiqləşdirə bilsin. Öz maraqlı uşaqlıq illərindən söz açan Sultan Əli ər Təfahir necə böyüyüb boya başa çatmasından danışır. Həyatının ən yaddaqalan illərinin hakimiyyətə gəlməzdən əvvəl olduğunu söyləyən sultan taxta çıxdıqdan sonra ona qarşı baxışların və o cümlədən davranışların dəyişdiyini söyləyir. Məhəmməd əmisiylə nə cür münasibətdə olduğunu atasından soruşur. Sultan da ona atasının ikinci dəfə evlənməsi ilə razılaşmayan Sultan Səid ər Təfahirin buna görə əvvəllər ondan xoşu gəlmədiyini söyləyir.

- Sonralar get- gedə vaxt keçdikcə o da dəyişir. Atasının ölüm xəbərini eşitdikdən sonra məni dəfələrlə saraya dəvət edir, ancaq burada qorunmaların yanında, var-dövlət içində təhlükəli şəraitdə yaşamaqdansa, öz evimdə elə olduğum kimi, tam təhlükəsiz və rahat yaşamağı üstün tutub onun təklifiylə razılaşmadım. Ancaq yenə də tez-tez bura gəlib qardaşıma baş çəkirdim. Hər

Sultan Əli ər Təfahir

dəfə onun yanına gələndə Sultan Səid mənə sarayla bağlı əsas işlərdən danışdı. Onun başına dəhşətli hadisə gəldikdə Calal ibn Osman xəbəri dərhal mənə çatdırdı, kimsə anlamadan nəslimizin yadigarı olan sultanlıq taxtına keçməyimi istədi. O, mənə Sultan Səid ər Təfahirin sadəcə olaraq yoxa çıxdığını, qayıdana kimi yoxluğunu kimsəyə hiss etdirməməyimi söylədi. Mən də o gündən saraya gəldim. Çox təəssüf olsun ki, sultan bir daha geri

qayıtmadı. Sultan qardaşı haqqında danışanda Sulin səssiz- səmirsiz ona qulaq asırdı. Məhəmməd isə atasına tez-tez keçmiş haqqında suallar verirdi. Uzun müddət sultan, Məhəmməd və Sulin açıq səma altında maraqlı söhbət etdilər. Bütün bunları Con Perlin istəməyə- istəməyə də olsa, qulaq asmağa məcbur idi. Onu maraqlandıran əsas səbəb sultanla üz- üzə əyləşən qızın kimliyi idi. Sultan Əli ər Təfahir bu qədər vaxt ərzində tez-tez oğlu Məhəmməd ibn Əli ər Təfahirin adını çəksə də qızın adını dilinə belə almırdı. Con Perlin getdikcə qəzəblənirdi.

Saatlarla ayaq üstə keşik çəkən gözətçilərdən biri bərk yorulduğundan boynunu əli ilə ovxalayıb başını yuxarı dikəndə qərribə və qorxunc mənzərəylə qarşılaşır. Səmada ruhların qıy vurduğunu görən gözətçinin qorxudan dili tutulur. Yanında dayanan gözətçiyə bunu anlatmaq istəsə də, onu anlamaq çətin olur. Özünü qərribə aparması və yüksək səslə anlaşılmayan sözlərlə danışması sultanın diqqətini ona yönəldir. Onun bərk qorxdığını və özündə olmadığını görən Sultan Əli ər Təfahir oğlu Məhəmmədə və Sulinə dərhal sakitcə saraya keçmələrini söyləyir. Sultanın səs- küydən narahat olduğunu görən saray əyanları gözətçini sakitləşdirməyə çalışsalar da buna nail ola bilmirlər. Axırda əliylə səmaya işarə verəndə hamı Con Perlinin saraya gəldiyini anlayır. Dərhal gözətçilər sultana tərəf qaçıb onu qorumağa çalışırlar. Səmaya atəş açsalar da heç nə dəyişilmir.

Bunları seyr edən Con Perlin bir anda üzə çıxır. Gözətçilərdən birinin üzərinə bütün ruhlarını yönəldir və dəhşətli bir ölümə həyatına son qoyur. Qara libaslı, qorxunc və amansız cadugəri görən saray əyanları və gözətçiləri özlərini itirmişdilər. Calal ibn Osman sultanın təhlükədə olduğunu görəndə Sulini sarayın gizlin otağına saldırdıqdan sonra İmrana gözünü Məhəmməd ibn Əli ər Təfahirdən ayırmamasını əmr edir. Məhəmmədə isə qətiyyənlə heç bir hərəkət etməməsini göstəriş verir.

Çöldə isə sakitlik içində saray adamları və məşhur cadugər Con Perlin üz- üzə səssiz dayanmışdılar. Sarayın səması isə cəhənnəmin mənzərəsini əks etdirirdi. Bir-birinə qarışmış yüzlərlə ruh dəli kimi o yan bu -yana hərəkət etməklə hamını daha da qorxuya salırdı. Bütün silahlarını gözətçilər cadugərə tərəf yönəltsələr də ona heç bir güllənin təsir etmədiyini bildikləri üçün atəş açmaqdan vaz keçdilər. Con Perlin adamların ondan necə qorxdığını görürdü və bu da onun xoşuna gəlirdi. Ancaq bütün bunlara baxmayaraq o, yenə də sakitcə seyr edirdi. Ruhlar get- gedə səmadan enib yerə yaxınlaşırdı. Gözətçilərsə saraya giriş qapısının bir az uzaq olmasına görə sultanı durduğu yerdən tərpətməyin təhlükəli olmasını düşünürdülər. Əslində gah göydəki ruhlara, gah da qarşıda dayanan cadugərə baxmaqdan çox adam ağlını itirmişdi. Sulinin gizlənməsindən tam əmin olan vəzir sarayın giriş qapısını geniş açdırır və ordunu Con Perlinin istiqamətində çölə yönəldir.

Saraydan birdən- birə böyük bir dəstənin çıxdığını görən hiyləgər cadugər əli ilə ruhların hamısını onların üstünə yönəldir. Gözətçilərdən biri cadugərə atəş açır. Ancaq bu ağıllı hərəkət olmur. Ruhların bir neçəsi hücum çəkərək onu işgəncəylə amansız bir halda öldürürlər. Gözətçilər sultanın tam təhlükəsizliyini zor- güc ilə birtəhər saxlaya bilirdilər. Con Perlin sakitcə heç nə olmamış kimi durub baxsa da, ruhların saray adamlarına hücumu davam edirdi. Sarayın həyatında qan su yerinə axırdı. Aralığın yaman qarışdığını görən İmran dərhal sarayın giriş qapılarını çöldən örtür ki, cadugər sarayın içinə daxil ola bilməsin. Con Perlin bunu da digərləri kimi öldürmək fikrinə düşsə də sonradan fikrini dəyişir. İndi onun əsas hədəfi sultanı qoruyan gözətçilər idi. O dərhal onların üzərinə hücumu keçir. Bunu görən Məhəmməd atasının və vəzirin əmrlərinə məhəl qoymadan özünü saraydan çölə atır. Cadugər onu tanıyan kimi ruhların hamısını onun üzərinə saldırır. Ona heç bir zərər verməsələr də, ruhların hamısı sıx olaraq onun ətrafında o yan bu- yana şığıyırdı. Sultana doğru irəliləyən Con Perlin axır ki, səsinə çıxarır:

- Hə, Sultan Əli ər Təfahir, mən sənə bir dəfə xəbərdarlıq etmişdim, ancaq sən buna məhəl qoymadın. Bu da sənə dərs olsun. Gələn dəfə bura gəlsəm, yenə də sənə toxunmayacağam, amma oğlun mənimlə birgə getməli olacaq. Sənin artıq yeganə şansın var, ya Məhəmməd, ya da Sulin. İndi məsləhət sənindi. Fikirləş.

Mən əminəm ki, Sulin səndədi, yoxsa bir söz deyərdin. Ən azından belə sakit baxmazdın mənə, elə deyilmi?

Bu sözlərdən sonra qorxunc, qalın və xırıltılı səsiylə ucadan gülür və ruhlar səmaya yüksəlirlər. Beləcə, cadugər də ordan uzaqlaşır. Yenə də gözətçilər sultanı çox ehtiyatlı şəkildə saraya gətirirlər. Həmin gün saray Con Perlinin ruhları ilə savaşa xeyli gözətçilərini itirir. Bir anda savaş meydanına çevrilən saray təməmən al qan içində, hər tərəf isə cəsədlə dolu idi. Bütün gecəni gizlin otaqda keçirən Sulin yalnız səhər açıldıqdan sonra ordan çıxmağa müvəffəq olur. Sultan Əli ər Təfahir çöldəki ağır mənzərəylə üzləşməməsi üçün Sulini sarayın həyatına düşməsinə icazə vermir.

Sultan həmin gün çox məyus görünürdü. Bu dəfə də itki verən saray tamam yasa batmışdı. Cəsədlər artıq qaldırılsa da qan ləkələrini hələ tam təmizləmək mümkün olmamışdı.

Səyyahlar da xəbərsiz səhər yuxudan qalxdılar. Yusif yaxşı səhər yeməyi hazırlayır. Səhər naharından sonra səyyahlar vaxt itirmədən şəhərin görməli yerlərinə baxmaq istəyirlər. Hər üç səyyah geyinib şəhərin bazarına doğru üz tutur. Yolda iki nəfər Con Perlinin yenidən peyda olduğunu danışır. Səyyahlar onlarla üz-üzə gəlsələr də, sözün nədən getdiyinin fərqinə varmırlar. Bircə Mevzatın eşitdiyi söz məşhur cadugər Con Perlin və ruhları idi. Onlar bir- biriylə nə qədər mehriban danışib gülsələr də yoldan keçənlər onlara acıqlı- acıqlı baxırdı.

Artıq şəhər bazarına yollar yaxınlaşdıqca əhalinin nəsə bir hadisədən danışdıqları açıq- aydın bilinirdi. Səyyahlar onlara diqqətlə qulaq assalar da, düz-əməlli heç nə anlamırlar. Con Perlinin ruhlarının hücum etdiyini eşidəndə səyyahlar narahat olurlar. Cavidan qoca bir kişini saxlayıb nələr baş verdiyini soruşur. Ağsaqqal ona olanları danışır. Axşam cadugərin saraya hücum etməsini bilən səyyahlar viranə qoyulmuş sarayda adamların, gözətçilərin ölməsini eşidən kimi Cavidan Sulinin adını dilinə gətirib onun başına nəsə bir işin gələ bilməsindən ehtiyatlanıb birbaşa yoldaşlarıyla birgə saraya yollanırlar. Yolda Con Perlinin qəzəblənməsinin əsas səbəbinin sultanla birgə onun qəsrinə yaxın getmələrini fikirləşirlər. Sarayın həyətinə daxil olan kimi Məhəmməd ibn Əli ər Təfahirlə qarşılaşırlar. Cavidan birinci növbədə ondan sultanı və ötən dəfə gördüyü qızı soruşur. Məhəmməd onların sağ-salamat olduğunu söylədikdə Cavidanın əhvalı düzəlir. Sultan oğlu səyyahın bu dərəcədə narahat olmasına görə şübhələnir, ancaq bunun fərqinə varmır və sadəcə olaraq səyyahın Sulini tanımadan ona sevgi bəslədiyini düşünür.

İmranın yaralanması haqqında eşidən səyyahlar dərhal onun yanına gedirlər. Bütün hadisələrin artıq keçmişdə qalmasına baxmayaraq ruhları səmada görün gözətçinin hələ də dili açılmamışdı. Bu qarışıq hadisə də şəhər açılanda bütün şəhəri bürümüşdü.

Hamı tələş içində idi. Uzun müddət səsi- sorağı gəlmədiyi üçün Con Perlin çoxunun yadından çıxırdı.

Ancaq axşamkı hadisədən sonra şəhər əhalisi cadugərin bu şəhərdən heç bir zaman əl çəkməyəcəyi və sona kimi müharibə aparacağını və beləcə də hamının təhlükədə olmasını söyləyirdilər. Xəbərin bu qədər tez yayılması əhalini tələşə salmaqla bərabər həm də onları yenidən şəhəri tərk etmələri ilə üz-üzə qoyurdu. Çünki əhalinin dilinə düşən hadisə şayiələr sayəsində daha da böyüdülmüşdü. Çox avam sakinlər şəhərin lənətləndiyini və Con Perlinin də ona görə şəhər sakinləri ilə bu qədər amansızcasına davranmasını anlayırdılar. Camaat sultanın o qədər silahlı gözətçiləri cadugər Con Perlin tərəfindən çox asanlıqla öldürülə bildiyi təqdirdə, silahsız və gücsüz şəhər əhalisini ürəyi istədiyi kimi öldürə bilməsindən qorxurdular. Artıq bir neçə ailə qorxusundan elə şəhər açılan kimi evlərini tərk edib digər şəhərlərə və ölkələrə üz tutmuşdular.

Sultan Əli ər Təfahir şəhər əhalisinin get-gedə azalmasından və köçməsinə narahat idi. Bunun qarşısını almaq üçün yeni planlar qururdu. Uzun illərdən bəri savaş halında yaşamaqdan bezmiş əhali canlarını qurtarmaq üçün özlərinə yeni sığınacaq axtarırdılar. Şəhərdə özbaşınalıqlar getdikcə artırdı. Əhali yaşayışından çox narazı idi və buna görə də günahı Sultan Əli ər Təfahirdə görürdü. Onun sultanlıq taxtından getməsi üçün bəzi sakinlər ona qarşı qiyam hazırlayırdı. Şəhər sakinlərindən biri olan Muhyiddin ər Salami əhalini sultana qarşı çevirənlərin ən əsası idi.

Xasiyyətə o qədər də yaxşı olmayan Muhyiddini çoxları yalançı, paxıl, xəsis, ikiüzlü kimi tanıyırdı. Yaxşı biliyinin olmasına baxmayaraq onun- bunun paxıllığını çəkməkdən, arxasınca danışmaqdan savayı işi yox idi. Muhyiddin ər Salami təhsilli adam olduğuna görə hər kəs ona hörmət edirdi. O da çalışırdı ki, özünü hamının yanında uca tutub, üstün göstərsin. Əhalini Sultan Əli ər Təfahirin əleyhinə səsləyən Muhyiddin ər Salami onların sultana qarşı qalxmağını istəyir. Ancaq səfeh Muhyiddin ər Salami dərk etmirdi ki bütün torpaqlar sultana məxsus olsa da Hələb öz əhalisi ilə birgə ona gərəkdi. Çünki Sultan Əli ər Təfahir bütün Hələb torpağının deyil, Hələb əhalisinin də sultanıdır. Muhyiddin evlərini tərk edib gedən adamlara bir daha bura qayıtmaqlarına sultanın icazə verməyəcəyini söyləyib onların da bu dəstəyə qoşularaq birlikdə sultana qalib gələ biləcəklərini, özlərinə yeni sultan seçib və istər cadugər Con Perlindən, istərsə də Sultan Əli ər Təfahirdən canlarını qurtaracağını bildirir. Bu münvalla çoxlarının şəhərdən köçməsinin qarşısını almaqla bərabər artıq köçüb gedənlərin də bəzilərini geri qaytara bilən Muhyiddin onları daha heç nədən qorxmalarını, əksinə onlarla sona kimi mübarizə aparmalarının gərəkli olmasını söyləyir.

Bundan əlavə də şəhərdə gənclərdən ibarət ikinci bir dəstə də yaranırdı ki, onlar da Con Perlini aradan götürmək üçün öz canlarından belə keçməyə hazır idilər. Bunları Muhyiddinin başçılıq etdiyi dəstədən fərqləndirən

iki əsas amil var idi. Birincisi bu dəstəyə heç kəs başçılıq etmirdi. İkincisi dəstə cadugərin sultan sarayına etdiyi qəfil hücumu nəticəsində ölənlər saray döyüşçülərinin yerini doldurub sultana kömək məqsədiylə toplanırdılar. Sayca digər rəqib dəstənin yanında azlıq təşkil etsələr də, onlara qoşulmaq fikirləri yox idi.

Muhyiddinin dəstəsinin yarısından çoxunu qadınlar və azyaşlı uşaqlar təşkil etməklə bərabər dəstədə əsasən yaşlı nəsilin nümayəndələri toplanmışdı. Muhyiddinin marağı isə ara qarışmışkən fürsətdən istifadə edib sultanlıq taxtını ələ keçirərək öz hakimiyyətini yaratmaq idi. Buna görə də əhalinin köçməsinə istəməyən Muhyiddin ər Salami, öz hiyləgərlik prinsiplərini yeridərək Sultan Əli ər Təfahirin onlara layiq olmadığını təbliğ etməklə, bütün şəhər əhalisinə indən sonra özü qulluq edəcəyini bildirirdi. Təbii ki, özünün bir-iki əlaltısı da budur bizim əsil sultanımız deyərək Muhyiddini əhalinin gözündə qaldırırdılar.

Bütün bu olaylardan təbii ki, sultan hələ xəbər tutmamışdı. Onun başı çox qarışıq idi. Səyyahlar da kənarda sakitcə dayanmışdılar. Arada Cavidan Sulinin yanına gedib onun fikrini dağıdırdı. Çünki, bu hadisə ən çox Sulini qorxutmuşdu. Ailəsinin məhv olmasının baiskarı olan cadugərin indi də ona görə gəldiyini bilirdi. Düzü bilmirdi Con Perlindən nə istəyir. Ancaq dar günündə Cavidanın ona dəstək olması qızın ona qarşı marağını artırırdı. Təbii ki, bunlar da sultanın gözlərindən yayınmırdı. Əslində sultanın səyyahların üçündən də xoşu

gəlirdi və onları bir- birindən fərqləndirməkdə çətinlik çəkirdi. İndiyə qədər şəhərə gələn digər səyyahlara nisbətən bunların sultanın sözündən çıxmamaları, ondan xəbərsiz heç bir iş görməmələri və saray əyanlarına qarşı ən yaxın dost kimi davranmaları Sultan Əli ər Təfahirə yaxşı təsir bağışlayırdı.

Yusif və Mevzat isə bu aralar Məhəmmədin yanına çəkilirlər. Çox həyəcanlı və tələş içində görünən Məhəmmədin dərdinə şərik olmaq üçün səyyahlar onu bircə an da tək buraxmırdılar. Hadisənin canlı şahidi, dili tutulmuş gözətçinin isə aqibəti hələ ki pisə doğru gedirdi. Onun dili tutulmaqla bərabər həm də qorxudan sərsəri kimi idi. Sultanın əmri ilə saray təbibləri ilə bərabər başqa təbiblər də yaralılara yardım etmək üçün dəvətli idilər. Təbiblər dili tutulan keşikçinin bu vəziyyətə düşməsini normal bir hal kimi qiymətləndirib çox az bir vaxt ərzində özünə gələcəyini söyləyirdilər. Əslində Sultan Əli ər Təfahir heç vaxt sarayda çalışan ən kiçik gözətçiləri belə yüksək rütbəli əyanlardan ayırmırdı. Hər zaman onlara da qayğı göstərməkdən boyun qaçırmazdı.

Təbiblərin işi bitdikdən sonra sultan vəziri yanına çağırır. Ondan təbibləri yola salmağı və yanına qayıtmasını əmr edir. Calal ibn Osman təbiblərin hər birinə zəhmətlərinin qarşılığını yüksək dərəcədə ödəyərək onları yola salır. Ümumilikdə Sultan Səid ər Təfahirin dövründən saray qapısından içəri addımını atan qonaq əliboş geri qayıtmamışdı. İndi də onun ənənəsini qardaşı Sultan Əli ər

Təfahir davam etdirirdi. Calal ibn Osman yenidən sultanın hüsuruna qayıdanda sultan ondan yaralıların vəziyyəti haqda soruşur. Bir də ona axşam baş verənlərdən sonra əhalinin qorxduğunu və şəhərdən köçmələrinin qarşısını almaqla əlaqədar dərhal yeni planların hazırlanmasını tapşırdı.

Bu vaxtacan Muhyiddin şəhər əhalisini tam ələ almışdı. Artıq şəhər sakinləri bir an öncə başlarına yeni bəla gəlməmişdən saraya hücum edib sultanı taxtından salaraq Muhyiddini yeni sultan təyin edəcəkləri arzusunda idilər. Muhyiddin əhaliyə Con Perlinin yalan və bunun hiyləgər sultanın tələsi olduğunu söyləyirdi. Ətrafındakılar isə tez- tez də sağ olsun bizim sultan Muhyiddin ər Salami deyərək camaatı özlərinə sarı çəkirdilər. Stresdən nə edəcəklərini bilməyən əhali də onlara qoşulub öz aralarında yeni seçdikləri sultanı dəstəkləməyə başlayırdılar. İkinci dəstə isə saraya getməyi qətiləşdirir. Muhyiddin adamlarıyla birgə bu vaxtı onların yanına gəlir. Onları dəstələrinə qoşulmağa çağırır. Cavanlardan biri biz saraya yardıma gedəcəyik deyə cavab verir. Muhyiddin isə onlara:

- Sultanın dəstəsinə qoşulmaq istəyirsiniz? Buyurun, bə mən də onu deyirdim də. Gəlin, narahat olmayın, mən sizin yeni sultanınız Muhyiddin ər Salami olaraq sizi öz dəstəmə almaqla böyük şərəf duyuram deyərək cavanları öz dəstəsinə səsləyir.

Cavanlardan birinin gözüne Muhyiddinin dəstəsinə qoşulub onlarla bərabər hərəkətə hazırlanan Fərəcullah deyir. Fərəcullah yoxsul olsa da, cavanların gözündə həmişə dərin bilikli bir insan kimi tanınırdı. Onu da bu dəstənin içində görən gənc nəslin nümayəndələri çox təəccüblənib soruşurlar:

- Sultandan həmişə razı idin. Bizə də onun dəstəsinə qoşulmağımızı söyləyərdin. İndi nə dəyişdi belə, sən də ona qarşı çıxırsan? Əsasən dilənçiliklə birtəhər dolanan Fərəcullah onlara qayıdıb deyir: - Düz deyirsiniz, mən həmişə deyərdim ki, sultan çox yaxşı insandı. Qorxmayın gedin onun dəstəsinə qoşulun. Amma onu bilin ki, mən onu düşündüyüm qədər o da məni düşünsəydi, indi mən də dilənməklə yaşamazdım. Cavanlar ona əyri-əyri baxıb birbaşa saraya yola düşürlər.

Onlar bir az irəlilədikdən sonra Fərəcullah qayıdıb Muhyiddinə bunlar saraya çatana qədər mənə izn ver gedim sultana bunların ona tələ qurduğunu və onu öldürmək üçün saraya gələcəklərini bildirim. Muhyiddin bunun yaxşı bir fikir olduğunu düşünür və Fərəcullahı taxta çıxardığı ilk gündən sən mənim vəzirimsən deyib ona icazə verir. Fərəcullah dilənçi də olsa şəhər əhalisi ona daim hörmət və ehtiram bəsləyirdi. Yolda kim görsə evinə dəvət edib qonaq kimi qarşılayardılar. Bu da Fərəcullahın səmimi və düzgün olması ilə əlaqədar idi. Həmişə gənclərə ağıllı məsləhətlər verərdi. Hər zaman onlara sultanın yaxşı bir adam olduğunu, cavan nəsillərə böyük

bəsləməsini bildirərdi. Fərəcullahı hörmətsiz davrananlar isə zaman- zaman ortadan yox olardı. Çünki o əslində dilənçi yox, sultanın öz adamlarından biri idi. Uzun illər bu şəkildə o saraya xidmət edirdi. Dilənməsi isə kimliyini gizli saxlamaqda ona kömək edirdi. Şəhərdə baş verənləri bir-bir sultana danışan Fərəcullah çox hadisənin qabaqcadan qarşısını almaqda ona yardımçı olurdu. Sultan ona istədiyi kimi danışmağa və istədiyi kimi davranmağa imkan yaratmışdı.

Fərəcullah

Fərəcullah çox iti ağla malik idi. Bu illər ərzində heç kəs onun kim olduğunu anlamamışdı. O yalnız ən vacib anlarda sultanın sarayına gedərdi. Bəzi kiçik məsələləri isə çox vaxt özü yoluna qoyar və ya məktub şəkilində Calal ibn Osmana yetirərdi. Onu Sultan Əli ər Təfahir şəxsən özü evləndirmişdi. Ancaq o zaman Fərəcullah hələ ki, bu işə başlamamışdı. Bütün ömrünü saraya qurban verən Fərəcullah bundan heç də narazı deyildi. Əksinə, həyatından və işindən razı idi. Sultan onu bir neçə dəfə saraya dəvət eləsə də, sonradan onun işini heç kəsin bu qədər sərbəst apara bilməyəcəyini düşünürdü. Calal ibn Osmanın məsləhətiylə sultan bu vəzifəyə Fərəcullahı təyin etmişdi. Vəzir isə onu uşaqlıqdan tanıyırdı. Kiçik yaşlarından bir yerdə böyüyən dostların ikisinin də xasiyyəti eyni idi. Calala bir gün sultan deyəndə ki, bizə şəhərdə bir adam lazımdı. Bizə çalışsın, amma heç kəs onun bizdən olduğunu bilməsin. O, Fərəcullahı dərhal saraya gətizdirir, onunla razılaşıır. Bu haqda fikirləşsə də, Fərəcullah sonda razılıq verir və o gündən dilənçi kimi şəhərdə yaşamağa başlayır. Əvvəli onun üçün çox çətin keçsə də, sonradan yavaş- yavaş bu həyata alışır.

Fərəcullah İslam dinini mükəmməl, təmiz və dəqiq bilirdi. Onun əhali içində hörmətlə qarşılanmasının başlıca səbəblərindən biri də elə bu idi. O dindən danışmağa başlayanda böyüklü - kiçikli hər kəs başına toplanıb sakitcə onu dinləyərdilər. Onu yolda görən gənclər tez

yanlarına çəkir, uşaqlar isə üstünə qaçıb din haqqında maraqlanırdılar. Fərəcullahın ağzı bütöv olduğuna görə heç kəs ona sirr verməkdən çəkinməzdi. O artıq bu cür həyat tərzinə öyrəşmişdi və sultana indən sonra sarayda heç cürə yaşaya bilməyəcəyini deyərdi. Dilənçi kimi həyat sürən Fərəcullah saray həyatına alışa bilməzdi. O, uşaqkən atasının üstünə oğru damğası vurulur və böhtan atılır. Zindanda ona verilən işgəncələrə dözməyib ölür. Anası isə atasının ölümündən beynində ruhi pozğunluq yaranır. Bir il sonra o da dünyasını dəyişir. O vaxtdan Fərəcullah özünü birtəhər dolandırır. Ağır həyat təzi keçirməsinə baxmayaraq Fərəcullah yaşamağı bacarmışdı. Ancaq onun atasına şər atan adamı Sultan Əli ər Təfahir cəzalandırır. Muhyiddin də onun sultandan xoşu gəlmədiyini düşünəndə öz xeyrinə istifadə edə biləcəyini düşünürdü.

Fərəcullah birtəhər də olsa yolda cavanlardan ibarət dəstəni xəlvət ötərək özünü onlardan qabaq saraya yetirir. Calal ibn Osman tez Sultan Əli ər Təfahirə xəbər edir. Vəzir onu həmişəki kimi gizlin keçidlə saraya gətirir. Fərəcullah daim saraya bu yolla daxil olurdu. Çünki onu saray keşikçiləri də tanımalı deyildi. Fərəcullah sultanın yanına keçir və vaxt itirmədən hadisəni xəbər verir. Birinci bura bir dəstə gəncin gələcəklərindən başlayıb onların hamısının yaxşı adam olduqları və sarayda könüllü xidmət eləmək üçün gələcəklərini söyləyir. Axşamkı hadisədən sonra şəhər əhalisinin xeyli dəyişdiyini bildirir. O sultana əhalinin Con Perlin adında heç bir cadugərin

olmadığını və bunların hamısının bir oyun olduğuna inandıqlarını söyləyir. Şəhər sakinləri artıq onun hakimiyyətini istəmədiyini və onların saraya hücum edəcəklərini deyən Fəracullah onlara Muhyiddin ər Salami adlı birinin başçılıq etdiyini bildirir. Sultan Əli ər Təfahir ondan həmin adamın kimliyi haqqında soruşur. Fəracullah isə onun yalançı və xəsis olduğunu söyləyir. Camaatı onun üstünə qaldırmaqda məqsədinin sultan kürsüsünə oturmaq istəyini deyəndə sultan gülümsəyir. Fəracullah onun əhalinin içində əlaltısı olduğunu və camaatı da ələ almaqda böyük köməkləri dəydiyini deyir. Onların sayəsində şəhər sakinləri Muhyiddinə sultan dediklərini bildikdə sultan Əli ər Təfahir vəziri Calal ibn Osmanı yanına çağırır. Onunla məsləhətləşir, indi nə edəcəklərini soruşur. Vəzir isə bunun o qədər də pis xəbər olmadığını sultana bildirir. Sultan onu başa düşməyəndə vəzir məsələni tam açıqlayır:

- Biz əslində əhalinin şəhərdən digər ərazilərə köçməsinin qarşısını almaq istəyirdik. Demək olar ki, bu təsadüf olsa da alındı. Məncə, belə yaxşıdır. Ən əsası odu ki, əhali bir az özünə gəlib və köçüb getmək əvəzinə qalıb mübarizə aparmağı düşünür. Özü də Con Perlini sizin quraşdırmanız olduğuna inanırlarsa, demək ondan da daha qorxmayacaqlar. Bizə bu dəqiqə ən vacibi əhalinin azalmamasıdır.

Sultan bir az Vəzirin üzünə baxır və əhali daha mənim sultan olmağımı istəmir deyir. Özlərinə də aralarında yeni sultan seçiblər. Bundan da əlavə bura hücum

etməyə hazırlaşırlar. Biz bunları ki, istəmirdik söyləyir. Calal ibn Osman isə:

- Məncə, bu haqda narahat olmaq deyil, heç fikirləşməyə də dəyməz deyir. Ən azından bizim ordumuz və silahlarımız var. Əhalinin isə sadəcə olaraq sayı var, silahları isə çox azdır. Bu haqda narahat olma, danışmaq yolu ilə məsələni həll etmək lazımdır.

Sultan bunların həqiqət olduğunu anlayır. Bu zaman əyanlarından biri gəlib sarayın qapısı ağzına çoxlu gəncin yığıldığını, özlərini isə şübhəli apardığını bildirir. Sultan onları içəri dəvət etməklərini və dəvətə qədər sarayın həyatında gözləməklərini əmr edir. Vəzir sarayın həyatına düşür və keşikçilərə gənclərin içəri keçməsinə icazə vermələrini əmr edir. Keşikçinin biri sarayın qapısına çıxır və cavanları içəri dəvət edir. Vəzir cavanları sarayın həyatında qarşılayır. Onlardan biri bizim sultana sözüümüz var, əgər izin olmasa, sizə də deyə bilərik. Calal ibn Osman onlara gülümsəyərək:

- Xəbərimiz var igidlər. Ancaq təəssüf olsun ki, sultanı görməzdən əvvəl bir az gözləməli olacaqsınız. Münasib vaxtda sizləri hüzuruna dəvət edəcək. Calal ibn Osman sultanın əmrini yerinə yetirən kimi yenidən onun hüzuruna qayıdır. Sultan Əli ər Təfahir çaşqınlıq içində idi. Hələ ki, nə edəcəyini bilmirdi. Ancaq həmişəki kimi daimi və sadıq məsləhətçisi Calal ibn Osmanın dediklərinin həqiqətə çox uyğun olduğunu da bilirdi. Sultanın bir

qərara gələ bilməməsini görən Fərəcullah məcburən dilə gəlir:

- Sultanım, məsləhət vermək mənlilik deyil, buna görə üzr istəyirəm, amma Calal ibn Osmanın irəli sürdüyü təklifdən savayı heç bir plan uğur gətirməyəcək. Əhali Con Perlini sizin tələni kimi gördükcə ona qarşı qorxuları azalacaq. Məhz buna görə şəhərdə qalmağı üstün tutarlar. Əgər siz Muhyiddinin yalançı olduğunu üzə çıxarsanız, əhali yenidən köç etməyə başlayacaq. Onu cəzalandırsanız, gözdən düşə bilərsiniz. Hər kəs düşünəcək ki, Muhyiddinin güclü olduğundan qorxub aradan götürdünüz. Ondansa qoyun məsələ öz axarınca getsin. Həm də camaatın çox olmağı hələ bir şey deyil. Onlar bura gələndə kimi yolda yarıdan çoxu qorxusundan dağılacaq. Bura gələnlərsə sayca azlıq təşkil edəcəklər. Mən onları yaxşı tanıyıram. Tam dəqiqliklə deyə bilirəm ki, belə də olacaq. Qoy gəlib çıxsınlar, onda nə edəcəyinizə özünüz qərar verərsiniz.

Fərəcullahın dedikləri sultanı bir daha bu yolu seçməyə köməklik edir. Sakitcə taxtında əyləşəndən sonra, yaxşı qoy siz deyən kimi olsun, hələ bir gəlib çıxsınlar, ondan sonra nə edəcəyimizi düşünərik. Mənə ən vacibi odur ki, camaat buradan gedəndə salamat getsinlər. Onlar nə etsələr də çalışıb məsələni asan və sülh yoluyla həll edək. Qoy birdəfəlik şəhəri tərk etmək sevdasından vaz keçsinlər. O zaman işlərimiz daha da asan olar, həm də hansı işi görəcəyimizi anlamış olarıq. Yoxsa qərara gələ

bilmirik Con Perlin bəlasından necə can qurtaraq, Muhyiddini aradan götürək, yoxsa əhalinin qayğısına qalaq. Hamısı qarışıb bir-birinə. Heç birini də axıra kimi həll edə bilmirik. Sultan sözünü bitirdikdən sonra Fərəcullah izn alıb kimsəyə görünmədən sarayı tərk edir. Sultan isə cavanları hüsuruna dəvət edir. Hər ehtimala qarşı gözətçilər onların üstlərini aradıqdan sonra içəri keçmələrinə icazə verirlər. Sultan Əli ər Təfahir onları çox mehribanlıqla qəbul edir. Vəzir Calal ibn Osman da həmişəki kimi sultanın yanında dayanmışdı. Sultan cavanları gözücu süzür:

- Sizin bura gəlmə səbəbini artıq bilirəm, ancaq yenə də bunu sizin özünüzdən eşitmək istəyirəm. Buyurun, gəlişinizin səbəbini bir daha özünüz açıqlayın.

- Bizim buraya gəlmə səbəbimiz çox sadədir. İndən sonra sizin saraya xidmət etmək, sultanımızı və şəhər əhalisini düşmənlərdən qorumaq istəyirik. Təbii ki, sizin izniniz olsa. Biz öz aramızda yığılıb buna qərar verdik və sizinlə, yaxud da Calal ibn Osmanla bu haqda danışmaq istədik. Sözün açığı bu məlumatın sizə çatdığından xəbərimiz yox idi. Ona görə də sarayın qapısına kimi gələ bildik. Amma içəri daxil olmağın bizə çətin olacağını düşünürdük. Keşikçi bizi içəri dəvət edəndə düzü, çox təəccübləndik. İstərdim şəhərdəki son vəziyyətlə sizi agah edim. Şəhərdə bəzi adamlar sultanlıq eşqinə düşüb. Buna görə hamını öz tərəfinə çəkmək istəyir. Müvəqqəti olsa da arzusuna çatıb. Ancaq biz onun dəstəsinə qoşulmaqdan

saraya gəlməyi üstün tutduq. Deyə cavanlardan biri dillənir.

- Sən müvəqqəti deyərək nəyə işarə edirsən? Sultan Əli ər Təfahir gözləriylə cavanı bir az süzərək soruşur.

- Sultan sağ olsun, şəhərdə şayiələr gəzir ki, Con Perlin sizin əməlinizdi, biz bilirik ki, bu həqiqət deyil. Guya Muhyiddin ər Salami sultan olsa cadugəri öldürəcək, ona işgəncələr verəcək, bu şəkildə cadugəri həm təhqir edir, həm də onu ələ salır. Təbii ki, bu da cavabsız qalmayacaq. Əvvəl -axır cadugər onun layiqli cəzasını verəcək. Con Perlinin nə qədər gücə malik olduğunu hamımız bilirik. Onun əlindən canımızı qurtarmaq da bir az çətin idi. Buna görə onun hücumundan qorunmaq üçün özümüzü o yoxmuş kimi aparıb və əsla onun xəyalının qorxusuyla yaşamamalıyıq. Şəhər sakinləri də çox gözəl bilirlər ki, Con Perlin mövcuddur və sizinlə heç bir əlaqəsi yoxdur. Sadəcə, cadugərdən çox qorxduqları üçün özlərini bu fikirlə yaşamağa məcbur edirlər və daxilən onun bir tələ olduğuna inanmaq istəyirlər. Ona görə də bir yalançı qəhrəmanın iziylə gedirlər. Təbii ki, həmin saxta qəhrəman da onların zəifliyindən istifadə edib bundan yetərincə yararlanmaq istəyir.

Sultan gəncin sözlərini eşidəndə Calalın üzünə baxdı və sözünü yarımçıq kəsərək onun adını soruşdu.

- Muhəqqiq ər Arabi – deyə gənc cavab verir.

Sultan başını yelləyir və gözətçilərdən birini yanına çağırır.

- Aparın bunları paltar və silahla təmin edin. Xüsusi təlim keçdikdən sonra saray gözətçilərinin tərkibinə qatın.

Cavanlar sultana tənzim edirlər. Bu arada Muhyiddin ər Salami camaatla birgə saraya tərəf üz tutur. Sultanınsa fikri Muhəqqiq ər Arabinin söylədiyi sözlərin yanında idi. Onun dediyi sözlərin həqiqətə malik olduğu göz qabağında idi. Artıq sultan bu məsələyə tamamilə başqa gözlə baxırdı. Əhalinin Con Perlinə olan qorxusu çox qabarıq şəkildə özünü biruzə vermişdi. Bundan çıxış yolu tapmaq isə qeyri mümkün idi. Sultan Əli ər Təfahir Calalla birgə çıxış yolu axtarırdı. Bu zaman gözətçilərdən biri içəri daxil olub qoşun şəkilində bir dəstə adamın saraya tərəf gəldiyini söyləyir. Calal ibn Osman hər ehtimala qarşı qoşunun hücumu hazır olmasını, bir qisminin saraydan çölə çıxarılmasını və sarayın qapılarının bağlanmasını əmr eləyir. Həqiqətən də Muhyiddin əhalinin bir qismi ilə saraya istiqamət götürmüşdü.

Artıq hava da qaralmaq üzrə idi. Bu vaxt gəlməyi isə Muhyiddin təklif etmişdi. Ona elə gəlirdi ki, saray sakinlərini hazırlıqsız yaxalayacaq. Əhalini odun parçalarıyla silahlandıraraq hücumu gələn Muhyiddin ər Salami bir azdan sultan olacağına ümid edib, iri addımlarla sarayın qapısına doğru hərəkət edirdi. O,

Muhyiddin ər Salami və qiyamçılar

sarayın giriş qapısından qəfil içəri daxil olmağı düşünsə də saraya çatanda onları çöldə böyük bir qoşun gözlədiyini gördü və arzusunun puça çıxdığını anladı. Dərhal bunları sultanın dəstəsinə könüllü qoşulan gənclərin xəbər verdiyini düşündü. Bu vaxt Sultan Əli ər Təfahir sarayın hündür eyvanına çıxaraq, üzünü əhaliyə tutub deyir:

- Bu nə işdi belə?

- Səni sultanlıq taxtından salmaq üçün bura təşrif buyurmuşuq. Məqsədimiz sənin Con Perlin adlı oyuncağından birdəfəlik yaxa qurtarmaqdı. Artıq hamımız yaxşı bilirik ki, o sənin hiylələrindən biridir. Ona görə onu öldürürsən. Yoxsa o kimdi ki, sənin bu qədər qoşunun ola-ola onun qarşısında aciz dayanasan - deyərək Muhyiddin ər Salami dillənir.

- Yox, yalan deyirsən və bunu özün də çox gözəl bilirsen ki, bütün bunlar heç də mənim işlərimə daxil deyil. Sadəcə olaraq cadugərin gücü həddindən artıqdı. Ona görə də hələ ki, ona gücümüz çatmır. Sultan söyləyir.

- Əgər həqiqətən də belədirsə, gücün yetmirsə onda sən o taxt-taca layiq deyilsən, qoy onu layiq olan və cadugərə gücü çatan idarə etsin. Bu sözlərlə Muhyiddin özünü əhəlinin gözündə əsil döyüşçü kimi aparır.

Sultansa ona Con Perlin haqqında sulallar verməyə başlayır, onu necə məhv edə biləcəyini soruşur. Muhyiddinsə onu ələ keçirməyin çox yolu olduğunu vurğulayır. Sultan gülərək deyir:

- Mən bu boyda qoşunla onu məğlub edə bilmədim. Ordum ağır itkilərə məruz qaldı, amma sən əlindəki bu odun parçalarıyla onu öldürmək istəyirsən? Çox gülməli fərziyyələrin var, Muhyiddin!

Muhyiddin özünü əhəlinin yanında daha da qoçaq göstərmək üçün Con Perlini ələ keçirdikdə onun qorxunc gözlərini əlləriylə çıxaracağını və işgəncələrə məruz qoyacağını bildirir.

Bu sözdən sonra Muhəqqiq ər Arabinin dediyi sözlər bir də təzədən sultanın yadına düşür və bu söhbəti uzatmaq üçün Muhyiddinə Con Perlin haqqında daha bir neçə sual verir. Muhyiddinsə əvəzində cadugəri təhqir-edici və gülüş yaradan sözlərlə bəzəyir:

-Daha bizi Con Perlin oyuncağı ilə qorxuda bilməyəcəksən deyərək əhalini sultanın əleyhinə yönəldib onun sultanlığının başa çatdığını bildirirdi.

Sultan isə sakitcə onu seyr edirdi. Muhyiddin nə qədər xəbis qəlbli olsa da, sultan əhalinin xətrinə onun qəlbinə dəymək istəmirdi. Onu bacardığı qədər mehriban dillə başa salmağa çalışırdı. Ancaq Muhyiddinin başa düşmək fikri yox idi. Əksinə əhalini qiyama qaldırmaq üçün əlindən gələni edirdi. Camaatın sevgisini hiylə yolu ilə ələ almağı bacaran Muhyiddin sultanın taxtını ələ keçirmək üçün qurduğu tələ o qədər də işə yaramırdı. Ən azından o tam silahlanmış və döyüşə hazır olan bir qoşunla üz-üzə gələcəyini ağılına belə gətirməmişdi. Bu hadisədən qorxu keçirən əhalinin çox hissəsi ordan uzaqlaşdı. Muhyiddinin adamları isə onu dəstəkləmək üçün əllərindən gələni edirdilər. Sultansa əhalini ələ almaq üçün heç kəsə acı söz deyib, qəlblərinə toxunmurdu. Sadə adamlarsa əllərindəki odun parçaları ilə sakitcə dayanmışdılar. Sultan Əli ər Təfahir əhaliyə baxıb deyir: - And olsun bizi yaradan tək və gözəgörünməz Allaha! Con Perlin mənim işim deyil. Onu tutmaq üçün əlimdən gələni edirəm.

Muhyiddinsə sultanın sözünün əvəzində qayıdib söyləyir: - Ey əhali, mən sultan olsam Con Perlin gəlib qarşımda diz çöküb mənə baş əyəcək. Onu tutmaq mənim üçün su içmək kimi asan bir işdir.

Muhyiddin belə danışanda göy üzünü ruhların bürüməsindən xəbərsiz idi. Bunu hiss edən sultan Calal ibn Osmana hamını xəbərdar edib ayıq-sayıq olmalarını əmr edir. Artıq Sultan Əli ər Təfahir cadugərin hardasa yaxın yerdə olduğunu hiss edir. Əhalinin fikri Muhyiddində olduğundan səmada dolaşan ruhları çox gec duyurlar. Birdən- birə Muhyiddinin üzərinə şığıyan ruhlar onun hər iki qolundan tutub səmaya qaldırırlar və dərhal oradan uzaqlaşırırlar. Əhalinin bərk qorxdığını görən sultan sarayın həyətinə aid qapıların açılmasını əmr edir. Qapılar açılır, əhalinin sayı onsuz da azalmışdı ki, onlar da sarayın həyətinə toplaşdılar. Düzdü, sarayın həyətinə keçmək heç nəyi dəyişmirdi. Ancaq yenə də əhali sarayda özlərini az da olsun təhlükəsiz hiss edirdi. Sultana qarşı etdikləri hərəkətlərdən çox peşman idilər və ondan üzr istədilər.

Hadisədən bir müddət keçdi. Con Perlinin digər qurbanları kimi Muhyiddindən də xəbər yox idi. Artıq hamı onun varlığını sanki unutmuşdu. Şəhərdə sakitlik idi. Bu aralar şəhərə yeni bir şayə yayılmağa başladı. Deyilənlərə görə şəhər kənarında Keri ana adlı bir qoca qadın yaşayırdı. Onun yüksək görücülük qabiliyyətinə malik olması haqqında söz-söhbət gəzirdi. Ancaq evinin

yerini dəqiq bilən yox idi. Keri ana haqqında məlumatlar saraya qədər gəlib çıxmışdı. Artıq saray əyanlarından bir neçəsi onun haqqında danışır. Bu söhbət gəzib - dolaşır, sonda Calal ibn Osmanın qulağına çatır. Calal bunun həqiqət, yoxsa yenə də kiminsə oyunu olmasını bilmək üçün Fərəcullahə xəbər göndərir. Şəhərdə dilənçi qılığında gəzən sarayın gizlin əyanı Calal ibn Osmana dərhal bu xəbər haqqında məlumat verir.

Keri ana

Əslində bu məlumat tam dəqiq idi. Keri ana şəhərin kənarında uçuk - sökük bir evdə yaşayırdı. Onun evinin arxasından ensiz, amma gur axan çay keçirdi. Çayın iti dalğaları evin bir hissəsini artıq uçurmuşdu. Acınacaqlı bir şəraitdə yaşayan Keri ana uzun müddət idi ki, görücülük edirdi. Qalın və bəyaz saçları onun simasının tam görünməsinə imkan vermirdi. Hər iki gözdən məhrum olan görücü bəstəboy idi. Onun dırnaqları yetərinə uzun olduğundan bir neçəsi qırılmışdı və bir- birinə uyğun gəlmirdi. Sarayda onun haqqında indi daha çox danışılırdı.

Sultan vəziri yanına çağıraraq şəhərin vəziyyəti barədə soruşur. Calal ibn Osman da hələ ki sakitliyin hökm sürdüyünü bildirir və ona görücü barədə məlumat verir. Sultan bunun nə qədər inandırıcı olduğunu ondan soruşur. Calal ibn Osman isə bu barədə Fərəcullahə xəbər göndərdiyini və ondan bu məlumatların doğruluğu haqqında cavab aldığını deyir. Bir az fikirləşdikdən sonra Sultan Əli ər Təfahir onu tapıb saraya gətirilməsini və bu işdən kimsənin xəbərdar olmamasını Calal ibn Osmana əmr edir. Vəzir birinci növbədə Fərəcullahı təcili gətizdirir. Onun köməyi ilə Calal ibn Osman görücünün qaldığı evi yaddaşında saxlayır. Vaxt itirmədən atını çapıb deyilən istiqamətə yol alır. Bütün günü gəzdikdən sonra birtəhər görücünün izinə düşür. Yorucu vəziyyətdə gəlib qocanın evini tapır. Qapını açıb içəri keçmək istəyəndə görücü sən niyə gəldin deyər ondan soruşur. Vəzir qapının

ağzındaca dayanıb otağın içərisində ağac kökündən düzəlmiş stulda əyləşən qoca qadına baxır. Keri ana başını onun istiqamətinə tutub:

- Burada səni yox, sultanı gözləyirdim. O niyə gəlmədi ki,- deyə sual verir. Sənin buraya nə üçün gəldiyini və mənə nə üçün axtardığını yaxşı bilirəm. Sənin beynində bu dəqiqə çoxlu suallar var, mən onların cavablarını yalnız sultan buraya gəldikdən sonra deyə bilərəm – deyir. Əliylə Calal ibn Osmana getməsini işarə verir. Vəzir nə qədər edirsə, qadını yola gətirə bilmir. Kor - peşman saraya qayıdıb sultanı olanlardan xəbərdar edir.

Sultan buna görə əvvəl çox qəzəblənir. Qoca bir insanın bu boyda şəhərin sultanına tabe olmaması və onun əmrlərinə əməl etməməsi onu özündən çıxarır. Calal ibn Osmana həmin qocanı həbs eləməsini əmr edir. Ancaq az keçməmiş fikrindən daşınır. Şəhəri gün Sultan Əli ər Təfahir vəziri ilə birgə şəhərin aləqarənliyində görücünün evinə yollanır. Onlar içəri daxil olan kimi Keri ana sultanın gəlişini hiss edir.

- Sanki bura həmişəki kimi daimi qonağım Sultan Səid ər Təfahir gəlib deyərək kövrəlir.

- Mənim qardaşımın burda nə işi vardı ki? Sultan ona çox təəccüblə baxır və soruşur.

- Əvvəllər Sultan Səid ər Təfahir bura çox tez-tez gələrdi. Mən ona çox məsləhətlər vermişəm. Rəşki böyük olan işlərə girməzdən əvvəl həmişə onun törədə biləcəyi fəsadlar haqqında maraqlanardı. Mən onu olacaqlardan

xəbərdar eləmişəm. Bir gün bura gələndə mənə bir cadugərdən söhbət açdı və məndən onun haqqında bir neçə məlumat istədi. Mən onun əmrinə əməl etmək üçün günlərlə fikirləşib məsələni yozmağa çalışdım. Sonda buna nail oldum. Sultana bunun haqqında məlumat vermişdim. Mən o zaman sultana onun çox təhlükəli olması barədə xəbərdarlıq etmişdim, sadəcə olaraq bir müddət gözləməli idi. Sultan Səid ər Təfahirin səbirsizliyi həm cadugərin daha da amansız olmasına, həm də özünün məhvində səbəb oldu. Keri ana olanları bir-bir xatırlamağa başlayır.

- Qardaşım nə etməli idi ki, deyə sultan soruşur.

- Bunun artıq bir əhəmiyyəti yoxdur. Cadugər fikrimizin nədən ibarət olmasını biləndən sonra, o da özünü müdafiə üçün əks planlar qurdu. Artıq bununla onu məhv etmək mümkün olmayacaq.

Keri ana Con Perlinin uzun müddətli yaşadığını, lakin yaşının az olduğunu bildirir.

Bu söz sultanın fikrini tamam qarışdırır. Görücü ona cadugərin qeyri-adi gücə malik olduğunu söyləyir. Çox uzun müddətdir ki, onun peyda olması hamını pərişan hala salıb. Çoxlarını cəzalandırıb və yaxud ölümünə səbəb olub. Sultan ondan ögey qardaşı haqqında məlumat verməsini istəyir.

Görücü bu sirlərin yaxın vaxt ərzində açılacağını bildirir. Sonradan yenidən Con Perlin haqqında danışır. Con Perlin yaxın günlər ərzində bir-birinin ardınca çoxlu

hücumlara keçəcək və son döyüşdən məğlub ayrılacaq. Buna da səbəb seçilmiş insan olacaq. O tanrı tərəfindən seçilib və bura xilaskar kimi göndərilib. O, hamının canını cadugərin əlindən qurtaracaq. Cadugəri öldürmək o qədər də çətin iş deyil, sadəcə onun zəif bir nöqdəsini tapmaq lazımdı. Con Perlinin kiçik bir sirri var ki, bu da onun məhvinə səbəb olacaq. Həmin o sirrin nə olduğunu anlaya bilsəniz, onu öldürmək üçün əlinizdə böyük bir fürsət yaranacaq. Hakimiyyətin dəyişməsinə görmürəm. Hələ ki hakimiyyət sənə əlində qalacaq. Mən həm Con Perlinin öləcəyini görürəm, həm də burdan uzaq bir yerdə yenidən hakimiyyətə başlamasını.

Sultan çox təəccüblü şəkildə Keri anaya baxanda qoca görücü deyir:

- Con Perlinin əsas bir sirri də var ki, onu bilmək bir az çətindi. Bax ikinci sirr açılmasa cadugər hər dəfə öləndən sonra bir də diriləcək. Görücünün sözlərinə diqqət yetirən sultan onun dediklərinin doğru olacağı haqqında düşünürdü. Ancaq yenə də tam olaraq inanmırdı. Keri ana bunu onun gözlərindən oxuyurdu və onu inandırmaq üçün əlindən gələni edirdi. Axırda ona bilirəm mənə o qədər də inanmırsan, amma nahaq. Mən bunları tam dəqiqliklə sənə çatdırıram. Sən özün də bütün bunları hiss edirsən, amma nədənsə inanmaq istəmirsən. Mənim dediklərimi unutma, indi inanmırsan, amma zaman inamın açarındır. Vaxt keçdikcə sözlərimin həqiqət olduğunu anlayacaqsan.

Bu aralarda səyyahlar Məhfuzla dostlaşırlar. Məhfuz onlara keçmişinin bütün sirlərini açıb danışır, ta qardaşı İbrahim ibn Əhməd ər Ədavinin itkin düşdüyü günə qədər. Səyyahlar bunları artıq bir dəfə dinləsələr də, bu dəfə tam və daha açıq şəkildə öyrənmiş oldular. Məhfuzun nə qədər əzab-əziyyət çəkdiyini eşidən səyyahların Con Perlina olan nifrəti daha da artırdı.

Səyyahların daha burda işləri qalmamışdı. Növbəti ölkəyə səyahət etmək istəyirdilər. Bu ölkə Misir idi. Mumiyalar və fironlar haqqında yeni araşdırmalar aparmaq istəyən səyyahlar Misiri qarış-qarış gəzib tarixini öyrənmək üçün tələsirdilər. Onlardan ikisi buranı tez bir zaman ərzində tərk etməyi düşünsələr də, Cavidan başqa bir fikirdə idi. O hələ ki, burada qalmağı fikirləşirdi. Bu, Sulina olan marağından irəli gəlirdi. Ancaq dostlarına olduğu kimi deməkdən çəkinir və Con Perlin haqqında məlumatları dəqiqləşdirmədən heç bir yana getməyəcəyini deyirdi. Ona görə Con Perlin sadəcə bir insandı və əsla ölümsüz deyil. O ki, qaldı yüz ildən artıq ömür sürməsinə, bunun da heç o qədər sehrili tərəfi yoxdur. Con Perlinin hakimiyyətini sultanlıq və ya şahlıq taxtına bənzədən Cavidan onun nəsildən nəslə irsən keçməsinə güman edirdi.

Ümumilikdə onun cadugər haqqında bir neçə maraqlı və ağlabatan fərziyyəsi vardı. Yoldaşları daha getmək istəsələr də Cavidan bunu istəmirdi. O Con Perlin haqqında araşdırmanın vacib olduğunu və onun bütün

sirlərini çözməmiş heç bir yana getməyəcəyini söyləyirdi. Əslində Mevzat da cadugər haqqında araşdırmaları davam etdirmək istəyirdi, amma bunun həm qorxulu həm də çox riskli bir iş sayırdı. Ancaq misirli səyyah Con Perlin haqqında araşdırmalar aparanda böyük bir təhlükə içində olacaqlarını bilirdi.

Azərbaycanlı səyyah Cavidan Sulinə olan məhəbbətini əsassız sayırdı. Ona elə gəlirdi ki, bu sevgi birtərəflidir. Çünki, Sulin sultan qızı idi, ömrü boyu da sarayda yaşamışdı, Cavidan isə oba-oba gəzib yenilik axtaran bir səyyah. Çox götür-qoy etdikdən sonra Cavidan dostları ilə birgə Misirə getməyi yaxınlaşdırır. Ertəsi gün səyyahlar saraya gəlirlər. Sultan Əli ər Təfahir onları öz sarayında gülərlə qarşılayır. Səyyahlar Hələbə gələn gündən sultanın rəğbətini qazanmışdılar. Sultan sarayın bağında kiçik ziyafət süfrəsinin açılmasını tapşırır. Hər tərəfi gül -çiçəklə əhatə olunan bir yerdə süfrə açılır. Sultan Əli ər Təfahir oğlu Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir də səyyahlar üçün təşkil olunan ziyafətə qatılır. Ziyafət çox sadə idi. Süfrəyə qızardılmış qoyun, meyvə və şərab gətirildilər. Sultan həmişəki kimi öz sadəliyinə sadıq qalır və səyyahlarla birgə süfrə arxasına keçir. Sultan Əli ər Təfahir qardaşı Sultan Səid ər Təfahirə nisbətən o qədər sadə insan idi ki, bəzən onun sultan olmasına belə inanmaq olmurdu. Heç zaman özünü kimdənsə üstün tutmağa çalışmazdı. O deyərdi ki, hər kəsin əlində çoxlu qul və köləsi ola bilər. Ancaq onlarla pis davranma bilməz,

çünki onun özü də Allahın quludur. Lakin bu, sultanın hər işdə belə olduğu demək deyil, o nə qədər sakit və sadə olsa da işində çox ciddi və dəqiq idi. Səyyahların getmək istədiklərini Mevzatdan eşidən sultan bir az gülümsəyir və deyir:

- Sizdən əvvəl Calal ibn Osman səyyahların gələcəyini deyəndə ona sizləri yaxşı qarşılayıb razı və yetərinə yola salmasını demişdim. İndi düzünü desəm, daha getməyinizi istəməzdim. Çünki sizə alışmışıq.

Yusif isə daha üç gün burda olacaqlarını bildirir. Səyyahların gedəcəklərini biləndə Sulin qəmgin-qəmgin Cavidanın üzünə baxır. Cavidan isə nə edəcəyini bilmir. Çarəsiz başını aşağı dikir. Cavidanın tez- tez Sulinə baxmasını Sultan Əli ər Təfahirin xanımı da hiss edirdi və bundan çox narahat olmağa başlayırdı. Xanım Rəbiyyə qətiyyətlə Sulindən xoşlanmırdı. Cadugərin Sulini aparacağı günü səbirsizliklə gözləyirdi. O, hakimiyyətə və var -dövlətə çox həvəsli idi. Həmişə istəyirdi ki, taxta onun oğlu Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir çıxsın. Ancaq bilirdi ki, bu arzu mümkün olan deyil. Sulin hələ ki sultanlıq taxtının varisiydi. Hakimiyyəti əldən verməmək xatirinə xanım Rəbiyyə hətta Sulini öz oğlu Məhəmmədlə evləndirmək də istəmişdi. Sulinsə ona rədd cavabı vermişdi.

Yeri gələndə Sultan Əli ər Təfahirə deyərdi ki, Sulini Con Perlina verib canını onun əlindən qurtar. Yoxsa cadugər onu öldürəcək, hakimiyyət də əldən gedəcək.

Xanım Rəbiyyə həmişə bunu deyəndə sultan hirslənməklə bərabər həm də halı dəyişirdi. Xanımı onun ölümündən deyil, hakimiyyətin əldən gedəcəyindən nigaran idi. Sultan Əli ər Təfahir sarayda olmayan vaxtda xanımı saray qulluqçuları ilə həddindən artıq kobud rəftar eləyirdi. Vardövlətə, taxt- taca birdən- birə sahibləndiyindən zənginlik onun gözünü örtmüşdü. Əvvəlki xasiyyətindən bir nümunə də qalmamışdı. Ondan fərqli olaraq uşaqlıqdan vardövlət içində böyüyən Məhəmməd isə anasına bənzəməmişdi. O da atası kimi kinsiz və sadə idi. Anasının bu hərəkətlərini görəndə həmişə Sulinin yanında xəcalət çəkirdi. Onun ürəyində heç də sultanlıq eşqi yox idi. O, yetərinə azad və müstəqil olmaq istəyirdi. Xanım Rəbiyyə nə vaxtsa sultanlığın əldən getməsi ilə barışmaq istəmirdi. Ona görə Sulinə hamıdan çox nəzarət edirdi. Beləcə Cavidanın Sulinə qarşı olan hisslərini açıq- aydın duyurdu. Eyvanda dayanan Sulinin Cavidana baxdığını görəndə xanım Rəbiyyə daha da özündən çıxır. Sulinə nə durmusan, keç içəri deyərək kobud şəkildə acıqlanır.

Onun qızla bu cür davranışı azərbaycanlı səyyahın xoşuna gəlmir. Sultan da səyyahların yanında xanımına heç nə deməsə də, him-cimlə qəzəbini ona bildirir. Xanımının bu hərəkətindən pərt olan Sultan Əli ər Təfahir səyyahlara xanım Rəbiyyənin Sulini cadugərə yaxalanmasından çox qorxduğunu bildirir. Ancaq Cavidanın buna inanmadığını üzündən görür. Çünki Cavidanın gözləri hələ də eyvandan çəkilmirdi.

Az keçməmiş Sulin sarayın həyətinə enir. Xanım Rəbiyyə yaxınlaşıb ona saraydan çıxmamasını astaca bildirir. Bu dəfə bunu tək Cavidan deyil, bütün səyyahlar görür. O qızın kim olduğunu və söhbətin məzmununu bilməsələr də, xanımın onunla heç də xoş davranmadığını hirsli dodaqlarından duymuşdular. Səyyahların yanında cərəyan edən hadisəyə tab gətirməyən Sultan Əli ər Təfahir ayağa qalxır. Arxasınca oğlu Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir qalxanda artıq səyyahların hər üçü süfrə arxasından durur. Sultan iri addımlarla Sulinin və xanım Rəbiyyənin yanına gedir. Sultanın çox əsəbiləşdiyini görən xanım Rəbiyyə susur. Səyyahlarsa Məhəmməd ibn Əli ər Təfahirlə vidalaşır saraydan çıxırlar. Qapıdan keçənə qədər Cavidanın gözü Sulində, Sulinin gözü isə Cavidanda qalır. Səyyah hiss edirdi ki, Sulinin onun köməyinə ehtiyacı var. Onun gözlərinə baxdıqca sultan qızının ondan kömək dilədiyini görürdü. Səyyahların bu dəfə saraydan incik şəkildə ayrılmaqlarında sultan xanımını günahlandırır və ondan hansı cəsarətlə sultanın yanında kiminləsə kobud rəftar eləməyini soruşur.

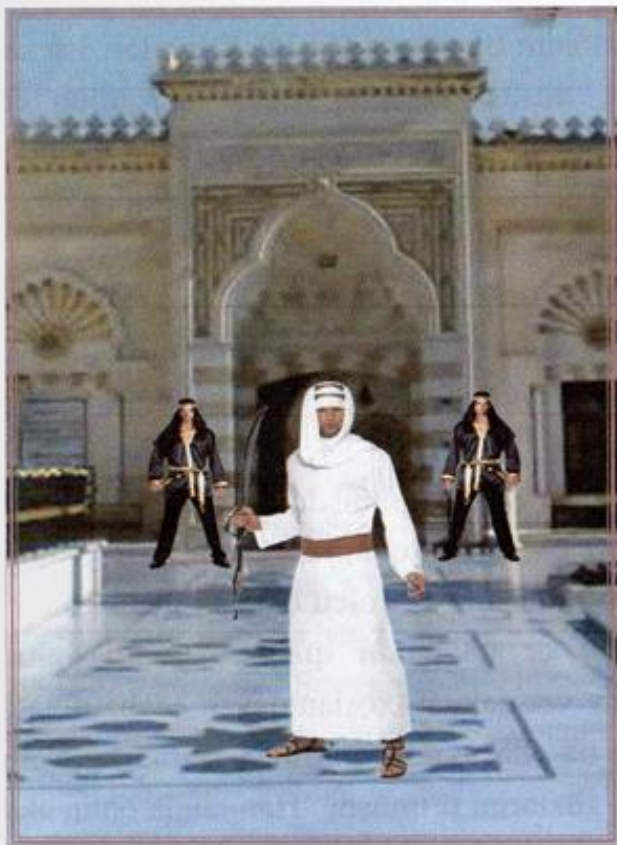
Artıq Cavidan tərəddüd içində idi. O, Hələbdən getmək üçün yenə də fikrini qətiləşdirə bilmir. Yolun yarısını getdikdən sonra misirli səyyah dostlarına Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavinin evinə qonaq getmək təklifini irəli sürür. Mevzat təklifi qəbul edir. Cavidansa könülsüz şəkildə onlara qoşulur.

Qapını açanda səyyahları görən Məhfuz sevinir. Səyyahlar içəriyə keçmirlər. Elə oradaca Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi və Cəzirə ilə vidalaşırlar. Səyyahlar az müddət ərzində hər kəsin hörmətini qazanmışdılar. Onlar iki gün səhərdən axşamacan doyunca Hələbi gəzirlər. Artıq üçüncü gün səhərin alaqaranlığında saraya gəlirlər. Sultan Əli ər Təfahir gedəcəklərindən xəbərdar olduğundan onları gözləyirdi. Səyyahlar sarayın önündə iki nəfərin dayandığını uzaqdan seçirlər. Onlardan biri, Məhfuz, biri isə Cəzirə idi. Cəzirə onlara yol üçün bir az yemək gətirmişdi. Sultana onların gəldiyini xəbər edəndə Sultan Əli ər Təfahir sarayın həyətinə düşür. Sultanın oğlu Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir vəzir Calal ibn Osman, Sulin və bir neçə əyan və gözətçilərlə birlikdə artıq sarayın həyətinə idilər. Sultan səyyahların hər üçünə kürən ərəb atları bağışlayır. Atları görəndə səyyahların yadına sultanın onları cadugərin qəsri istiqamətinə aparanda Yusifin başına gələn əhvalat düşür. Sultan Əli ər Təfahir səyyahları gülərüzlə və xoş sözlərlə yola salırdı. Nəhayət, vida zamanı çatır. Səyyahlar bir- bir vidalaşırlar. Gedəcəyinə baxmayaraq artıq ürəyinin yarısını Hələbdə qoyan Cavidan gözlərini sona kimi Sulindən çəkmir. Sulin də ona təəssüfedicə baxışlarla boylanırdı. Bu, bircə Cəzirənin gözlərindən yayınmadı. O, elə həmin dəqiqədə bunu hiss elədi. Səyyahların getməsinə təkcə sarayın eyvanından gülərək seyr edən xanım Rəbiyyə sevinirdi.

Səyyahlar yola düşürlər. Sultan əyanları ilə saraya qayıdır. Məhfuz, Cəzirə, Məhəmməd və Sulin isə sona qədər səyyahların arxasınca baxırlar. Səyyahlara atların verilməsi onlara böyük kömək sayılırdı. Yusifin atı həmişəki kimi Mevzatın atının yəhərinə bağlanmışdı. Bu iki səyyahın atına nisbətən Cavidanın atı daha güclü idi. Bircə o sultanın öz atlarından idi. Digərləri isə saraya aid olsalar da, xüsusi yerlərdə bəslənilib qulluq edilmişdi. Səyyahlar Misir istiqamətində yola düzəlmişdilər. Bu yol xeyli vaxt aparacaqdı. Hələbdən çıxdıqdan sonra onlar Rub- əl- Xali adlanan səhradan keçməli idilər.

Yola düşmələrinə baxmayaraq Cavidanın fikri hələ də Sulinin yanında idi. Sulin isə sarayın hündür eyvanına çıxıb uzanan yollara baxırdı. O, Cavidanın geriye qayıtmasını hələ ki, ürəyindən keçirirdi. Sultan oğlu Məhəmmədin də fikri çox dağılmışdı. Ancaq onun fikri Sulinin fikrindən az da olsa fərqlənirdi. Onun fikri gedən səyyahların deyil, səhər onları yolcu eləmək üçün gələn İbrahim ibn Əhməd ər Ədavinin qızı Cəzirənin yanında idi. Kiməsə sirr verməkdən xoşlanmayan Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir nə edəcəyini bilmirdi. Cəzirənin xəyalı bir tor kimi onun gözlərini örtmüşdü. Hər yanda onun əksini görə biləcək qədər aşiq olan sultan oğlunun əhvalı çox dəyişmişdi. Sulinə baxanda onun işi daha asan idi. Ancaq Sulin Cavidanı görmək ümidini itirmişdi. Sultan, oğlu Məhəmmədin bir az susqun olduğunu görəndə dərhal yanına çağırır və nə olduğunu soruşur. Məhəmməd ibn Əli

ər Təfahir ona olanları deməkdən çəkinir. Bu, sultanı razı salmır. Calal ibn Osmanı yanına çağırır və ona bu barədə məlumat verir. Vəzir dərhal sarayın təbiblərini çağırtdırır. Təbiblər sultan oğlunun sağlam olduğunu bildirsələr də,

Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir

Sultan Əli ər Təfahir buna inanmır və Calal ibn Osmana kənardan güclü savada malik təbib gətizdirməsini tapşırır. Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir isə atasına xəstə olmadığını bildirir. Sultan ondan dərдинin nə olduğunu soruşsa da Məhəmməd boyun qaçırır. Hər zaman istədiyinə əmrə nail olan sultan bu dəfə oğluna dərдинi deməsi üçün ondan əmr yox, xahiş edir.

Ürəyindəki atalıq hissi yeganə oğlunun dərdi olmasına dözə bilmir. O, oğlunu ilk dəfə idi ki, belə fikirlə görürdü. Atasına bu barədə deməyə çəkinən Məhəmməd ibn Əli ər Təfahirin köməyinə sonda həmişəki kimi Sulin çatır. O məsələni anladıqdan sonra Məhəmmədin üzünə baxır və üzündəki cizgiləri az da olsa dəyişir. Aşiq olmusan deyərək Məhəmmədə səslənir. Sultan da bunu oğlunun gözlərindən görə bilir və əlini Sulinin çiyninə vuraraq astaca ordan uzaqlaşır.

Sultan əmin idi ki, Sulin ona yardım edəcək. Məhəmməd əmisi qızına olanları anladır. Ancaq bu o qədər də asan olmur. Sulin ondan söz qoparmaq üçün çox çalışır. Sonda etiraf etsə də, kimə aşiq olduğunu demək istəmir. Sulin heç də Məhəmmədin üzünə vurmaz ki, onun halı səhər Cəzirəni görəndən sonra dəyişib. Sultan Əli ər Təfahir az keçməmiş Sulini yanına çağırır və nələr olduğu ilə maraqlanır. Sultan olanları bilən kimi oğlunun kimə aşiq olduğunu soruşur. Ancaq Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir bu barədə Sulinə demədiyi üçün o da bunu açıqlamır. Bu xəbər sultanın da əhvalını tamam dəyişir.

Çünkü onun gözündə Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir hələ də uşaq kimi görünürdü. Ata oğluna olan məhəbbətini o qədər açıq biruzə vermişdi ki, oğlunu bir az kefsiz görəndə rəngi tamam dəyişirdi.

Sultan Əli ər Təfahir vəziri Calal ibn Osmanı yanına çağırıb bütün sultan qızlarının siyahısını hazırlamağı əmr edir. Ona elə gəlirdi ki, Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir onlardan birinə vurulub. Bundan savayı onun ağlına başqa fikir gəlmirdi. Ən azından Məhəmməd indiyə qədər sarayda yaşamış adamdı. Ömrü boyu da gördüyü qızlar hansısa sultanın qızları olub. O, şəhərdə gəzməyi sevməyən bir gənc olduğuna görə yeganə şans elə bu qalır. Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir nə qədər ki, sarayda yaşamışdı artıq o istənilən vaxt şəhərə çıxsas, bəlkə də Hələb sakinləri onun Sultan Əli ər Təfahirin oğlu olmasına şübhə edərdi.

Sultan oğlunun kiməsə aşiq olmasını xanım Rəbiyyəyə danışanda o dərhal oğlu Məhəmməd ibn Əli ər Təfahirin yanına gedir. Özünü həyəcan içində oğlunun yanına yetirir. O, bütün bunların nə demək olduğunu və qızın kim olması barədə ondan soruşur. Məhəmmədsə heç nə demək istəmir. Bu dəfə xanım Rəbiyyə yenə də özü qurduğu xəyallara inanıb soruşur:

- Sulindi elə? Bilirdim. Mən bilirdim ki sən onu sevirsən, hiss eləmişdim, görürsən ana ürəyidi, heç zaman yanılmır. Allahım, sənə min şükürlər olsun, axır ki, taxtacın varisi oğlum oldu deyərək Allaha dua edir. Anasının

bu hərəkətindən sonra Məhəmməd ibn Əli ər Təfahiri sakitcə onun üzünə baxırdı. Sonradan xanım Rəbiyyə özünə gələndə Məhəmməd ona hə, ana, vurulmuşam, düzdü, amma Sulinə yox xanım Rəbiyyənin sifətindəki təbəssüm işığı birdən- birə zülmətlə qarşılaşır. Yox, olmaz, mən buna icazə vermərəm, deyərək oğluna müqavimət göstərir.

Sultan Əli ər Təfahir də otağın qapısı ağzında onu gülə- gülə seyr edirdi. Xanım Rəbiyyə hələ də Məhəmmədə narazılığını bildirirdi. Axırda sultan sən qarışma deyə yoldaşına səslənir. Xanım Rəbiyyə dərhal ona da cavab qaytarmaq istəyəndə, dedim sən qarışma, deyərək sultan yüksək səslə xanımına bildirir. Xanım Rəbiyyə çox pərişan halda otağı tərk edir. Sultan Əli ər Təfahir isə əksinə, içəri, oğlunun yanına daxil olur. Oğlunun çarpayısında əyləşib əliylə onun saçlarına tumar çəkib gülümşəyir. Bir az sakitcə durduqdan sonra axırda dillənir:

- Baxma ananın dediklərinə, o öz fikrində sənə yaxşılıq elədiyini düşünür. İstəyir ki, mənim yerimə sən keçəsən. Sultanlıq taxtına yad bir adamın çıxmasını istəmir. Arzulayır ki, nə yolla olursa olsun, səni Sulinlə evləndirsin. Amma narahat olma, mən buna izn verməyəcəm. Sulinlə sən uşaqlıqdan bacı- qardaş kimi böyümüsünüz. Axıra qədər də elə qalacaqsınız. Mənimçün sizin ikiniz də birsiniz. Birinizi o birinizdən ayırmıram. Heç vaxt sizi istəmədiyiniz bir işə nə məcbur eləməərəm, nə də kiminsə buna qarışmasına yol vermərəm. Anan həmişə

var- dövləti xoşbəxtlikdən üstün görür. Ona elə gəlir ki hər xoşbəxtliyin önündə yalnız var -dövlət dayanır. Ancaq bu belə deyil, xoşbəxtlik olmayan yerdə var-dövlətin heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Çünki, o heç zaman sənin gözüne görünməyəcək. Var-dövlət xoşbəxtliyi əvəz edə bilməz, ancaq xoşbəxtlik onu əvəz edə bilər. Sən indi kimi istəyirsən bilmirəm, amma çalış həmin qız bizə layiq olsun. Bizdən olsa da olar, olmasa da olar. Birinci növbədə sənə layiq olsun, sonra bizə. İstər kasıb olsun, istərsə də varlı. Bunların heç bir əhəmiyyəti yoxdu. Sadəcə tam əmin ol ki, sabah bu saray Sulinə qayıdacaq. Bax, o zaman seçdiyin qız yenə də sənin yanında olsun. Yarı yolda qoyub qaçmasın. Səni sevsin, var- dövlətini, ad- sanını yox. Bircə onu da bil ki, ad- sanın hər zaman yanında qalacaq, ancaq var -dövlətin hər zaman əldən çıxmaq ehtimalı var. Sultan oğluna həmişəki kimi nəsihət edib otaqdan çıxır.

Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir bir müddət düşünür. Sonradan atasının dediklərini bir- bir fikirləşir. Xanım Rəbiyyə isə bu aralar çox hirsli idi. Arzularının puç olması ilə barışmadığından hələ də özünə çıxış yolu axtarıb hakimiyyəti əlində saxlamaq istəyirdi. Ancaq Sultan Əli ər Təfahir belə düşünmürdü. O, sadəcə olaraq hakimiyyət dəyişənə qədər cadugəri aradan götürmək istəyirdi. Çünki Con Perlinin Sulinə hər hansısa zərər yetirəcəyindən qorxurdu. Beləcə Sulinlə bərabər həm də oğlu Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir də təhlükədə idi. Sultan tez-tez vəziriyə

bərabər Keri ananın dediklərinə nəzər yetirirdilər. Bəzən Calal ibn Osmanı da onun yanına yollayırdı. Ancaq hələ ki, dediklərinin heç biri baş vermədiyindən ona da inanmırdı. Həmişəki kimi Con Perlin bir müddətdi ki, sakitliyə bürünmüşdü.

Səyyahlar isə artıq Hələbdən çıxmışdılar. Artıq Rub əl - Xali səhrasına çatmışdılar. Onların qarşısındakı səhrada nə çay, nə ağac, nə də insan məskəni var idi. Ancaq qumsaqlıq, bir də ucsuz- bucaqsız səma görünürdü. Susuzluq baş alıb gedirdi. Səyyahlar qaranlıq düşənə kimi yol getdilər. Gecə çadır qurdular, od qalayıb başına topladılar. Səhər açılanda isə vəziyyət təməmədən dəyişmişdi. Hava küləkli idi. Səyyahlar atlarını çox asta sürürdülər. Yol üzücü olduğundan atları sürətlə çapıb əldən salmaq istəmirdilər. Ərəbistan çöllərində susuzluq adı bir haldı. Səhralarında isə çox nadir halda su ilə qarşılaşmaq olardı. Quraqlıq hər yana hakim idi.

Səyyahlar artıq ikinci gün idi ki, yolda idilər. Onlar Misirə çatmaq üçün hələ daha bir neçə gün yol getməli idilər. Günortaya yaxın külək get-gedə gücləndi. Bu havada nə getmək, nə də dayanmaq olmurdu. Artıq hər üç səyyahın nəfəsi tükənmişdi. Çox keçmədi ki, qatı qum fırtınası başladı. Qum dənəcikləri havanı o qədər bürümüşdü ki, hər yan qaranlıq içində görünürdü. Bu fırtınadan ən çox atlar hürkmüşdü.

Qollarını gözlərinə bərk- bərk sıxan səyyahlar çarəsiz halda fırtına yatana qədər dayanmalı idilər.

Tərslikdən danışmaq da olmurdu. Qum birbaşa adamın ağzına dolurdu. Cavidanın gözləri də qumla dolmuşdu, ağrıdan gözlərini açə bilmirdi.

Fırtına get-gedə şiddətlənmişdi. Səyyahların atları bir-birindən uzaqlaşırđı. Fırtına şiddətli olsa da, yaxşı ki, uzun sürmür. Hava tam sakitləşməsə də fırtına demək olar ki, dayanmışdı. İndi külək əssə də bir az hərəkət eləmək olurdu. Səyyahlar özünə gələndə yoldaşlarından birinin olmadığını görürlər. Mevzatla Yusifin atları bir-birinə bağlı olduğundan ayrı düşürlər, yalnız azərbaycanlı səyyah yox idi. Nə özündən, nə də atından bir iz qalmamışdı. Adətən qumsallıqda gəzəndə ayaq izləri yerdə aydın seçilir. Lakin fırtına Cavidanın izini də tamam itirmişdi. Getdikləri səmti itirən səyyahlar təlaşla atdan enib Cavidanı axtarırdılar. Ancaq cavab verən yox idi.

Dostlarının başına bir iş gəlməsindən ehtiyat edən səyyahlar başlarını itirmişdilər. Misirli səyyah Yusif Mevzata gedib birimiz saraydan kömək istəyək deyir. Lakin Mevzat onunla razılaşmır. Ən azından bir sutka vaxt lazım idi. Yola sərf olunan vaxta Cavidanın axtarılmasına sərf olunsa, daha düzgün qərar olardı. Çünki onu yetərincə tez tapmaq lazım idi. Hər tərəf zəhərli əqrəb və ilanlarla dolu idi. Yusif uzaqdan dəvə karvanının keçdiyini görəndə Mevzata xəbər eləyir. Atı sürətlə çaparaq karvana yetişirlər. Mevzat başlarına gələn hadisəni onlara danışib Cavidanı təsvir edir. Lakin tacirlər elə bir adam görmədiklərini söyləyir.

Tacirlərdən biri üzünü Yusifə tutub deyir:

- Diqqətlə dayandığınız yerə baxın, oralardadı.

Rub - əl-Xali səhrasında belə hadisələr tez-tez baş verir. Burda qum fırtınasında çoxlu itkilərimiz olub, əksər dostlarımız həlak olublar, qum da üstünü örtüb, indiyə qədər tapa bilməmişik.

Karvandakılar yollarına davam edirlər. Gözləri dolan türk səyyah özünə hakim ola bilmir və gözləri yaşarmağa başlayır. Yusif dizləri üstə səhranın ortasında yerə oturub hönkür- hönkür ağlayır. Mevzat da ayaqlarıyla quma təpik vurur, gah o yana, gah da bu yana hərəkət edirdi. Bir müddət sonra bayaqkı dəvə karvanından biri səyyahlarla danışdıqları yerə qayıdır ancaq orda heç kəsi tapmadığından geri dönməyə məcbur olur. Havanın qaralmasına baxmayaraq səyyahlar hələ də dostlarını axtarmaqdan vaz keçməmişdilər. Yorgunluqdan səsləri çıxmasa da, yenə bacardıqları qədər Cavidanı səsləyirdilər.

Səhər Sultan Əli ər Təfahir vəziri Calal ibn Osmanın hazırladığı bütün sultan qızlarının siyahısına nəzər yetirirdi. Birdən gözetçilərdən biri içəri keçmək üçün icazə istəyir, lakin sultan işi olduğunu söyləyir. Təkrarən icazə istəyəndə sultan yenə də onu qəbul eləmir. Axırda əlacı kəsilən gözetçi özünü birbaşa sultanın oğlu Məhəmməd ibn Əli ər Təfahirin yanına yetirir. Məhəmməd dərhal sultanın yanına daxil olur və ona Cavidan üçün hədiyyə elədiyi atın geri döndüyünü bildirir. Sultan oğlunun üzünə baxır və iri addımlarla sarayın həyətinə enirlər. Sultan

atın gözlərinə baxan kimi onun nədənsə qorxduğunu hiss edir. Cavidanın bütün əşyaları və yol üçün tədarükləri onun yəhərində idi. Bu zaman Sultan Əli ər Təfahirin ağlına yeganə fikir gəlir. Con Perlin! Ona elə gəlir ki, cadugər onların tək olmasından istifadə edib hücumə keçib. Əslində tək o deyil, hamı bu cür düşünürdü.

Sayardakı səs- küyə oyanan Sulin aşağı enir. Cavidanın atını görən kimi onun geri döndüyünü düşünür. Sultanın danışqlarını eşidəndə gözləri yaşaran Sulin dərhal kimsəyə görünmədən otağına qalxır. Sultan da hələ ki, bütün bunların nə demək olduğunu anlamaq istəyirdi. At o qədər hürkmüşdü ki, dayanmadan bütün gecəni qaçmışdı. Cadugər səyyaha hücum eləsəydi başqalarına etdiyi kimi onun da atının başını kəsərdi. Əgər belə deyilsə, bəs onda at nədən qorxub? Bu cür suallardan hansına inanacağını bilmirdi. Sultandan savayı kimsə ata yaxın durmağa cəsarət etmirdi. Sultan Əli ər Təfahir əliylə atın başını sıgallayır və üzünü vəzir Calal ibn Osmana tutub deyir:

- Yusifin sözlərinə görə onlar Misirə Rub- əl- Xali səhrası ilə getməliydilər. Tez beş nəfərlik dəstə göndər, ora nəzər yetirsinlər. Calal ibn Osman sultanın dediyi kimi də eləyir. Beş nəfərdən ibarət atlı dəstə Rub- əl- Xali səhrasına səyyahların arxasınca yola düşür.

Sulinin gözlərində sanki alov yanırdı. Qisas alovu. Axı cadugər onun bütün sevdiklərini əlindən almışdı. İndi də Cavidanı. Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir isə səyyah-

ların başlarına gələnlərə görə çox təəssüflənirdi. Səhrada Yusif və Mevzat isə hələ də yoldaşlarını axtarırdılar. Ötən gün onlarla rastlaşan tacirlər isə onlardan ayrıldıqdan sonra həmişəki kimi səhrada bitmiş yeganə ağacın ətrafında dincəlirdilər. Ağacın bir tərəfində kiçik gölməçə vardı. Zaman-zaman yağış suyunun yığılmasından yaranmış gölməçə nəinki, içmək üçün yararsızdı, heç yaxın durulası da deyildi. Su o qədər yerdə qalmışdı ki, üfunət iyi verirdi. Tacirlər oradan bir az aralıda əyləşmişdilər. Birdən tacirlərdən biri gölməçənin yanında bir kişi cəsədi gördüyünü deyir. Tacirlər dərhal ora gedirlər. Onlardan biri həmin adamın ölmədiyini, ancaq ciddi yaraları olmasını bildirir. Tacirlərin biri dəvəsinə minib dərhal geriyyə qayıdır, ancaq onu axtaran səyyahları tapa bilmir. İndi Cavidan bir az özünə gəlsə də, tam hərəkətsiz və halsız idi.

Tacirlər özləriylə bərabər onu da gedəcəkləri yerə yəni, Hələbə aparmağa məcbur idilər. Onu dəvələrdən birinin üstünə qaldırıb çox ehtiyatla yola davam edirlər. Beləliklə, Cavidanın öz istəyi olmasa da ayrılı bilmədiyini Hələb şəhərinə qayıdır. Yusif və Mevzat isə gah geri, gah da qabağa getməkdən tamam səmtlərini itirmişdilər. Artıq onlar bilmirdilər ki, Misir istiqamətində gedirlər, yoxsa Hələb istiqamətində... Səyyahlara kömək üçün saraydan yola salınan dəstə isə hələ ki, Hələbdən çıxmamışdı.

Cavidanın başına iş gəlməsinə görə ən çox Sulin təsirlənmişdi. Sultan qızı ağlamaqdan tamam əldən

düşmüşdü. Cavidan isə nə qədər ağrılar içində olsa da, Sulini bir daha təzədən görə biləcəyi üçün sevinirdi. Yolda tacirlərdən biri ona dostlarının sağ olması barədə xəbər verir və onu axtardıqlarını bildirir. Dostlarının salamat olmalarını biləndə azərbaycanlı səyyah az da olsa sakitləşir. Qum fırtınasından qorxan at gücü yetənə kimi fırtınadan qaçmağa çalışmışdı. Ancaq sonda arxası üstə yıxıldığından Cavidan bərk yaralanmışdı. Qum dənəcikləri yarasına hopduğuna görə onu incidib əzab verirdi. Həm də bir sutkaya yaxın idi ki, susuz və yeməksiz, kimsəsiz səhranın ortasında qalmışdı.

Ümumiyyətlə Rub-əl-Xali səhrasında qum fırtınası çox olurdu. Bu səhradan yolu düşən adamlar buna alışmaqla bərabər, həm də onun nə zaman başlayacağını və başlamamışdan əvvəl nə etmək lazım olduğunu bilirdilər. Lakin burdan ilk dəfə yolu düşən adamlar üçün bu, çox çətin olurdu. Burada fırtına dayanmadan saatlarla davam edirdi. Bəzi hallarda onun sürəti saatda yüz kilometrə kimi çatırdı. Rub-əl-Xali səhrası artıq zaman-zaman çox insanların məzarına çevrilmişdi. Tacirlər, zəvvarlar, səyyahlar və adi insanlar bu səhrada qum altında uyuyurlar. Səhra çox geniş və bir o qədər də uzun olduğundan onları tapmaq mümkün olmurdu. Burda bir az da olsun daimi əsən isti küləyin rolu var. Ayaq izlərini bir göz qırpımında qum dənəcikləriylə tam örtərək izi itirir. Elə buna görə də səyyahlar öz dostlarını tapmaqda çətinlik çəkirdilər. Dəvə karvanının Hələbə çatmasına hələ

yarım gündən çox qalmışdı. Ancaq saraydan köməyə gedən dəstə artıq Rub-əl-Xali səhrasında idilər. Onlar karvana çatmasalar da, böyük sürətlə irəliyə doğru gedirdilər. Sulinsə Cavidanı sağ-salamat tapa bilmələri üçün Allaha dua edirdi.

Arada boş vaxt tapan kimi Sultan Əli ər Təfahir və yaxın sirdaşı vəzir Calal ibn Osman bir-bir bütün evlənəcək yaşa yetmiş subay sultan qızlarını siyahısına baxırdılar. Siyahıda o qədər qız var idi ki, Məhəmmədin bunların hansı birinə aşiq olmasını təyin etmək çətin idi. Sultan bu məsələyə tam aydınlıq gətirmək üçün səbirsizlənirdi. Sulin əmisinin yanına gələndə görür ki, vəzirlə birgə nəşə həll eləməyə çalışırlar. İşlərini pozmammaq üçün sakitcə geri qayıtmaq istəyəndə Sultan Səid ər Təfahir onu çağırır. Sultan böyük həvəslə oğlunun istədiyi qızı axtarırdı. Bu siyahı sultan qızlarından ibarət olduğuna görə Sulin səssiz dayanmağa məcbur qalır. Sultan isə elə dayanmadan bir-bir siyahını oxuyur. Sulin axırda səslənir:

- Əmi, bəlkə Məhəmmədin aşiq olduğu qız heç bunlardan deyil? Sultan Əli ər Təfahir əlini saxlayır və Sulinin üzünə baxır. Sulin isə sözünə davam edir. Bəlkə o, heç sultan qızı deyil? Bəs o zaman necə olacaq? Ən azından ürək sevəndə heç nəyi nəzərə almır.

Sultan bir az da dayandıqdan sonra Sulinin sözlərinə cavab verir

- Mən dünən Məhəmmədlə bu haqda danışmışam. İndi sənə də deyirəm. Mənim üçün qızın kimliyi vacib deyil, düzgünlüyü və insanlığı gərəkli idi. Həmin insan kasıb da ola bilər, ancaq yenə də adımıza layiq olsun. Məhəmmədin dövlətini yox, onun özünü sevsin, dar günündə yanında olub, dərdinə şərik olsun, yarı yolda qoyub qaçanlardan olmasın.

Sulin bu sözlərdən çox razı qalır ancaq verməyə bir sual tapır. Orası elədi. Görəsən xanım Rəbiyyə sizin fikrinizlə razılaşıcaq? Sultan bir az gülümsəyir və ona cavab verir.

- Maraqlı sualdı, ancaq cavabı çox dəqiq və sadədi. Xanım Rəbiyyə bu işə qarışa bilməz.

Sulin gülümsəyərək başını aşağı dikir. Sultan Əli ər Təfahir bir az Sulinin hərəkətlərinə fikir verir və ondan şübhələnir.

- Hə, qızım, indi de görüm, sən bu haqda nə bilirsən?

Sulin boynuna almaq istəməsə də, sultan ona inanmadığını bildirir. Axırda sultan ona baxıb deyir:

- Sulin, onsuz da bilirəm, bu məsələdən xəbərin var. Bilirəm sən sirr saxlamağı xoşlayırsan, amma heç olmaya həmin qızın kim olmasını söylə.

Sulin sultana hələ dəqiq bilmədiyini, ancaq təxmin elədiyini söyləyir. Sultan onu nə qədər məcbur edirsə, Sulin daha bircə kəlmə də dilindən çıxarmır. Bu vaxtı vəzir Calal ibn Osman sultana baxıb hazırladığı siyahını so-

ruşur. Sultan isə saxla, bəlkə özünə lazım olar, deyərək gülür.

Sulin də əmisinin sözünə qüvvət verib soruşur:

- Zarafat bir yana, indi sizin taylarınız nəvə sahibi olublar, bəs siz niyə hələ evlənmirsiniz? Sulin canını sultanın suallarından belə qurtarır və söhbəti dəyişir.

Sultan gözücu Calal ibn Osmana baxır. Vəzir hiss edir ki, Sultan Əli ər Təfahir ona baxaraq beynində nəşə fikirləşir. Vəzir acıqlı şəkildə Sulinin üzünə baxanda sultan özünü saxlaya bilmir və gülməyə başlayır. Calal ibn Osmansa qızarmışdı. Sultan onun əlindən sultan qızlarının siyahısını alır və diqqətlə oxumağa başlayır.

Sulin çox güclü və iradəli qız idi. Nə qədər kədərli olsa da, heç zaman bunu biruzə verməzdi. Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir hələ də Cəzirəni fikirləşirdi. Cavidanın başına gələnlərdən sonra xanım Rəbiyyə çox şad görünürdü. O, azərbaycanlı səyyahın bir gün Sulinin dalınca geri gələ biləcəyindən çox qorxurdu. Ancaq indi onun öldüyünə tam əmin idi. Səbirsizliklə saraydan kömək məqsədiylə göndərilən adamların qayıdıb bunu təsdiq etmələrini gözləyirdi. Bu xəbərə İmran da kədərlənmişdi. Cavidanın onunla elədiyi zarafatları, maraqlı danışmaları, bir də təzə gələn vaxtı Con Perlin haqqında səhv məlumat verəndə Cavidanın yoldan keçən adamlardan bir-bir soruşaraq onun yalanlarının üstünü açması yadından çıxmırdı. İmran səyyahlarla tanış olduqdan sonra əsil dostluğun nə olmasını anlamışdı. İndi də nəşə baş verməsindən qorxurdu.

Bir müddət keçdikdən sonra saraydan göndərilən atlılardan biri qarşıdan böyük bir dəvə karvanının keçməsinə görünür. Dərhal yoldaşlarına onu işarə verir və onlardan səyyahları soruşmalarını tapşırır. Atlılar dərhal ora yollanırlar. Karvana çatanda onlardan səhrada üç atlı səyyah barədə soruşurlar. Tacirlər dərhal sözün nədən getdiyini anlayırlar. Cavidanı onlara göstərəndə saraydan gələn köməkçilərdən biri onu bu hala kimin saldığını soruşur. Tacir isə səhrada dəhşətli bir qum fırtınası olduğunu bildirir. Digər iki səyyah yoldaşlarını da axtardığını bildirib, onların sağ- salamat olduqlarını söyləyir. Atlılar Cavidanı onlardan götürüb, tacirlərə təşəkkür edib, yenidən saraya üz tuturlar. Bu zaman Cavidanın ağır yaralı olduğuna görə orta sürətlə hərəkət edirlər.

Yalnız atlılardan biri böyük sürətlə qabaqda gedərək səyyahın ağır yaralı olması xəbərini saraya çatırmaq üçün tələsirdi ki, onlar saraya çatana qədər təbiblər hazır halda dayansınlar.

Azərbaycanlı səyyah özündə deyildi. Ağrılardan hər dəqiqə pisləşirdi. Digər səyyahlar isə, yəni Mevzatla Yusif yoldaşlarının həlak olduğunu güman edirdilər. Hər ikisi də Misir istiqamətində hərəkət etsələr də, o qədər zəif gedirdilər ki, atlar başlarını yerə dikmiş şəkildə yırğalana-yırğalana irəliləyirdi. Səyyahlar hələ buralara gəlməmişdən qabaq Mevzatın vətəninə olanda Con Perlin haqqında eşitdiklərindən Yusif Hələbə getmək təklifini irəli sürür. Onlar razılaşanda, Cavidan Hələbdən sonra birbaşa

Misirə getmək arzusunu bildirmişdi. İndi Mevzat və Yusifin çox bəkef olmaları da elə buna görə idi. Cavidansız bu yolçuluq onlara çox ağır və yorucu görünürdü. Həmişə yenilik arxasınca qaçan səyyahlar sanki indi böyük bir budağı qurumuş ağac təsvirini yaratmışdılar. Hər iki səyyah qayıdıb Mevzatın vətəninə- türk yurduna getmək istəyirdi. Ancaq Rub- əl- Xali səhrasından ora necə gedəcəklərini bilmirdilər. Ya təzədən Hələbə qayıdıb gəldikləri yolla getməli idilər, ya da Misirdən keçməli idilər. Onların Hələbə qayıtması azı üç- dörd gün çəkməli idi. Misirə isə hələ nə qədər yol qaldığını bilmirdilər.

Yusifin sözlərinə görə atla dayanmadan sürətlə getsələr ora da bu müddətə çatmaq olardı. Səyyahlar çox fikirləşib götür- qoy etdilər. Mevzat dayanmağı, tamam dincəlib səhranın açılmasını gözləməyi bildirir. Yusif də razılaşır.

Əslində onlar istirahət üçün dayanmırdılar sadəcə heç yana getmək istəmirdilər. Cavidanı itirdikləri yer artıq çox geridə qalsa da hələ də onu tapmaq ümidlərini üzümüşdilər. Yəni də gözləri onu axtarırdı. Lakin səhranın ortasında vaxt itirmələri onların da ölümünə səbəb ola bilərdi. Çünki, heç biri qum fırtınasının bir daha baş verə bilməyəcəyinə əmin deyildi. İstənilən vaxt bu hadisə baş verə bilərdi. Özü də dəvəyə nisbətən at fırtınaya az dözümlü olur. Bundan başqa da artıq yol üçün götürdükləri azuqə də, su da tükənmək üzrə idi. Ucsuz- bucaqsız səhrada isə bunlar olmadan yol getmək çətin, azuqə və su

tapmaq isə ondan da çətin idi. Ona görə vaxt itirmədən bir qərar verib, yetərinə də iti sürətlə hərəkət etmək lazım idi ki, bütün bunlarla qarşılaşmasınlar. Səyyahların atla yola çıxmalarının bir pis cəhəti də onda idi ki, at susuzluğa və aclığa çox davamlı deyildi.

Misir istiqamətinə irəliləmək Hələb istiqamətinə irəliləməkdən çətin idi. Çünki Misir tərəfə gedəndə isti külək hərəkətin əksinə əsməklə bərabər, həm də kiçik qum dənəciklərini insanın gözüne üfürürdü. Ancaq Hələb istiqamətində gedəndə istər- istəməz bu halla qarşılaşmırsan. Bir də ki Cavidanın bu hala düşməsinin səbəbi də elə bu idi. Fırtına zamanı əgər atı Hələb istiqamətində, yəni fırtınanın əsdiyi istiqamətdə saxlasaydı bəlkə də başına bu iş gəlməzdi. Qum fırtınasının ən şiddətli yerində atı onunla üz- üzə tutmaqla bərabər, həm də yoluna davam etmək istəyirdi. Təbii ki, at da buna dözmədi.

Hava get- gedə qaralırdı. Səyyahlar hələ də bir qərara gəlməmişdilər. Tərslikdən od qalamağa da əllərində heç nə yox idi. Cavidan isə hələ də yoldaydı. Ona kömək edən atlılar çalışırdılar ki, atı daha rahat idarə etsinlər. Çünki Cavidan yaralı idi. Sultan isə sarayda onlardan bir xəbər gözləyirdi. Saraya xəbər aparan atlı isə yoldaşlarından xeyli aralansa da, hələ ki şəhərə çatmamışdı. Sulin sarayın hündür eyvanına çıxıb yola boylanırdı. O, Cavidanın qayıtmasını çox istəyirdi. Ancaq nə Cavidandan, nə də ki, köməyə gedənlərdən heç bir xəbər yox idi. Sulinin bu vəziyyətini görən xanım Rəbiyyə çox sevinirdi

və gözücu ona baxıb qımışırdı. Qızın bu hala düşməsi onun lap ürəyincə idi. Çalışırdı ki, Məhəmmədlə evlənməyə razı olmadığına görə Sulini peşman eləsin. Ancaq onun bu hərəkəti yenə Sulini yolundan daşındıra bilmirdi. Şəhər dan yeri ağaranda Cavidandan xəbər gətirən atlı saraya yetişir.

O vaxt sultan yatmış olduğundan vəzir Calal ibn Osman təbibləri xəbərdar edir. Təbiblər dərhal otaqlarını hazır hala gətirirlər. Sultan Əli ər Təfahir oyandıqda vəzir onu olanlardan xəbərdar edir. Sultan dərhal bu, Con Perlinin əməliidi deyir. Calal ibn Osman isə ona bu işdə cadugərin əli olmadığını bildirir. Vəzir Rub- əl- Xali səhrasında dəhşətli qum fırtınası olduğundan bu vəziyyətə düşdüyünü, atın onu yaraladığını, əzdiyini bildirir. Ancaq Cavidanın fırtınada niyə əzilməsi sultana qaranlıq qalır. Vəzirdən digər iki səyyah haqqında soruşur. Calal ibn Osman fırtınada onların bir birindən aralı düşdüyünü söyləyir və hal- hazırda sağ- salamat olduqlarını sultana çatdırır. Cavidanı tacirlərin tapdığını bildirir. Tacirlərin ona yardımından sonra bir az da olsa yaxşılaşdığını söyləyir. Sultan Əli ər Təfahir və vəziri Calal ibn Osmanın söhbətinə hardansa xanım Rəbiyyə də gəlib yetir. Sultan onu baş verənlərdən az da olsa hali edir. Sultan Əli ər Təfahir səyyahın günortaya qədər burda olacağını bildirir. Xanım Rəbiyyə Cavidanın saraya qayıdacağından heç də məmnun olmur. İndi nə edəcəksiz - deyər vəzirdən soruşur. Calal ibn Osman bu haqda artıq baş saray təbibinə xəbər

verdiyini söyləyib, Cavidan gətirilənə qədər hazır vəziyyətdə onu gözləyəcəklərini və bu vaxt ərzində heç bir təbibin saraydan çıxış izni olmadığını deyir. Xanım Rəbiyyə ona Cavidanı gətirəndə saraya salmamalarını söyləyib onu birbaşa sarayın arxa qapısından təbiblərin otağına aparmaqlarını tapşırır. Sultan Əli ər Təfahir isə nə zamandan sarayda əmrləri sən verirsən deyə çox acıqlı bir tərzdə ona acıqlanır. Bu sarayda qanunları mən yazıb, əmrləri də mən verirəm söyləyir. Xanım Rəbiyyə vəzirin yanında pərt olur. Sultanı acıqlı- acıqlı süzüb getmək istəyəndə Sultan Əli ər Təfahir yenə də onu yolundan saxlayır və mən getməyə icazə vermədim deyir. Xanım Rəbiyyə dönüb vəzirin, sonra da sultanın üzünə baxır. Calal ibn Osman sultana təzim edib getmək üçün icazə istəyir. Sultan Əli ər Təfahir isə ona dur, Calal, hələ səninlə işim var desə də, hələ də gözləri xanım Rəbiyyəyə dikilmişdi. Qəzəbli-qəzəbli onu süzdükdən sonra indi gedə bilərsən dedikdə xanım Rəbiyyə iti addımlarla dodağının altında öz – özünə danışa- danışa ordən uzaqlaşır.

Vəzir Calal ibn Osmanın yanında sultanın belə hərəkəti xanıma xoş gəlməmişdi. Əslində sultan belə hərəkət edən deyildi. Sadəcə, xanım Rəbiyyənin bu özbaşınalıkları, ürəyi istədiyi kimi hərəkət edib xəbərsiz nəyəsə qərar verməsi Sultan Əli ər Təfahiri buna vadar eləmişdi. Xanım Rəbiyyə getdikdən sonra sultan və onun sadıq vəziri söhbətlərinə davam etdilər. Sultan Əli ər Təfahir Calala səyyahı gətirdikdə şəxsən təbiblərin işlərinə nəzarət elə-

məsini bildirdi. Sultan ona söylədi ki, Cavidan nə olursa olsun, mütləq ayağa qalxmalıdır. İndi o bizim qonağımız sayılır. Sonra deməsinlər ki, Sultan Əli ər Təfahir öz qonaqlarının qayğısına qala bilmir. Calal ibn Osman sultanın bütün əmrlərini dinlədikdən sonra dərhal onu icra etmək üçün sultana təzim etdi və ordan ayrıldı.

Sulinsə yuxudan duran kimi Cavidan haqqında məlumatı İmrandan aldı. Səyyahın bu hala düşməsindən kədərlənən Sulin həm də onu yenidən görə biləcəyinə çox sevinirdi. Günün günorta vaxtı yetir, ancaq Cavidandan səs soraq yox idi. Axşam düşür, qaranlıq hər yanı bürüyür, yenə də bir xəbər gəlmir. Gecəyə yaxın artıq hamı narahat idi. Sultan Əli ər Təfahir vəziri çağırıb onların qarşısına çıxmağa iki döyüşçü yollamasını əmr edir. Calal ibn Osman sultanın dediklərini dərhal yerinə yetirir. Lakin döyüşçülər saray qapısından çıxmaq istəyəndə qarşıdan Cavidanı gətirən atlılar görünür. Dərhal səyyahı əyanların sayəsində təbiblər olan otağa aparırlar.

Cavidan özündən getmişdi. Bircə nəfəsindən onun hələ yaşadığını bilmək olurdu. Bütün bunlara baxmayaraq, saray təbibləri onun ən tez zamanda ayağa qalxacağını, səyyahın yaralarına baxan kimi deyirlər. Calal ibn Osman dərhal bu barədə sultana xəbər yetirir. Sultan Əli ər Təfahir şəxsən özü təbiblərin yanına gəlib yaralı səyyahın halından xəbər tutur. Təbiblərə göstəriş və tapşırıqlarını verir.

Hələb şəhərinin ən tanınmış adlı- sanlı təbiblərini vaxtilə Sultan Səid ər Təfahir saraya gətizdirmişdi. İndi də bu adəti onun qardaşı yerinə yetirirdi. Hələbdə yeni savadlı təbib olan kimi Sultan Əli ər Təfahir dərhal onu saraya gətizdirir. Sultan onların savadlarına çox inanırdı. Ona görə də daim onlara və onların ailələrinə əlindən gələn köməyini əsirgəmirdi. Elə təbiblərin özlərinin də sultana qarşı böyük hörmətləri vardı. Sultan Əli ər Təfahir təbiblərə bu qədər güvənməsinə baxmayaraq, yenə də Cavidanı vəzirə tapşırır. Calal ibn Osman da elə o dəqiqə İmranı gətizdirir. Təbiblər səyyahın yaralarını təmizləyib sarıyırlar. Cavidanın gəlməsindən xəbər tutan kimi xanım Rəbiyyə dərhal Sulinin otağına keçib onun başını qatırdı ki, bundan xəbər tutmasın. Ancaq yenə də zəhməti hədəf gedir və Sulin olanlardan xəbər tutur. Elə həmin dəqiqə də təbiblərin yanına gedir. Amma Sulin gələndə Cavidan artıq yatmışdı. Təbiblərdən onun vəziyyəti haqqında soruşanda müsbət cavab alır və buna çox sevinir.

Səhəri gün Cavidan ayılır və istədiyi kimi rahat danışır. Günlər keçdikcə o daha da yaxşılaşırdı. O sağalana kimi Sulin onun yanından addım belə kənara qoymurdu. Cavidan Sulinin yanında olduğuna görə çox sevinirdi. Ancaq yenə də fikri dostlarının yanında idi. O, çox qorxurdu ki, onun başına gələnlər dostlarının da başına gəlsin. Ona görə də nigaran idi. Yaraları tamam sağalana kimi sultan onun saraydan çıxmasına icazə vermədi. Ona

gərə də səyyah səbirsizliklə sağalıb yenidən dostlarıyla bir arada olmasını gözləyirdi.

Sultan Əli ər Təfahir isə bu aralar çox fikirli görünürdü. Con Perlinin ona son təklifi çox ağır idi. Cadugərin hələ ki, sakit durmağı onu çox narahat edirdi. Sultan bilirdi ki, cadugərin nisbi sakitliyi ona baha başa gələcək. Sulinlə Məhəmmədin arasında bir seçim eləməli idi. Əks halda Con Perlin ona olacaqları yetərinə anlatmışdı. O, vəzirə oğlunun qorunmasına xüsusi fikir verməsini bildirir. Həqiqətən də son vaxtlar cadugər özü qəsdən səsinə çıxarmırdı. Sadəcə olaraq Sultan Əli ər Təfahirə fikirləşməsi üçün vaxt vermişdi. Sultan yaman tərəddüd içində idi. Sulin isə bu vaxt ərzində Cavidana demədiyi sirlərdən danışib, xanım Rəbiyyənin onunla nə üçün kobud davranmasının səbəblərini söyləyir.

Arada səyyah, İmrandan atının yerini soruşur. İmran da onun saray atlarının yanında olduğunu bildirir. Cavidan onu görmək istədiyini deyəndə İmran onu atlar olan yerə aparır. Yolda Sulin ona Məhəmmədin Cəzirəyə aşiq olması barədə xəbər verir. Cavidan ona təəccüblə deyir:

- Məncə, alınan iş deyil Məhəmməd sultan oğludu. Cəzirə isə kasıb ailədən idi.

- Sevgi kasıba, varlıya fərq qoymur - deyərək Sulin Cavidanın sözünü kəsir.

Azərbaycanlı səyyah bir az susduqdan sonra bir də ondan soruşur:

- Sən özün kasıb bir oğlana könül açıb onun sevgisinə cavab verərdin?

- Sevən, insanın özü yox, onun qəlbi olur. O da kə, hər kəsdə eynidi. Sevir sə varlı, sevmirsə kasıbdı. Mən belə düşünürəm - deyə Sulin səyyahın sualını cavablandırır.

Bu sözlərdən sonra Cavidan sanki özündə güc yığır. İmranla birgə saray atları olan yerə baş çəkir, atını sağ-salamat gördüyünə əmin olan Cavidan çox dayanmadan geri qayıdır. Saraya girməzdən əvvəl İmran ayrılaraq vəzirin yanına gedir. Cavidan isə Sulinə sözü olduğunu deyərək hələ ki, saraya girməmələrini istəyir. Sulin buna razı olur. Çətinliklə sözə başlayan azərbaycanlı səyyah Hələb gözəli olan sultan qızı Sulinə öz qəlbinə açaraq ona sevgisini etiraf edir. Bu Sulinin ürəyincə olsa da, ona cavab verməyə tələsmir, utandığından dərhal qaçaraq saraya çıxır. Onun üzündəki təbəssümü, utanandan qızarmış yanaqları Cavidana artıq onun cavabını bəlli etmişdi.

Axşamüstü sultanın yanına gedən Cavidan ondan Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir ilə birgə Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavinin evinə getməsi üçün icazə istəyir. Əvvəl sultan buna icazə vermir. Lakin Məhəmməd israr etdikdə bu, baş tutur. Con Perlinin onlara hücum etməsindən qorxan sultan onların yanına bir neçə nəfər gözetçi qoyur. Lakin Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir buna razı olmur. Həm də ki, Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavinin evi o qədər də uzaqda deyildi. Lakin sultan gözetçiləri onlara qoşur. Cavidan Məhəmməd ibn Əli ər Təfahirin köməyinə

çatır və sultana oğluna görə heç də narahat olmamasını bildirir. Onun bu cəsarətindən sultanın xoşu gəlir. Elə buna görə də axırda razılaşırlar. Ancaq Cavidan və Məhəmməd bunun üçün havanın tam qaralmasını gözləməli idilər. Belə də olur. Hava təmiz qaralandan sonra onlar yola düşürlər. Bu vaxt Sulin sultandan onlarla birgə getməsi üçün icazə istəyir. Sultan Əli ər Təfahir onun da ürəyini qırmır. Cavidandan fərqli olaraq Məhəmməd və Sulin hələ ilk dəfə idi ki, mühafizəçisiz saraydan kənara çıxmışdılar.

Qapının döyülməsini görən Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi açanda gözlərinə inanmır. Sultan oğlu Məhəmməd onun qonağı idi. O, çox həyəcan və tələş keçirir. Cəzirə kimin gəldiyinə baxanda əmisinin özünü itirdiyini görür və dərhal qonaqları içəri dəvət edir. Cəzirəni görən kimi Cavidan və Sulin dərhal Məhəmmədin üzünə baxırlar. Məhəmmədin utancından yanaqları qızarmışdı. Qonaqlar içəri daxil olurlar. Məhfuz həyəcanından özünü itirmişdi. Məhəmməd ibn Əli ər Təfahir isə gözlərini Cəzirədən çəkmirdi.

Qonaqlar çox dayanmasalar da, az zaman ərzində danışib güldülər. Cəzirə Cavidana qazıntılar vaxtı yeraltı bir tunelə rast gəldiklərini söyləyir. Qazıntıları onlar cadugərin qəsrinə yaxın bir yerdə apardıqları üçün bunun Con Perlinə aid olmasından qorxub üzərini qaya parçası ilə örtüklərini söyləyir. Cavidan bu tunelin həqiqət olub olmamasına çox maraq göstərir. Cəzirə ilə danışib səhər ora gələcəyini söyləyir. Cəzirə gələndə Sulini də özüylə

gətirməsini ondan xahiş edir. Beləcə öz aralarında razılığa gəlirlər.

Səhəri gün axşama yaxın Cavidan və Sulin həmin yerə getmək üçün hazırlşırlar. Onlara Cəzirəylə çalışan yoldaşları mane olmasın deyə özləri bu vaxtı seçirlər ki, onların evə gedəcəyi zaman olsun. Sulin ağzını örpəklə örtür ki, kimsə onu tanımasın. Çıxmaq istəyəndə də sultan oğlu Məhəmməd özünü yetirir və onlarla birgə gedəcəyini söyləyir. Bu zaman gənclərin nəse xəbərsiz bir işlə məşqul olmasından şübhələnən vəzir Calal ibn Osman dərhal ora gəlir və onlardan nə işlə məşqul olduqlarını soruşur. Cavidan məsələni ona tam açmasa da, onları İbrahim ibn Əhməd ər Ədavinin qızı Cəzirənin arxeoloji qazıntılar apardıqları yerə dəvət etdiyini bildirir. Vəzir bunun Sulin və Məhəmməd üçün təhlükəli olmasını nəzərə alıb, icazə vermir.

Məhəmməd nə qədər təkid edirsə də Calal ibn Osman ona atası Sultan Əli ər Təfahirdən icazə almasını deyir. Məhəmməd isə atamdan icazə istəsəm, yenə də gecənin düşməsini gözləməliyəm. Bu zaman nə olub - deyə sultan sarayın hündür eyvanından səslənir. Calal ibn Osman bunları sultana söyləmək üçün başını yuxarı qaldırıb Sultan Əli ər Təfahirə baxır. Ancaq xoşagəlməz təsadüflə qarşılaşır. Hava artıq əlaqaranlıq olduğundan alçaqdan uçan ruhlar onun gözlərinə görünür. Birinci gözlərinə inanmayan vəzir ətrafa baxır və nəhayət, həmin ruhları bir də görür. O, Con Perlinin sultan üçün qoyduğu

müddətin sona yetdiyini anlayır. Cəduğər özünü yetirənə kimi Sulin və Məhəmmədi ordan kənarlaşdırmaq istəyir. Bu zaman dərhal üzünü Cavidana tutan vəzir ondan gedəcəkləri yerin bura yaxın olub olmamasını soruşur. Cavidan ona bir az aralı olduğunu deyəndə Calal ibn Osman gözətçilərə sarayın qapılarını açmasını söyləyir və yanlarına heç bir döyüşçü əlavə etmir. Bir az tez gedin deyir. Məhəmməd atına qalxanda Calal ibn Osman onlara bir az cəld olun deyir. Beləcə, üç atla ordan uzaqlşırlar. Sultan Əli ər Təfahir Sulin və Məhəmmədə uşaqlıqdan yaxşı at sürməyi, dəqiq nişan almağı və döyüşməyi ayı-ayrı adamların sayəsində öyrətdirmişdi. Ona görə də Sulin at belində heç də yanındakılardan geri qalmırdı. Ancaq onların sultandan icazəsiz saraydan getməsinə icazə verdiyi üçün Sultan Əli ər Təfahir vəzir Calal ibn Osmana acıqlanır və iti addımla sarayın həyətinə doğru irəliləyir.

Bu arada Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavinin qapısı döyülür. Cəzirənin gəlməsini fərz edən Məhfuz qapını açır və qarşında tanınmaz hala düşmüş toz- torpağın içində Mevzat və Yusifi görür. Səyyahlar yenidən Hələbə dönmüşdülər. Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi onları içəri dəvət edir. Çox yorğun olduqlarını görüb heç nə soruşmadan onlara təmiz geyim verib qarşılarına isti çaydan, yeməkdən gətirir. Səyyahların qida tədarükləri bitdiyindən ac idilər. Ona görə də birinci növbədə qarınlarını doydurub, sözə başlayırlar. Məhfuz onların niyə bu günə düşdük-lərini soruşur. Ona elə gəlir ki, bunlar da Cavidanla birgə

Cəzirənin söylədiyi tunelə giriblər, ona görə də libasları toz- torpaq içindədir. Bəs Cavidan hanı deyəndə səyyahları ağlamaq tutur. Yusif kövrək səsiylə onu itirdik deyəndə Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi yoxsa cadugər ona hücum elədi söyləyib oturduğu yerdən sıçrayıb ayağa durdu. Mevzat isə yox, cadugərlik deyil, səhrada qum fırtınası oldu. Günlərlə axtarsaq da Cavidanı tapammadıq söyləyir. Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavinin fikri çox qarışıq. Yerində oturur və səyyahlara olanları bir də başdan danışın deyir.

Cavidan, Məhəmməd və Sulin də Cəzirənin təyin elədiyi yerə çatırlar. Birgə ağır daşı həmin tunelin üzərindən götürürlər. İçəri qaranlıq olduğundan heç nə görünmürdü. Cavidan ora hamıdan birinci düşür, arxasınca da Cəzirə. Sulin ora girməyə qorxur və ona görə də Məhəmməd onun yanında qalır. Tuneldə hər tərəf üfunət qoxusu verirdi. Çıraqları yandırıp kənarlara baxandan Cəzirə və Cavidan dəhşətə gəlirlər. Bu tunel Con Perlinin qurbanlarının qəbirsənliyinə çevrilmişdi. Burada divarlara bağlanmış çoxlu insan sümükləri var idi. Onların hər birinin üzərində geyim vardı. Bu da o demək idi ki, onların hər biri diri- diri divara bərkidilib və bu şəkildə də dünyaların dəyişiblər. Tunelin içərisi çox qorxunc görünürdü. Bura tunelin hardasa ortaları idi. Hər iki tərəfdə, yol vardı. Con Perlinin illər boyu göstərdiyi zülmkarlıq bu tuneldə öz əksini tapmışdı. Cəzirə Cavidandan aralanıb tunelin sonuna doğru irəliləyir. Səyyah da onu tək

qoymamaq üçün dərhal yanına gedir. Çox vaxt keçmir ki, tunelin sonuna çatırlar. Orda yaxın vaxtlarda dünyasını dəyişmiş bir insan cəsədi vardı. Görünür, bu, cadugərin son qurbanlarından olub. Cəzirə onu görən kimi Cavidanı çağırıb göstərir. Həmin cəsəddən şiddətli qoxu gəlirdi. Səyyah əlini burnuna tutub yaxından ona baxsa da Cəzirəyə başı ilə tanımadığına işarə edir. Cəzirə isə onun Muhyiddin ər Salami olduğunu deyəndə Cavidan onun kim olduğunu tanıyır. Hər ikisi cəsədə baxanda onun ağır işgəncəyə məruz qaldığını hiss edirlər. Onun hər iki gözü çıxarılmışdı. Sanki Con Perlin ondan dediklərinin qisasını almışdı.

Tunel ensiz olsa da, çox uzun idi. Cavidan və Cəzirə geri dönüb tunelin ikinci tərəfinə doğru hərəkət edirlər. Bir az getdikdən sonra görürlər ki, bəzi yerlər kiçik otaqlara oxşayır. Orada daha çox insan sümükləri vardı. Cadugərin bütün qurbanları bu tuneldə idilər. Cəzirə ilə Cavidan orda dayanırlar. Səyyah, Cəzirəyə fikir verəndə onun sanki nəşə axtardığını hiss edir. Cavidan ondan nə axtardığını soruşur Cəzirə isə atasının da cəsədinin hardasa burlarda olmasını güman edirdi. Ancaq onu tanımaq onun üçün o qədər də asan olmayacağını da bilirdi. Ən azından İbrahim ibn Əhməd ər Ədavi yoxa çıxanda Cəzirə hələ körpə idi. Həm də onun libasında burda çoxlu cəsədlər vardı.

Sulin və Məhəmməd tunelin ağzında durub Cəzirə və Cavidandan səs gəlmədiyini görüb təlaşa düşürlər və

astaca çağırmağa başlayırlar, ancaq onlara cavab gəlmir. Çünki onlar artıq tunelin başlanğıcına, yəni qəsre yaxınlaşdırlar. Qarşidan isə işıq gəlirdi. Bu da ki, cadugərin qəsindəki çıraqlar idi. Ancaq cadugərin orda olması ehtimalına görə geri qayıdırlar. Lakin bu zaman cadugər qəsrə deyildi. Çünki hər tərəfdə sakitlik idi. Onlar vaxt itirmədən yenidən tunelə endikləri yerə qayıdırlar. Məhəmməd əlini uzadıb Cəzirəni, sonra isə Cavidanı tuneldən çıxarır. Cadugər şübhələnməsin diyə yenidən tunelin açıq olan yerini qaya parçası ilə örtürlər.

Onlar tuneldə olanları danışmaq istəyəndə birdən yaxınlıqdan Cavidan deyə səs gəlir. Səyyah dönüb dərhal səs gələn tərəfə baxır və bu zaman Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavini Mevzat və Yusiflə birgə görür. Günlərlə səhralarda yoldaşlarının ölmüş cəsədini axtaran səyyahlar Hələbdə sağ görəcəklərini ağıllarına belə gətirməmişdilər. Səyyahlar Cavidanı sağ gördüklərinə sevinirlər. Onun üzərinə qaçıb möhkəmdən qucaqlayırlar. Səs- küyün yaranmasından ehtiyat edən Cavidan dərhal onları oradan uzaqlaşdırır. Köhnə dostlarını görən səyyahın tuneldə gördükləri yadından çıxır. Bir də Sulinin sualından sonra söhbət başlayır. Muhyiddin ər Salaminin cəsədini görmələrini, tunelin başdan- başa insan sümükləriylə dolu olmasını, bir də ki, tunelin qəsrlə əlaqəsini bildirirlər. Bu zaman Sulin Cavidana baxır və bəlkə də atamla qardasım da oradadı. Əyninlərindəki sultan geyimlərindən onları daha asan tapmaq olardı deyir. Cavidan isə mənim elə ilk

ağılıma gələn də o idi, hər yana baxdım seçə bilmədim deyir. Cəsədlər olduqca çox idi. Həm də toz-torpaq içindədi. Cavidan oraya bir dəfə də girəcəyini ona söyləyir. Məşhur cadugər Con Perlinin özü kimi əməlləri də çox qorxunc idi. Tunelin ortaya çıxmasından sonra aydın olur ki, o, insanlara işgəncə verərək öldürürmüş.

Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavi gəncləri başına yığıb asta- asta qayıdır. Sultan sarayının qapısı önündə səyyahlar, Məhəmməd və Sulin sağollaşır saraya daxil olurlar. Məhfuz və Cəzirə isə yollarına davam edirlər. Çünki onların evi saraydan bir az aşağıda idi. Saraya yaxınlaşanda ordan çoxlu qışqırıqlar eşidirlər. Yusif sarayın üzərinə baxanda dəhşətli mənzərənin şahidi olur. Astaca Con Perlin deyə dillənir. Bu zaman türk səyyah Mevzatın gözləri qızır. Ona elə gəlir ki, səhrada olan qum fırtınası da onun işi olub. Buna görə də dostunun qisasını almaq üçün dərhal atını çapır. Onun arxasınca da digərləri. İçəri o qədər qarışıqlıq idi ki, sarayın qapısını qoruyan yox idi. Mevzat atını birbaşa cadugərin üstünə sürür. Con Perlin saray darvazasına yaxın olduğundan nə oradan aralaşa, nə də hücum etmək şansı tapmır. Türk səyyah atının ön ayaqlarıyla onu yerə sərir. Cavidan da qılıncını çəkərək onun üzərinə hücum edir. Yusif isə arxadan gəlib boynuna sarılıb boğmağa başlayır. Ancaq cadugərin gücü o qədər çox idi ki, Yusifin gücü bir səmərə vermir. Az keçmir ki, Con Perlin onu itələyib Cavidanın və Mevzatın üzərinə atır. Hər üç səyyah yerə sərilir. Bütün bunlar da Sultan Əli

ər Təfahirin və saray əyanlarının gözündən yayınmır. Onlar cadugəri bu qədər gücü ilə bu vəziyyətdə düşməsini ağıllarına belə gətirməmişdilər.

Səyyahların əlindən qurtulan Con Perlin yenidən səmaya qalxır və ruhlarını da yanına çəkir. Saray yenə də al qan içində idi. Bu dəfə Sultan Əli ər Təfahir də ağır yaralanmışdı. Vəzir Calal ibn Osman isə qolundan xəsarət almışdı. Beləcə, cadugər sarayın başı üstündə dayanıb diqqətlə yerə baxırdı. Səyyahlar da yerdə elə yıxılı vəziyyətdə onun nə edəcəyinə fikir verirdilər. Cadugər Con Perlin yenidən yerə şığıyır. Cavidan onun Sulinin üstünə hücum elədiyini görür. Sulin deyərək dərhal ayağa qalxsada cadugər artıq onu atın belindən alıb səmaya qalxır və gülərək ruhlarıyla birgə ordan uzaqlaşır. Hər kəs tələş içində idi. Cavidan nə edəcəyini bilmirdi.

Birdən Cəzirə getdik, tunelə deyərək atına minir. Səyyahlar və Məhəmməd də onunla birgə oradan uzaqlaşır. Onların hara getməsini heç kəs bilmir. Tunelə çatan kimi Mevzat kənarda kimsənin olmadığını görür. Ysifdən sayara gedib buraya yaraqlı adamlar gətirməsini tapşırır. Misirli səyyah geri dönür, digərləri isə tunnelin üstündən qaya parçasını götürüb ora enirlər. Con Perlin artıq orada idi. Sulin isə dalğın halda yerdə uzanmışdı. Cavidan dərhal qılıncını qınından çıxarır, cadugərin üstünə hücumə keçir. Lakin bu dəfə onun qarşısını ruhlar alır. Tunnel ruhlarla dolu idi. Məhəmməd öz qılıncını Cəzirəyə verir. Özü isə cəsədlərin birinin üstündəki qılıncı çəkib çıxarır.

Con Perlinin də qılıncı əlində idi. Onun qılıncının üzərində sadə və cəlbədicə naxış vardı. Əsas maraqlısı o idi ki, onun qılıncının qulpunda at başı əks olunmuşdu. Cadugər ruhların hər birini orada ölmüş insan sümüklərinin üzərinə yollayır. Cavidan yenidən irəli keçmək istəyəndə cəsədlərin tərpəndiyini görür. Oradakı bütün cəsədlər ayılırdı. Cadugər Sulini alıb qəsəə doğru hərəkət etməyə başlayır. Cavidan isə onun arxasınca qaçır. Ancaq çatmağa az qalır ki, insan cəsədləri hücum etməyə başlayır.

Burada yeni və böyük bir döyüş başlayır. Hər kəs qılınc-
larını sıyırıb hücumu keçir. Cavidan yenə yoldaşlarından
aralı düşür. Uzun bir döyüşdən sonra Cavidan canını
cəsədlərin içərisindən qurtara bilir. Dərhal da qəsəə doğru
qaçır. Orada çoxlu sayda Con Perlin var idi. Azərbaycanlı
səyyah heç də gözlərinə inanmırdı. Ancaq son anda Sultan
Əli ər Təfəfirin dedikləri yadına düşür. Cadugərin izini
itirmək üçün burada çoxlu sayda ona bənzər ruhların
olmasını gören səyyah vaxt itirmədən hücumu başlayır. Bu
ruhlar yalnız xarici görkəmlərinə görə Con Perlina
bənzəyirdilər. Heç də onun kimi gücə malik deyildilər.
Cavidan onları məhv etməkdə o qədər də əziyyət
çəkmirdi. Sadəcə olaraq onlar ölsələr də, yenidən dirilərək
səyyahın üzərinə hücum çəkirdilər. Qəsəənin bir tərəfindən
dəyirmi pilləkənlər qalxırdı. Azərbaycanlı səyyah bu
döyüşlə heç nə əldə edə bilməyəcəyini görüb birbaşa
qəsəənin ən son mərtəbəsinə çıxır. Cadugər orada idi.
Cavidan onun üzərinə hücumu keçir. Cadugər də qılıncını
çəkərək ona hücum eləyir. Bir müddət vuruşurlar.

Tuneldə isə vəziyyət çox ağır idi. Artıq hamı
yorulmuşdu. Bu zaman Yusif saraydan kömək gətirir.
Əhali də onlara qoşulmuşdu. Hamı kömək üçün gəlmişdi.

Mevzat, Cəzirə və Yusif isə Cavidana köməyə
gedirlər. Yusif Cavidanın tək olduğunu eşidəndə artıq ona
qorxu da güc gələ bilmir. Çünki, o bunu bir dəfə
yaşamışdı. Bir də dostunu itirməyi düşünmək belə
istəmirdi. Qılıncını havaya qaldıraraq hamıdan irəlidi
hücumu başlayır. Tuneldən qəsəə girərkən Con Perlina
bənzər ruhlardan biri onunla qarşı- qarşıya gəlir. Yusif
fikirləşmədən onun başını üzür. Sevinclə geri dönüb
yoldaşlarına onu öldürdüyünü deyəndə, Mevzat ona

qəsrdən meşəyə çıxan yolu göstərərək Yusif qaç - deyir. Misirli səyyah təəccüblə arxaya baxanda burda Con Perlinin çoxlu sayda olduğunu görür. Ruhlar onların üzərinə şığıdığına görə birlikdə qəsirdən çölə çıxmağa məcbur qalırlar. Bu vaxt Con Perlin qılıncını Cavidanın boğazına dirəyib oradan yerə salmaq istəyir. Sulinsə onların yanında hələ də uzanmışdı. Qorxudan və həyəcədən onun ürəyi getmişdi. Ancaq birtəhər də olsa ayıla bilir. Bu vaxt Cavidanın darda olduğunu görür. Ancaq cadugəri vurmaq üçün əlinə heç nə keçmir. Birdən boyunbağısını çıxarıb ayağa durur. Cəsarətini toplayıb cadugərin kürəyinə həmin boyunbağı ilə zərbə vurur. Bu zaman boyunbağı onun kürəyinə batır və cadugər bağırmağa başlayır.

Beləcə taqətini itirərən şər qüvvənin hakimi qəsrdən yığılır. Sulin ağlaya- ağlaya Cavidanın boynuna sarılır. Sultan qızının boyunbağısının sehrli olmasından heç kəsin xəbəri yox idi. Sən demə, Con Perlinin də axtardığı elə bu boyunbağı imiş. Onu əldə etmək üçün Sulini axtarırdı. Boyunbağıya indiyə qədər sahib olanlardan yeganə Sulin sağ qalmışdı. Tuneldə bütün cəsədlər cadugərin ölmündən sonra bir anda cansızlaşıb yerə yığılır. Cadugərin cəsədinin yanına enən Sulin və Cavidan onun üzünə baxmaq istəyirlər. Ancaq Sulinin boyunbağısı onu adi bir skiletə çevirmişdi.

Hamı sevinirdi. Qəddarlıq kralı Con Perlin məhv olur. Saraya qədər bütün Hələb sakinləri yeni qəhrəmanlarını böyük fərəhlə qarşılayır.

...Günlər keçir, şəhər sakinləri cadugərin qəsri uçu-
rub, meşəni qara tikan kollarından təmizləyir. Tuneldəki
cəsədlərdən üç- dördünü libasına və bəzi nişanələrinə görə
tanımaq olur. Bunlardan biri Sultan Səid ər Təfahir idi.
Hələb şəhərində Sultan Səid ər Təfahiri dəfn etdikdən
sonra onun şərəfinə yas saxlanıldı. Bu müddət ərzində də

Con Perlinin və Sulinin boyunbağısı

Sultan Əli ər Təfahir tam sağalır, Cavidan və Sulinə böyük
bir toy məclisi qurur. Sultanlıq taxtı Cavidana keçir.

Ancaq Cavidan öz xanımını, bir də səyyah dostlarını başına toplayır və birlikdə Misirə getməyi qərara alırlar.

Hakimiyyət isə yenə də Sultan Əli ər Təfahirə qalır. Sulin sultanın qulağına pıçıltı ilə nəsə deyir. Dərhal Sultan Əli ər Təfahir dönüb Məhəmməd və Cəzirəyə baxır. Məhfuz ibn Əhməd ər Ədavini yanına çağırtdırır və ondan müsəlman qanunları ilə qardaşı qızı Cəzirəni oğlu Məhəmmədə istəyir...

Yenidən vidalaşma zamanı gəlir. Xanım Rəbiyyə Sulini qucaqlayaraq üzündən öpüb ona qarşı elədiyi kobudluğa görə üzr istəyir. Uzun sürən vidalardan sonra üç səyyah və Sulin yola düşür. Yenə də yollar Rub- əl-Xali səhrasından düşür. Ancaq bu dəfə nə külək, nə də qum fırtınası var idi. Onların əvəzinə arxadan qara bulud kimi ruhlar gedirdi. Çünki Con Perlinin boynundakı sehrli boyunbağı bu dəfə misirli səyyah Yusifin boynunda idi. Artıq boyunbağı öz füsunkar gözəlliyini itirmiş və daha parıldamırdı. Bu da onun gücdən düşməsi deyildi. Əksinə, onun gücü indi daha da artmışdı. Sadəcə olaraq o, hələ ki sahibinə qovuşmamışdı. Yusif o qədər də güclü bir insan olmadığından boyunbağı onu öz sahibi kimi qəbul eləməirdi. Görünür, onun növbəti sahibi daha da güclü və yenilməz olacaq. Gərək boyunbağı Cavidanın dediyi kimi cadugərlə birgə məhv ediləydi. O zaman bu hadisə davam etməyəcəkdi. Beləcə, Sulin və səyyahların Misir macəraları başlayır...

17 noyabr 2010

İzahlar

Hələb - Hələb şəhəri Suriya Ərəb Respublikasının şimal şərqində yerləşir. Hələb vilayətinin mərkəzi sayılan bu şəhər həm də Suriyanın əhali baxımından ən böyük şəhəridir. Ümumi ərazisi 16 min kvadratkilometrdir. Hələb dünyanın ən qədim insan məskənlərindən biridir. Burada ilk insan məskənləri məhz miladdan 12 min il əvvələ aiddir. Tell Qaramel adlanan təpəlikdə məhz arxioloji axtarışlar bunu sübut edir. Antiq mənbələrdə bu şəhər Xalpe, Xalibon kimi tanınır.

Rub-əl Xali

Ərəbistan yarımadasının cənub şərqində qumlu səhra. Sahəsi təxminən 650 min kvadratkilometrdir. Yer kürəsində ən böyük səhralardandır. Burada bəzən sürəti yüz kilometri keçən qum fırtınaları olur.

Ərəb atları

Ərəb atı- qədim minik at cinslərindən biridir. Vətəni Ərəbistan yarımadası və Afrikanın şimal sahilləridir. Ərəb atları çox möhkəm, başı kiçik, alnı enli, sifəti düz və qısadır. Süysününün hündürlüyü 150-153 sm, döş qecumu 180-182 sm, əl dırnağının çevrəsi 18-19 sm-dir.

Rəngi, əsasən, boz, kürən və bəzən qarakəhərdir. Ərəb atları başqa atlardan çox dözümlü və uzaq məsafəni yaxşı qət etməsi ilə fərqlənir. Ərəb atlarının üç tipi var: xədban, küheyli və siqləvi.

“Gənclik” Elektron Kitabxanası

Yığılmağa verilib: 05.04.11. Çapa imzalanıb: 25.04.11

Format 60x84 1/16. F.ç.v. 8,4. Sifariş № 45.

Kağız əla növ. Tiraj 200 nüsxə. Qiyməti müqavilə ilə

“Tİ-MEDIA” şirkətinin mətbəəsi